

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia

Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

វិធានផ្ទៃក្នុង

សម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

កិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧

មាតិកា

បុព្វកថា.....	៦
ជំពូក ១: បទប្បញ្ញត្តិទូទៅនៃវិធានផ្ទៃក្នុង.....	៧
វិធាន ១: ការចូលជាធរមាន និង ការបកស្រាយ.....	៧
វិធាន ២: នីតិវិធីអនុវត្តសម្រាប់បញ្ជាចន្លោះប្រហោងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង.....	៧
វិធាន ៣: ការធ្វើវិសោធនកម្ម.....	៧
ជំពូក ២: ការរៀបចំអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ.....	៩
ក_បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ.....	៩
វិធាន ៤: បទបញ្ជាអង្គជំនុំជម្រះ.....	៩
វិធាន ៥: សហប្រតិបត្តិការអង្គជំនុំជម្រះតុលាការ និងជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ.....	៩
វិធាន ៦: ការអធិប្បាយ និងវិសោធនកម្ម.....	៩
វិធាន ៧: ការលើកលែងពីអន្តរាគមន៍.....	១០
ខ_ការិយាល័យអង្គជំនុំជម្រះ.....	១១
វិធាន ៨: ប្រធាន និង អនុប្រធានការិយាល័យអង្គជំនុំជម្រះ.....	១១
វិធាន ៩: មុខងាររបស់ការិយាល័យអង្គជំនុំជម្រះ.....	១១
វិធាន ១០: ប្រតិបត្តិការរបស់ការិយាល័យអង្គជំនុំជម្រះ.....	១២
វិធាន ១១: អង្គការគាំពារការពារក្តី.....	១៣
វិធាន ១២: អង្គការជំនួយច្បាប់.....	១៦
គ_ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា.....	១៧
វិធាន ១៣: ប្រតិបត្តិការនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា.....	១៧
ឃ_ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត.....	១៨
វិធាន ១៤: ប្រតិបត្តិការនៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត.....	១៨
ង_នគរបាលយុត្តិធម៌ និង អ្នកស៊ើបអង្កេត.....	១៩
វិធាន ១៥: នគរបាលយុត្តិធម៌.....	១៩
វិធាន ១៦: អ្នកស៊ើបអង្កេត.....	១៩
ច_អង្គជំនុំជម្រះ.....	១៩
វិធាន ១៧: បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ.....	១៩
ឆ_ការរៀបចំអង្គជំនុំជម្រះ.....	២០
វិធាន ១៨: កិច្ចប្រជុំពេញអង្គ.....	២០
វិធាន ១៩: គណៈកម្មាធិការអង្គជំនុំជម្រះតុលាការ.....	២២
វិធាន ២០: គណៈកម្មាធិការនីតិវិធី និងវិធានផ្ទៃក្នុង.....	២៣
ជំពូក ៣: នីតិវិធី.....	២៤
ក_បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ.....	២៤
វិធាន ២១: គោលការណ៍ជាសាធារណៈ.....	២៤
វិធាន ២២: វេយ្យាករណ៍.....	២៥
វិធាន ២៣: បទប្បញ្ញត្តិសំខាន់ៗនៃបទប្បញ្ញត្តិផ្ទៃក្នុងនៃវិធានច្បាប់.....	២៦
វិធាន ២៤: សាក្សី.....	៣១

វិធាន ២៥:	ការថតសង្ខេប ឬ រូបភាពក្នុងពេលស្រុយកម្រើយ.....	៣១
វិធាន ២៦:	ការធ្វើសក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់មាត់របស់ខ្លួន ការរាយការណ៍បច្ចេកវិទ្យាសោតឧស្ម័ន ឬ ទូរទស្សន៍.....	៣៣
វិធាន ២៧:	ជំនុំជំនះ ឬ ផ្តល់.....	៣៣
វិធាន ២៨:	សិទ្ធិមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងរបស់សាក្សី.....	៣៣
វិធាន ២៩:	វិធានការការពារ.....	៣៥
វិធាន ៣០:	អ្នកបកប្រែ.....	៣៦
វិធាន ៣១:	អ្នកជំនាញ.....	៣៦
វិធាន ៣២:	ការពិនិត្យផ្ទៃក្នុងស្រុយកម្រើយស្រុយកម្រើយ ឬ ជំនុំជំនះ.....	៣៨
វិធាន ៣៣:	សារណារបស់អ្នកដែលមិនមែនជាភាគីនៃក្រុម.....	៣៨
វិធាន ៣៤:	ការជំនុំជំនះ និង បណ្តឹងជំនុំជំនះព្រោះហេតុអ្វី.....	៣៩
វិធាន ៣៥:	ការជំនុំជំនះក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជំនះ.....	៤១
វិធាន ៣៦:	សក្ខីភាពក្នុងក្រុម.....	៤២
វិធាន ៣៧:	ការរំខានក្នុងកិច្ចជំនុំជំនះការពិនិត្យ.....	៤២
វិធាន ៣៨:	កំហុសវិជ្ជាជីវៈរបស់មេធាវី.....	៤៣
វិធាន ៣៩:	ពេលវេលាកំណត់ និងលក្ខខណ្ឌក្នុងការដាក់ឯកសារ.....	៤៣
វិធាន ៤០:	ការចុះហត្ថលេខា.....	៤៤
វិធាន ៤១:	ជីវភាពរស់នៅក្នុងខ្លួន.....	៤៤
វិធាន ៤២:	ជីវភាពរស់នៅក្រៅខ្លួន.....	៤៥
វិធាន ៤៣:	ជីវភាពរស់នៅក្រៅខ្លួន.....	៤៥
វិធាន ៤៤:	ជីវភាពរស់នៅក្រៅខ្លួន.....	៤៥
វិធាន ៤៥:	ទម្រង់ការពារកំណត់និងជីវភាពរស់នៅក្នុងខ្លួន ជីវភាពរស់នៅក្រៅខ្លួន ជីវភាពរស់នៅ ក្រៅខ្លួន និង ជីវភាពរស់នៅក្រៅខ្លួន.....	៤៦
វិធាន ៤៦:	ការជំនុំជំនះព្រោះហេតុអ្វី.....	៤៧
វិធាន ៤៧:	ទម្រង់ការពារកំណត់និងជីវភាពរស់នៅក្នុងខ្លួន.....	៤៧
វិធាន ៤៨:	របាយការណ៍ព្រោះហេតុអ្វីនៃការពិនិត្យវិធានបញ្ញត្តិ.....	៤៧
១_ការចោទប្រកាន់.....		៤៨
វិធាន ៤៩:	ការអនុវត្តបណ្តឹងអាជ្ញា.....	៤៨
វិធាន ៥០:	ការស៊ើបអង្កេតបឋម.....	៤៨
វិធាន ៥១:	ការយាត់ខ្លួន.....	៤៩
វិធាន ៥២:	ការហាមឃាត់មិនឱ្យស្រាបជំនុំជំនះក្នុងពេលដំណាក់ដំនើរ.....	៥១
វិធាន ៥៣:	ជីវភាពរស់នៅក្នុងបណ្តាញក្រៅស៊ើបអង្កេត.....	៥១
វិធាន ៥៤:	ការផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាធារណៈជនដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា.....	៥២
ក_ការស៊ើបអង្កេត.....		៥២
វិធាន ៥៥:	បទបញ្ញត្តិទូទៅនៃការស៊ើបអង្កេត.....	៥២
វិធាន ៥៦:	ការផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាធារណៈជនដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាស៊ើបអង្កេត.....	៥៤
វិធាន ៥៧:	ការជំនុំជំនះព្រោះហេតុអ្វីនៃការចោទប្រកាន់.....	៥៥
វិធាន ៥៨:	ការស៊ើបអង្កេតស្រុយកម្រើយ.....	៥៥
វិធាន ៥៩:	ការស្រាវជ្រាវដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី.....	៥៦

វិធាន ៦០: ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី.....	៥៧
វិធាន ៦១: ការនែកនេរ និងការចាប់យកភស្តុតាង	៥៨
វិធាន ៦២: ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស	៥៨
វិធាន ៦៣: ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន	៥៩
វិធាន ៦៤: ការដោះលែងជនគ្រូចមោឃឱ្យទៅក្រៅឃុំ	៦១
វិធាន ៦៥: ការដាក់ឱ្យស្រ្តីតទៅក្រោមការគ្រួសារនិងគ្រួសារដូចគុណភាព	៦១
វិធាន ៦៦: ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីការប្រកាសសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ	៦២
វិធាន ៦៧: ដីកាដោះលែងស្រ្តីសម្រាប់ប្រកាសសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ	៦៣
វិធាន ៦៨: អាណត្តិដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និង ដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្រ្តីត ទៅក្រោមការគ្រួសារនិងគ្រួសារដូចគុណភាព.....	៦៣
វិធាន ៦៩: ការបញ្ជូនសំណុំរឿងក្រោយពេលបានដីកាដោះលែងស្រ្តីសម្រេច.....	៦៤
វិធាន ៧០: ការបើកការស៊ើបសួរឡើងវិញ	៦៤
ឃ_នីតិវិធីចំពោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះ	៦៤
វិធាន ៧១: ដំណោះស្រាយករណីខ្លួនយោបល់គ្នាចាស់សម្រេចរបស់តុលាការ	៦៤
វិធាន ៧២: ដំណោះស្រាយករណីខ្លួនយោបល់គ្នាចាស់សម្រេចរបស់តុលាការស៊ើបសួរអង្គបុរេ	៦៦
វិធាន ៧៣: យុត្តាធិការបន្ថែមរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ.....	៦៨
វិធាន ៧៤: មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ.....	៦៨
វិធាន ៧៥: ការដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ	៦៩
វិធាន ៧៦: បណ្តឹងសុំរំលាយការកាត់ទោសករណីវិធានបញ្ញត្តិ	៧០
វិធាន ៧៧: នីតិវិធីសម្រាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងពាក្យសុំទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ.....	៧១
វិធាន ៧៨: ការចោទបញ្ជូនស្រ្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ.....	៧៣
ខ_នីតិវិធីទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង	៧៤
វិធាន ៧៩: បទបញ្ញត្តិទូទៅ	៧៤
វិធាន ៨០: ការចូលខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ និងបេធាវីការពារក្តី	៧៥
វិធាន ៨១: ការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្ន.....	៧៦
វិធាន ៨២: ការចូលខ្លួនរបស់ជនបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី	៧៧
វិធាន ៨៣: ការចូលខ្លួនរបស់សាក្សី និង អ្នកជំនាញ.....	៧៨
វិធាន ៨៤: ភាពជាសាធារណៈនៃកិច្ចពិភាក្សាដេញដោល និងសាលក្រម	៧៨
វិធាន ៨៥: ការដឹកនាំសវនាការ.....	៧៩
វិធាន ៨៦: ការរើសសំណុំរឿង	៧៩
វិធាន ៨៧: វិធាននៃកសុតាង	៧៩
វិធាន ៨៨: ការបញ្ជូនខ្លួនចំពោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង.....	៨០
វិធាន ៨៩: អញ្ជូនករណី	៨០
វិធាន ៩០: ការស្តាប់ចម្លើយជនជាប់ចោទ.....	៨០
វិធាន ៩១: ការស្តាប់ចម្លើយរបស់កាតី និង សាក្សី.....	៨១
វិធាន ៩២: ការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរហូតដល់ពេលបិទកិច្ចពិភាក្សាដេញដោល	៨១
វិធាន ៩៣: ការស៊ើបសួរបន្ថែមដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង	៨១
វិធាន ៩៤: សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោល	៨២

ចំណាត់ថ្នាក់ ៩៥: ការបន្តកិច្ចជំនុំជម្រះការពារកិច្ចការ	៨២
ចំណាត់ថ្នាក់ ៩៦: ការពិភាក្សាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង	៨២
ចំណាត់ថ្នាក់ ៩៧: កំណត់ហេតុរបស់អង្គសវនាការ	៨៣
ចំណាត់ថ្នាក់ ៩៨: សាលក្រម	៨៣
ចំណាត់ថ្នាក់ ៩៩: អានុកាតនៃសាលក្រម	៨៤
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០០: ការសម្រេចលើផលប្រយោជន៍ផ្នែកអង្គប្រជុំ	៨៤
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០១: ឧបទ្វេសារនៃសាលក្រម	៨៤
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០២: ការប្រកាសសាលក្រមនៅសវនាការសាធារណៈ	៨៥
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៣: សាលក្រមពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី	៨៦
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៤: លក្ខណៈនៃបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះសេចក្តីសម្រេចនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង	៨៦
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៥: យុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំជម្រះសុវត្ថិភាពកំពូល	៨៦
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៦: ការជូនដំណឹងដល់ភាគី	៨៧
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៧: រយៈពេលនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ	៨៧
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៨: លក្ខណៈនៃបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះអង្គជំនុំជម្រះសុវត្ថិភាពកំពូល	៨៨
ចំណាត់ថ្នាក់ ១០៩: អំពីសវនាការលើបណ្តឹងសាទុក្ខ	៨៨
ចំណាត់ថ្នាក់ ១១០: អានុកាតនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ	៨៩
ចំណាត់ថ្នាក់ ១១១: សាលដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសុវត្ថិភាពកំពូល	៩០
ចំណាត់ថ្នាក់ ១១២: បណ្តឹងសើចី	៩១
ចំណាត់ថ្នាក់ ១១៣: ការអនុវត្តក្របខណ្ឌ និង សំណងរដ្ឋប្បវេណី	៩២
ចំណាត់ថ្នាក់ ១១៤: អង្គប្រជុំ	៩២
សន្និដ្ឋាន	៩៤

បុព្វកថា

ដោយហេតុថា មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ បានរំលឹកនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួន លេខ ៥៧/២២៨ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ ថាការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះច្បាប់កម្ពុជា និងច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ក្នុងរយៈកាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ នៅតែជាបញ្ហាដែលបង្កឱ្យមានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សហគមន៍អន្តរជាតិទាំងមូល ។

ដោយហេតុថា នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចចិត្តដដែលនេះ មហាសន្និបាតបានទទួលស្គាល់ការព្រួយបារម្ភពេញច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការរំលោភយុត្តិធម៌ ការបង្រួបបង្រួមជាតិ ស្ថេរភាព សន្តិភាព និងសន្តិសុខ ។

ដោយហេតុថា អាជ្ញាធរកម្ពុជា បានស្នើសុំជំនួយពីអង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីកាត់សេចក្តីមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការរំលោភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ការរំលោភទៅលើច្បាប់មនុស្សធម៌ និងទម្លាប់អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលប្រទេសកម្ពុជាទទួលស្គាល់ ហើយដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃ ០៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

ដោយហេតុថា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា ហើយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ បានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងមួយដែលត្រូវបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាត និងត្រូវបានផ្តល់សច្ចាប័នដោយប្រទេសកម្ពុជា ។

អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានអនុម័តវិធានផ្ទៃក្នុង ដូចខាងក្រោម ដែលមានគោលបំណងធ្វើការចងក្រងនូវនីតិវិធីជាធរមានរបស់កម្ពុជា សម្រាប់អនុវត្តនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងដោយអនុលោមតាមមាត្រា ២០ថ្មី ២៣ថ្មី និងមាត្រា ៣៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងមាត្រា ១២-១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អនុម័តវិធានមួយចំនួនបន្ថែមទៀតនៅពេលណាដែលច្បាប់កម្ពុជាជាធរមានពុំអាចដោះស្រាយបានចំពោះករណីពិសេសណាមួយ ឬ ប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់ទាក់ទងទៅនឹងការបកស្រាយ ឬ ការអនុវត្ត ឬ ក៏ប្រសិនបើមានបញ្ហាពាក់ព័ន្ធទាក់ទងនឹងភាពសមស្របគ្នារវាងបទប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជាទៅនឹងនិយាមអន្តរជាតិ ។

ជំពូក ១: បទប្បញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងវិធានផ្ទៃក្នុង

វិធាន ១: ការចូលជាធរមាន និង ការបកស្រាយ

១. វិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវចូលជាធរមាន តាមរយៈការបោះពុម្ពផ្សាយជាផ្លូវការដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល និង ក្នុងរយៈពេលមិនលើសពី ១០(ដប់) ថ្ងៃ ក្រោយពីកសាងដូចគ្នាដែលមានជាភាសាខ្មែរ អង់គ្លេស និងបារាំង ត្រូវបានអនុម័តដោយកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។

២. នៅក្នុងឯកសារនេះ ពាក្យសម្គាល់ភេទប្រុសក៏ត្រូវរាប់បញ្ចូលភេទស្រីដែរ ហើយឯកវចនក៏អាចយល់ជា ពហុវចនក៏ដែរ ហើយក៏អនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះករណីបញ្ហាសមកវិញ។ ជាពិសេស លើកលែងតែមានចែង ផ្សេងពីនេះ ការយោងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះចំពោះពាក្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សំដៅទៅដល់សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតទាំងពីរដែលធ្វើការសម្រេចចិត្តរួមគ្នា និងចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងពីរ ទោះបី ដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាង។ ករណីដូចគ្នានេះដែរត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះ សហព្រះរាជអាជ្ញា។ បទប្បញ្ញត្តិ នេះមិនមានផលប៉ះពាល់ផ្នែកវេយ្យករណ៍ដល់ឯកសារជាភាសាខ្មែរឡើយ ។

វិធាន ២: នីតិវិធីអនុវត្តសម្រាប់បញ្ហាបណ្តោះអាសន្ននៃវិធានផ្ទៃក្នុង

នៅក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ប្រសិនបើមានបញ្ហាណាមួយកើតមានឡើង ដែលមិនមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើការ សម្រេចចិត្ត ដោយស្របទៅលើមាត្រា ១២-១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងមាត្រា ២០ថ្មី, ២៣ថ្មី, ៣៣ថ្មី ឬមាត្រា ៣៧ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងដោយផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសទៅលើគោល ការណ៍ជាមូលដ្ឋានដែលមានចែងក្នុងវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ហើយនិងច្បាប់នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន។ ក្នុងករណីនេះ សំណើសុំធ្វើវិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុងត្រូវដាក់ជូនទៅគណៈកម្មាធិការនីតិវិធីនិងវិធានផ្ទៃក្នុងឱ្យបាន ឆាប់រហ័ស តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

វិធាន ៣: ការធ្វើវិសោធនកម្ម

១. សំណើសុំធ្វើវិសោធនកម្មលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះអាចត្រូវដាក់ជូនគណៈកម្មាធិការនីតិវិធីនិងវិធានផ្ទៃក្នុងដោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់ ចៅក្រមណាម្នាក់ ប្រធានអង្គភាពគាំពារការ ការពារក្តី ប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះ ប្រធាន ឬ អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ។

២. សំណើសុំធ្វើវិសោធនកម្មដែលបញ្ជូនពីគណៈកម្មាធិការនីតិវិធីនិងវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវដាក់ជូនកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ដើម្បីអនុម័តដោយស្របទៅនឹងនីតិវិធីសម្រាប់ការអនុម័តវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

៣. លើកលែងតែមានការចែងផ្សេងពីនេះ វិសោធនកម្មត្រូវចូលជាធរមានភ្លាមបន្ទាប់ពីការបោះពុម្ពផ្សាយ

ជាផ្លូវការដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល និងមិនត្រូវលើសពីរយៈពេល ១០(ដប់) ថ្ងៃ ក្រោយពេលទទួលបានការ
អនុម័តពីកិច្ចប្រជុំពេញអង្គភាសាខ្មែរ អង់គ្លេស និងបារាំង ។

ជំពូក ២: ការរៀបចំអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ

ក. បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

វិធាន ៤: បទបញ្ជារដ្ឋបាល

បន្ទាប់ពីវិធានផ្ទៃក្នុងនេះចូលជាធរមាន ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អង្គជំនុំជម្រះ ការិយាល័យរដ្ឋបាល អង្គភាពគាំពារការការពារក្តី និងអង្គភាពជនរងគ្រោះ ត្រូវរៀបចំបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់ការិយាល័យរៀងៗខ្លួន ឱ្យស្របទៅតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ គណៈកម្មាធិការនីតិវិធីនិងវិធានផ្ទៃក្នុង តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួន ឬ តាមសំណើរបស់ការិយាល័យណាមួយដូចខាងលើអាចពិនិត្យមើលបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់ការិយាល័យផ្សេងទៀតបាន នៅពេលណាដែលមានវិមតិសង្ស័យអំពីភាពសមស្របជាមួយនឹងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។

វិធាន ៥: សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិផ្នែកតុលាការ និងជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ

១. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញអាចអញ្ជើញរដ្ឋដែលមិនមែនជាភាគីហត្ថលេខីនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ឱ្យផ្តល់ជំនួយផ្នែកតុលាការ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការព្រមព្រៀងពិសេស ឬ ក៏ឈរលើមូលដ្ឋានសមស្របណាមួយផ្សេងទៀត។
២. ក្នុងករណីដែលរដ្ឋណាមួយខកខានមិនបានផ្តល់ជំនួយឧបត្ថម្ភផ្នែកតុលាការ នោះសហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការសមស្រប តាមរយៈការិយាល័យរដ្ឋបាល ដោយរួមទាំងសំណើសុំជំនួយពីអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ និង/ឬ ពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។
៣. ដោយយោងទៅលើមាត្រា ៤៤-៤៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញអាចទទួលនូវជំនួយបន្ថែមសម្រាប់ការចំណាយរបស់ខ្លួនពីមូលនិធិស្ម័គ្រចិត្តផ្សេងទៀតដែលចូលរួមវិភាគទានដោយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ស្ថាប័នអន្តរជាតិ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលមានបំណងចង់ជួយដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។

វិធាន ៦: ការកិច្ច និងវិស័យរបស់បុគ្គលិក

១. បុគ្គលិកទាំងអស់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវមានសិទ្ធិអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួនយ៉ាងពេញលេញ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងកិច្ចព្រមព្រៀង ដោយពុំមានការជ្រៀតជ្រែកពីសំណាក់ស្ថាប័នខាងក្រៅ ឬ បុគ្គលណាមួយឡើយ។
២. សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហព្រះរាជអាជ្ញាបម្រុងជាតិ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបម្រុងជាតិ ចៅក្រមនិង ចៅក្រមបម្រុងជាតិ និងប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល និងបុគ្គលិកជាតិទាំងអស់ត្រូវទទួលបាននូវអភ័យឯកសិទ្ធិ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២-១៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ

និងមាត្រា ២០-១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។ ជាពិសេស មន្ត្រីទាំងអស់នេះត្រូវបានផ្តល់អភ័យឯកសិទ្ធិឱ្យរួចផុតពីដំណើរការក្តីតាមផ្លូវច្បាប់ចំពោះពាក្យពេចន៍ដែលបាននិយាយ ឬ សរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងរាល់កិច្ចទាំងអស់ដែលបានបំពេញក្នុងតំណែងផ្លូវការរបស់គេ។

៣. ចៅក្រមអន្តរជាតិ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ រួមទាំងចៅក្រមបម្រុងសហព្រះរាជអាជ្ញាបម្រុងអន្តរជាតិ ក៏ដូចជាអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវទទួលបាននូវបុព្វសិទ្ធិ និងអភ័យឯកសិទ្ធិ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤១ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងមាត្រា ១៩ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។ បុគ្គលិកអន្តរជាតិដទៃទៀតត្រូវមានបុព្វសិទ្ធិ និងអភ័យឯកសិទ្ធិ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២-២ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងមាត្រា ២០-២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។ មន្ត្រីទាំងអស់នេះត្រូវបានផ្តល់អភ័យឯកសិទ្ធិឱ្យរួចផុតពីដំណើរការក្តីតាមផ្លូវច្បាប់ ចំពោះពាក្យពេចន៍ដែលបាននិយាយ ឬ សរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងរាល់កិច្ចទាំងអស់ដែលបានបំពេញក្នុងតំណែងផ្លូវការរបស់គេ។

៤. វិធាន និងបទបញ្ជាសម្រាប់បុគ្គលិកអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវយកអនុវត្តក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីចំពោះកំហុស ឬ ការធ្វេសប្រហែសរបស់បុគ្គលិកអន្តរជាតិទាំងអស់ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន។ បុគ្គលិកអន្តរជាតិមិនត្រូវទទួលរងទណ្ឌកម្មខាងវិន័យ ឬរដ្ឋបាលតាមនីតិវិធីផ្សេងទៀតចំពោះសកម្មភាពទាំងនេះឡើយ។

៥. អាជ្ញាធរជាតិមានសមត្ថកិច្ចត្រូវចាត់វិធានការតាមនីតិវិធីចំពោះបុគ្គលិកជាតិ ដែលមានកំហុស ឬ ធ្វេសប្រហែសក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ស្របតាមច្បាប់កម្ពុជាជាធរមាន។

វិធាន ៧: ការលាវលែងពីមុខតំណែង

- ១. ចៅក្រម ឬ ព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញអាចលាវលែងពីមុខតំណែងបាន។
- ២. ពាក្យលាវលែងរបស់ចៅក្រមជាតិ ឬ ព្រះរាជអាជ្ញាជាតិត្រូវដាក់ជូនទៅឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការជូនដំណឹងត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយចៅក្រម ឬ ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ទៅកិច្ចប្រជុំពេញអង្គតាមរយៈប្រធាននៃកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ។
- ៣. ពាក្យលាវលែងរបស់ចៅក្រមអន្តរជាតិ ឬ ព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិត្រូវដាក់ជូនជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលត្រូវបញ្ជូនពាក្យលាវលែងនេះទៅឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការជូនដំណឹងត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយចៅក្រម ឬ ព្រះរាជអាជ្ញានោះទៅកិច្ចប្រជុំពេញអង្គតាមរយៈប្រធាននៃកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ។
- ៤. មាត្រា ១១ថ្មី មាត្រា ១៨ថ្មី និង ៤៦ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងមាត្រា ៣ មាត្រា ៥ និងមាត្រា ៦ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះអាសនៈដែលនៅទំនេររបស់មន្ត្រីតុលាការ។

ខ. ការិយាល័យរដ្ឋបាល

វិធាន ៨: ប្រធាន និង អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល

ប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបានតែងតាំងដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងកិច្ចព្រមព្រៀង។ ប្រធាន និងអនុប្រធានត្រូវដឹកនាំការិយាល័យរដ្ឋបាល និងតែងតាំងបុគ្គលិកតាមតម្រូវការចាំបាច់។

វិធាន ៩: មុខងាររបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល

១. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវជួយគាំទ្រដល់ការបំពេញការងាររបស់អង្គជំនុំជម្រះ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ និងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះកិច្ចការរដ្ឋបាល និងការផ្តល់សេវាកម្មរបស់ស្ថាប័នទាំងនោះ។ ក្នុងករណីនេះ មន្ត្រីតុលាការនៃការិយាល័យខាងលើអាចលើកជាសំណើសុំទៅការិយាល័យរដ្ឋបាល តាមរយៈគណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការ ដោយរួមមានទាំងសំណើដើម្បីចាត់វិធានការខាងវិន័យចំពោះបុគ្គលិកដែលស្ថិតនៅក្រោមអំណាចរបស់ខ្លួន តាមការចាំបាច់។

២. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសុវត្ថិភាពអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយយោងទៅលើកិច្ចព្រមព្រៀងបន្ថែមស្តីពីសុវត្ថិភាពនិងសន្តិសុខរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

៣. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការផ្តល់សម្ភារៈ ការគ្រប់គ្រងអាគារ គ្រឿងបរិក្ខារ បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ភស្តុភារ យានជំនិះ មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ និងសេចក្តីត្រូវការផ្នែករូបវន្ត និងរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយយោងទៅលើកិច្ចព្រមព្រៀងបន្ថែមស្តីពីសម្ភារៈប្រើប្រាស់ ការជួយសម្របសម្រួល និងសេវាផ្សេងៗទៀត រវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

៤. ដោយមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់អំណាចរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ក្នុងការទទួលនិងផ្តល់ឱ្យនូវព័ត៌មាន និងបង្កើតច្រកទំនាក់ទំនងក្នុងការអនុវត្តការងាររបស់ខ្លួន ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបំពេញភារកិច្ចជាច្រកទំនាក់ទំនងផ្លូវការទាំងផ្នែកខាងក្នុង និងខាងក្រៅរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។ ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបង្កើតផ្នែកកិច្ចការសាធារណៈដែលត្រូវមានភារកិច្ចផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានដល់សាធារណៈជនអំពីដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។ លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិផ្សេងផ្សេងនៅក្នុងវិធានផ្នែកនេះ ផ្នែកកិច្ចការសាធារណៈតាមការណែនាំរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវទទួលខុសត្រូវផងដែរក្នុងការកែតម្រូវនូវរាល់ព័ត៌មានមិនពិត ឬព័ត៌មាននាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំដែលបានផ្សព្វផ្សាយដល់សាធារណៈជន។

៥. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវថែរក្សាមូលដ្ឋានទិន្នន័យដែលមានឯកសារថតចម្លងនៃគ្រប់សំណុំរឿងស៊ើបអង្កេតបឋម និងស៊ើបសួរទាំងអស់ និងរឿងក្តីទាំងអស់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយឯកសារច្បាប់ដើមត្រូវ

រក្សាទុកនៅការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ តាមករណីសមស្រប ។ ក្រឡាបញ្ជីនៃការិយាល័យទាំងនេះ និងក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះត្រូវធានាថា ការិយាល័យរដ្ឋបាលទទួលបានភ្លាមនូវឯកសារថតចម្លងសំណុំរឿងមួយច្បាប់ ។ ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវធានាថា ឯកសារថតចម្លងទាំងនេះត្រូវផ្តល់ទៅឱ្យតែភាគី អ្នកជំនាញ ឬ បុគ្គលណាម្នាក់ដែលទទួលបានការអនុញ្ញាតស្របតាមវិធាននេះ ប៉ុណ្ណោះ តាមការបង្គាប់របស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ តាមករណីសមស្រប ។ ព័ត៌មាននៅក្នុងមូលដ្ឋានទិន្នន័យត្រូវផ្តល់ទៅឱ្យសាធារណៈជនបាន តែត្រូវសមស្របតាមខ្លឹមសារនៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ចំពោះករណីនេះ ។ អាស្រ័យទៅតាមសំណើរបស់ក្រឡាបញ្ជី ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវជួយដល់ក្រឡាបញ្ជីក្នុងការចាត់ចែងធ្វើដីកាកោះ និងជូនដំណឹងអំពីដីកាផ្សេងៗ ។

៦. តាមចំណាត់ការរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ តាមការសមស្រប ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការការពារថែរក្សាទុក និងរក្សាសុវត្ថិភាពដល់ភស្តុតាង ដែលរួមមានវត្ថុតាង ចម្លើយ និងឯកសារទាំងឡាយដែលប្រមូលបានក្នុងពេលស៊ើបអង្កេតបឋម ពេលស៊ើបសួរ ពេលជំនុំជម្រះ នៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងនៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ។

៧. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្របសម្រួលការបណ្តុះបណ្តាលដល់បុគ្គលិករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងជួយគាំទ្រដល់ការបណ្តុះបណ្តាលរបស់អង្គការយុត្តាធិការ តាមតម្រូវការ ។

វិធាន ១០: ប្រតិបត្តិការរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល

១. ក្នុងការរៀបចំ និងកែប្រែបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់ខ្លួន ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវធ្វើការពិភាក្សាជាមួយអង្គជំនុំជម្រះ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអំពីបញ្ហាទាំងឡាយណាដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ប្រតិបត្តិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឬ ការិយាល័យទាំងនេះ ។ បទបញ្ជារដ្ឋបាលនេះត្រូវទទួលបានការអនុម័តយល់ព្រមដោយប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ។

២. ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ប្រធាន និង អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលអាចរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជូនទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអំពីបញ្ហាដែលកើតមានឡើងជាក់ស្តែងណាមួយធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ ឬ អាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការបំពេញភារកិច្ច ដូចជាការអនុវត្តន៍សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ជាអាទិ៍ ហើយនិងជូនព័ត៌មានដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ប្រសិនបើចាំបាច់ ។

៣. ប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ដោយគិតពិចារណាដល់ការធានាការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាសារវន្ត និងដោយពិគ្រោះយោបល់ជាមួយប្រធានអង្គការគាំពារការការពារក្តី សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើការងារជាមួយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីបង្កើតយន្តការដែលធានាថា ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបានទទួលព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់អំពីលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនដែលស្របទៅនឹង

កិច្ចព្រមព្រៀង និងដែលត្រូវគោរពតាមច្បាប់កម្ពុជា និងបទដ្ឋានអប្បបរមានៃបទវិន័យសម្រាប់គ្រប់គ្រងជនជាប់ ឃុំ និងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការគាំពារដល់ទណ្ឌិត ។

វិធាន ១១: អង្គភាពគាំពារការពារពារក្តី

១. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបង្កើតអង្គភាពគាំពារការពារក្តីដែលមានស្វ័យភាពតែលើបញ្ជាសំខាន់ក្នុងការ ការពារក្តីប៉ុណ្ណោះ ដូចមានចែងក្នុងវិធាននេះ ។ អង្គភាពនេះត្រូវដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប រួមជាមួយនិង អនុប្រធានជាតិមួយរូប និងអនុរជាតិមួយរូប និងបុគ្គលិកមួយចំនួនទៀត តាមការចាំបាច់ ។

២. អង្គភាពនេះត្រូវបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ដូចខាងក្រោម :

ក-អនុម័តបទបញ្ជារដ្ឋបាលស្របទៅនឹងវិធាន ៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ក្រោយពេលពិគ្រោះយោបល់រវាង ប្រធានអង្គភាពនេះជាមួយនិងគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រួមមាន :

- ១) លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និងនីតិវិធីក្នុងការចុះឈ្មោះមេធាវី និងបុគ្គលិកដទៃទៀតទៅក្នុងបញ្ជី ដូច មានក្នុងចំណុច (ឃ) និង (ឈ) ខាងក្រោម ដោយស្របទៅនឹងអនុវិធាន ៤ ។
- ២) នីតិវិធីក្នុងការចាត់តាំងមេធាវីការពារក្តី និង
- ៣) លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យក្នុងការកំណត់ជនក្រីក្រ និងប្រាក់កម្រៃរបស់មេធាវីការពារក្តី ។

ខ-ទទួលពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ និងបកប្រែពាក្យសុំរបស់មេធាវីបរទេសដើម្បីការពារក្តីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំ- ជម្រះវិសាមញ្ញ និងបញ្ជូនពាក្យសុំដែលមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ទៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា ដើម្បីចុះឈ្មោះស្របទៅតាមនីតិវិធីដែលបានកំណត់ដោយគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គភាពគាំពារការពារក្តី ។

គ-រក្សាបញ្ជីដូចជា:

- ១) បញ្ជីឈ្មោះមេធាវីជាតិដែលចុះឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង
- ២) បញ្ជីឈ្មោះមេធាវីបរទេសដែលទទួលការអនុញ្ញាតដោយគណៈមេធាវីរបស់រដ្ឋណាមួយដែល ជាសមាជិករបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយដែលបានចុះឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជា- ណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងការពារក្តីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដូចមានចែងក្នុង ចំណុច (ខ) ខាងលើ ។

ឃ-រៀបចំ និងថែរក្សាអនុបញ្ជីដូចខាងក្រោម ក្រោយពេលពិគ្រោះយោបល់រវាងប្រធានអង្គភាពគាំពារ ការពារក្តីជាមួយនិងគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា :

- ១) បញ្ជីឈ្មោះមេធាវីជាតិដែលចុះឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយ ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបស់អង្គភាពគាំពារការពារក្តី ដូចមានចែងក្នុង បទបញ្ជារដ្ឋបាល ដើម្បីការពារជនក្រីក្រនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

២) បញ្ជីឈ្មោះមេធាវីបរទេសដែលទទួលការអនុញ្ញាតដោយគណៈមេធាវីរបស់រដ្ឋណាមួយ ដែលជាសមាជិករបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយដែលបានចុះឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបស់អង្គការគាំពារការការពារក្តី ដើម្បីការពារជនក្រីក្រនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដូចមានចែងក្នុងបទបញ្ជារដ្ឋបាល ។

ង-ដោយស្ថិតនៅក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ តាមករណីសមស្រប បង្ហាញបញ្ជីឈ្មោះមេធាវី ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២ ចំណុច (គ) និង (ឃ) ទៅដល់បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីការពារក្តី ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

ច-ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានស្តីពីមេធាវីដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២ ចំណុច (គ) និង (ឃ) ដល់បុគ្គលដែលមាន សិទ្ធិទទួលបានមេធាវីការពារស្ថិតនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ នៅពេលមានសំណើសុំព័ត៌មានបន្ថែម ។

ឆ-ធ្វើកិច្ចសន្យាជាមួយមេធាវីការពារក្តីដែលការពាររាល់ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទដែល ក្រីក្រ ឬ បុគ្គលដទៃទៀតដែលមានសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីការពារក្តី ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

ជ-ត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃលើការបំពេញការងារនៃគ្រប់កិច្ចសន្យាទាំងអស់ ដូចមានចែងក្នុងចំណុច (ឆ) ខាងលើ និងអនុញ្ញាតឱ្យផ្តល់ប្រាក់កម្រៃស្របទៅតាមលទ្ធផលការងារ ដូចមានចែងក្នុងបទបញ្ជា រដ្ឋបាលរបស់អង្គការគាំពារការការពារក្តី ។

ឈ-ផ្តល់ឱ្យមេធាវីនូវបញ្ជីបុគ្គលិកជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមានសមត្ថភាពជួយដល់ក្រុមការពារក្តីសម្រាប់ ជនក្រីក្រ ។

ញ-ផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ជាមូលដ្ឋាន និងជួយគាំពារលើការស្រាវជ្រាវផ្នែកច្បាប់ និងការស្រាវជ្រាវ និង ផ្តល់ឯកសារដល់មេធាវីដែលមកការពារចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ដ-រៀបចំការបណ្តុះបណ្តាលដល់មេធាវី ដោយពិគ្រោះយោបល់ និងសហការជាមួយគណៈមេធាវីនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៣. នីតិវិធីចុះឈ្មោះមេធាវីបរទេសនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីការពារកូនក្តីនៅចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវតែមានភាពយុត្តិធម៌ តម្លាភាព និងឆាប់រហ័ស ។

៤. លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យក្នុងការចុះឈ្មោះមេធាវីក្នុងបញ្ជីនៅក្នុងអង្គការគាំពារការការពារក្តី ដើម្បីការពារជនក្រីក្រ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២(ឃ)ខាងលើ ត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍ ដូចខាងក្រោម:

- ក- នីតិវិធីសំរាប់បញ្ចូលមេធាវីទៅក្នុងបញ្ជីនោះត្រូវមានភាពយុត្តិធម៌ តម្លាភាព និងឆាប់រហ័ស ។
- ខ-មេធាវីដែលបានដាក់ពាក្យសុំ គឺជាជនមិនធ្លាប់ជាប់ទោសពីបទព្រហ្មទណ្ឌ ឬទទួលទោសខាងផ្នែក វិន័យមិនឱ្យការពារក្តីដោយគណៈមេធាវីរបស់ខ្លួន
- គ-មេធាវីអន្តរជាតិ ដែលបានដាក់ពាក្យសុំ ត្រូវគោរពទៅតាមស័ក្ខខ័ណ្ឌដូចខាងក្រោម :

- ១) ត្រូវតែនៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នជាសមាជិកដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អនៃគណៈមេធាវីដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ។
- ២) មានសញ្ញាប័ត្រផ្នែកច្បាប់ ឬ គុណសម្បត្តិផ្នែកច្បាប់ ឬ វិជ្ជាជីវៈដែលមានតំលៃស្មើ ។
- ៣) មានបទពិសោធន៍ការងារជាមេធាវី ចៅក្រម ឬ ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ក្នុងមុខងារផ្សេងទៀតយ៉ាងតិច ១០(ដប់) ឆ្នាំ ក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ។
- ៤) មានសមត្ថភាពខាងផ្នែកនីតិវិធី និងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាតិ ឬ អន្តរជាតិ និង
- ៥) ចេះភាសាខ្មែរ អង់គ្លេស ឬ បារាំង ស្ទាត់ជំនាញ

ឃ-មេធាវីជាតិ ដែលបានដាក់ពាក្យសុំ ត្រូវគោរពត្រឹមតែតាមលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោមប៉ុណ្ណោះ :

- ១) ជាសមាជិករបស់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ២) មានសមត្ថភាពខាងផ្នែកនីតិវិធី និងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាតិ ឬ អន្តរជាតិ

៥. មេធាវី ឬ ជំនួយការរបស់ខ្លួន ដែលពាក្យសុំចុះឈ្មោះរបស់ពួកគេ សម្រាប់ការពារជនក្រីក្រ ដូចមានចែងនៅក្នុងអនុវិធាន ២ ចំណុច(ឃ) និង (ឈ) ខាងលើ ត្រូវបានបដិសេធ ឬ មិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលពាក្យដោយអង្គការគាំពារការពារក្តី ឬ ត្រូវបានលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានអង្គការគាំពារការពារក្តី ឬ ក្រោយរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ កន្លងផុត តាមករណីសមស្រប។ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបិទផ្លូវតវ៉ា។ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនតាមការកំណត់បានទេ នោះសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានអង្គការគាំពារការពារក្តី ត្រូវតម្កល់ទុកជាបានការ ហើយនៅក្នុងករណីដែលពាក្យសុំនោះមិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ ត្រូវចាត់ទុកថា បានសម្រេចឱ្យចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជី ។

៦. មេធាវីអន្តរជាតិណាដែលពាក្យសុំចុះឈ្មោះរបស់ខ្លួននៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីការពារក្តីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវបានបដិសេធ ឬ មិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃទទួលពាក្យដោយគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាពីអង្គការគាំពារការពារក្តីអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ ក្រោយរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ កន្លងផុត។ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបិទផ្លូវតវ៉ា។ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនតាមការកំណត់បានទេ នោះសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវតម្កល់ទុកជាបានការ។ ហើយបើក្នុងករណីដែលពាក្យសុំនោះមិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃទេ ត្រូវចាត់ទុកថា បានសម្រេចឱ្យចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីមេធាវី ។

៧. ប្រធានអង្គការគាំពារការពារក្តីត្រូវសម្រេចអំពីជនណាមួយជាជនក្រីក្រ និងការចាត់តាំងមេធាវី

ការពារជនក្រីក្រ ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលកំណត់នៅក្នុងបទបញ្ជារដ្ឋបាលនៃអង្គការការពារការពារ ក្តី។ សេចក្តីសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងតវ៉ាទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ដោយយោងទៅតាមករណី ដែលជននោះត្រូវចូលបង្ហាញខ្លួន ក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ)ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលបានការជូនដំណឹងអំពីសេចក្តី សម្រេចនេះ ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងករណីនេះ បិទផ្លូវប្តឹងតវ៉ា ។

វិធាន ១២: អង្គការជនរងគ្រោះ

១. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបង្កើតអង្គការជនរងគ្រោះដែលត្រូវដឹកនាំដោយប្រធានមួយរូប រួមជាមួយនិង បុគ្គលិកមួយចំនួន តាមការចាំបាច់ ។

២. អង្គការជនរងគ្រោះត្រូវ :

ក-រក្សាបញ្ជីឈ្មោះមេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានចុះឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ស្របតាមវិធាន ១១ ក្នុងគោលបំណងធ្វើជាតំណាងឱ្យជនរងគ្រោះ ឬ សមាគមជនរងគ្រោះនៅចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ខ-គ្រប់គ្រងពាក្យសុំចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីរបស់សមាគមជនរងគ្រោះដែលបានទទួលការយល់ព្រមឱ្យបំពេញ កិច្ចក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញស្របតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែល មានចែងក្នុងវិធាន ២៣ និងថែរក្សាបញ្ជីឈ្មោះសមាគមជនរងគ្រោះ ដែលបានទទួលការយល់ព្រមរួច ហើយ ។

គ-ដោយស្ថិតនៅក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ជួយសម្រួលដល់ជនរងគ្រោះក្នុងការដាក់ ពាក្យបណ្តឹង ។

ឃ-ដោយស្ថិតនៅក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះ ជួយសំរួលដល់ ជនរងគ្រោះក្នុងការដាក់ពាក្យបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

ង-ដោយស្ថិតនៅក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ តាមករណីសម ស្របបង្ហាញបញ្ជីឈ្មោះមេធាវី និងសមាគមជនរងគ្រោះខាងលើទៅដល់ជនរងគ្រោះ ឬ ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី ។

ច-ផ្តល់ឱ្យជនរងគ្រោះ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅពេលមានសំណើសុំនូវព័ត៌មានបន្ថែមស្តីពីមេធាវី និង សមាគមជនរងគ្រោះ ឬ ព័ត៌មានចាំបាច់ដទៃទៀត ដើម្បីជួយសម្រួលឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពដល់ការចូលរួម ។

ឆ-ជួយសម្របសម្រួលដល់ការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ និងតំណាងរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

ជ-ជួយដល់ផ្នែកកិច្ចការសាធារណៈក្នុងសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងជនរងគ្រោះ ។

ឈ-អនុម័តបទបញ្ជារដ្ឋបាលដែលជាតម្រូវការ ដើម្បីធ្វើឱ្យវិធានផ្ទៃក្នុងនេះមានប្រសិទ្ធភាពអនុវត្ត ។

គ. ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា

វិធាន ១៣: ប្រតិបត្តិការនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា

១. ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើសកម្មភាពដោយឯករាជ្យនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។ សមាសភាពរបស់ការិយាល័យនេះ រួមមានសហព្រះរាជអាជ្ញា និងមន្ត្រីដទៃទៀតតាមការចាំបាច់ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងក្រឡាបញ្ជីម្នាក់យ៉ាងតិច។ ដើម្បីអនុវត្តតាមស្មារតីនៃមាត្រា ២២ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចជ្រើសរើសព្រះរាជអាជ្ញារងពីក្នុងចំណោមសហព្រះរាជអាជ្ញារង និងជំនួយការសហព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្រឡាបញ្ជីនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវរក្សាឯកសារស៊ើបអង្កេតបឋម និងបំពេញសកម្មភាពដទៃទៀតតាមតម្រូវការរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវទំនាក់ទំនងជាមួយការិយាល័យរដ្ឋបាល ដើម្បីធានាថា សំណុំរឿងទាំងអស់ត្រូវបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវ និងត្រូវបានរក្សាទុកដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ថា ឯកសារថតចម្លងទាំងអស់ គឺត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម។ សំណុំរឿងដែលជាឯកសារច្បាប់ដើមទាំងអស់ត្រូវរក្សាទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ក្នុងបន្ទប់ណាមួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដោយមានលក្ខខណ្ឌសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់។

២. ក្នុងការរៀបចំ ឬ ការកែប្រែបទបញ្ជារដ្ឋបាលនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គជំនុំជម្រះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ប្រធាននិងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលអំពីបញ្ហានានាដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ ការិយាល័យរដ្ឋបាល។ បទបញ្ជារដ្ឋបាលនេះ ត្រូវអនុម័តយល់ព្រមដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរ។

៣. រឿងរំលងតែសកម្មភាពទាំងឡាយដែលត្រូវធ្វើរួមគ្នា ក្រោមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចផ្ទេរអំណាចទៅឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាណាមួយក្នុងចំណោមសហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីររូប តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរួមគ្នាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដើម្បីឱ្យបំពេញកិច្ចតែម្នាក់ឯងបាន។

៤. រឿងរំលងតែកិច្ចការណាដែលច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះតម្រូវឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអនុវត្តដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចផ្ទេរភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដូចខាងក្រោម :

- ក-នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតបឋម : ផ្ទេរភារកិច្ចទៅឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេត លើកលែងតែក្នុងករណីដែលត្រូវអនុវត្តវិធានការបង្ខំ ឬ ទៅឱ្យមន្ត្រីគរបាលយុត្តិធម៌។
- ខ-នៅគ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់: ផ្ទេរភារកិច្ចទៅឱ្យព្រះរាជអាជ្ញារង។
- គ-ក្នុងករណីដែលផ្ទេរភារកិច្ចដោយផ្ទាល់មាត់ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រគល់លិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរផ្ទេរភារកិច្ច ក្នុងរយៈពេល ៤៨ (វិសេសប្រាំបី) ម៉ោង ក្រោយពេលផ្ទេរភារកិច្ចដោយផ្ទាល់មាត់។
- ៥. ក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា នីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៧១ ត្រូវយក

មកអនុវត្ត ។

ឃ. ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

វិធាន ១៤: ប្រតិបត្តិការនៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

១. ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបង្កើតជាការិយាល័យមួយឯករាជ្យនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ សមាសភាពការិយាល័យនេះ រួមមានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងមន្ត្រីជំនួយ តាមការចាំបាច់ ។

២. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនីមួយៗ មានក្រឡាបញ្ជីម្នាក់ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវរក្សាឯកសារស៊ើបសួរ និងបំពេញសកម្មភាពដទៃទៀត តាមតម្រូវការរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវទំនាក់ទំនងជាមួយការិយាល័យរដ្ឋបាល ដើម្បីធានាថា សំណុំរឿងទាំងអស់ត្រូវបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវ និងត្រូវបានរក្សាទុកដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ថា ឯកសារថតចម្លងទាំងអស់ គឺត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម ។ សំណុំរឿងដែលជាឯកសារច្បាប់ដើមទាំងអស់ត្រូវរក្សាទុកនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ ក្នុងបន្ទប់ណាមួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដោយមានលក្ខខណ្ឌសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់ ។

៣. ក្នុងការរៀបចំ និងការកែប្រែបទបញ្ជារដ្ឋបាលនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គជំនុំជម្រះ សហព្រះរាជអាជ្ញា ប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលអំពីបញ្ហានានាដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឬការិយាល័យទាំងនោះ ។ បទបញ្ជារដ្ឋបាលនេះត្រូវអនុម័តដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរ ។

៤. រឿងរ៉ាវលែងតែសកម្មភាពណាដែលតម្រូវឱ្យអនុវត្តដោយរួមគ្នា ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចផ្ទេរភារកិច្ចទៅឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាមួយក្នុងចំណោមសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរ តាមរយៈលិខិតរួមគ្នាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដើម្បីឱ្យបំពេញកិច្ចតែម្នាក់ឯងបាន ។

៥. រឿងរ៉ាវលែងតែកិច្ចការណាដែលតម្រូវឱ្យអនុវត្តដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចផ្ទេរភារកិច្ចរបស់ខ្លួន តាមរយៈដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសទៅឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួន លើកលែងតែក្នុងករណីដែលត្រូវអនុវត្តវិធានការបង្ខំ ឬ ផ្ទេរភារកិច្ចទៅឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ ។

៦. ក្នុងករណីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអវត្តមាន កិច្ចដែលត្រូវបំពេញដោយផ្ទាល់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនោះ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ អាចអនុវត្តបានតាមមធ្យោបាយពីចម្ងាយ ។

៧. ក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៧២

ត្រូវយកមកអនុវត្ត ។

១- នគរបាលយុត្តិធម៌ និង អ្នកស៊ើបអង្កេត

វិធាន ១៥: នគរបាលយុត្តិធម៌

១. នគរបាលយុត្តិធម៌ គឺជាមន្ត្រីជំនួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ មន្ត្រីទាំងនេះអនុវត្តការស៊ើបអង្កេតនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាក្រោមការណែនាំតែពីសហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះតាមករណីសមស្រប ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ នៅក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន នគរបាលយុត្តិធម៌មិនត្រូវស្វែងរក ឬ ទទួលបញ្ជាពីជនណាដទៃទៀតឡើយ ។
២. សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌រហូតដល់ការស៊ើបសួរត្រូវបានចាប់ផ្តើមដំណើរការ ។ នៅពេលការស៊ើបសួរចាប់ផ្តើមដំណើរការ នគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនតាមការណែនាំរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។
៣. ក្នុងអំឡុងពេលនៃការស៊ើបសួរដែលបង្គាប់ឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះ នគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវបំពេញភារកិច្ចតាមការណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ។
៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវមានសិទ្ធិអំណាចបញ្ជូនករណីកំហុសវិជ្ជាជីវៈរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ទៅអាជ្ញាធរកម្ពុជាដែលមានសមត្ថកិច្ច ។

វិធាន ១៦: អ្នកស៊ើបអង្កេត

ដើម្បីអនុវត្តមុខងាររបស់ខ្លួននៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ មន្ត្រីនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យធ្វើជាអ្នកស៊ើបអង្កេត ដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវតែមានការផ្តល់នីតិសម្បទាដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ។ ក្នុងន័យនេះ ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបញ្ជូនបញ្ជីឈ្មោះអ្នកស៊ើបអង្កេតជាបន្ទាន់ទៅក្រសួងយុត្តិធម៌ ដើម្បីផ្តល់នីតិសម្បទា ។ អ្នកស៊ើបអង្កេតដែលទទួលបាននីតិសម្បទាត្រឹមត្រូវហើយត្រូវស្ស៊ីចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

២- អង្គជំនុំជម្រះ

វិធាន ១៧: បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

១. អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបង្កើតឡើងជាអង្គភាពឯករាជ្យនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ អង្គជំនុំជម្រះនីមួយៗ រួមមានចៅក្រម ចៅក្រមបម្រុង ក្រឡាបញ្ជី និងបុគ្គលិកមួយចំនួន តាមតម្រូវការ ។

២. ប្រសិនបើចៅក្រមណាម្នាក់ មិនអាចបន្តចូលរួមក្នុងសវនាការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន ៧៧ វិធាន ៧៩ និង វិធាន ១០៨ ត្រូវយកមកអនុវត្តតាមករណីសមស្រប ។

៣. អង្គជំនុំជម្រះត្រូវមានក្រឡាបញ្ជីជាជំនួយការដែលត្រូវមានភារកិច្ចរក្សាទុកឯកសារសំណុំរឿងផ្សេងៗនៃដំណើរការរឿងក្តី និងបំពេញសកម្មភាពតាមការណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវទំនាក់ទំនងជាមួយការិយាល័យរដ្ឋបាលដើម្បីធានាថា ឯកសារសំណុំរឿងទាំងអស់ត្រូវបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវ និងត្រូវបានរក្សាទុកដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់ថា ឯកសារថតចម្លងទាំងអស់ គឺត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម ។

៤. ក្នុងការរៀបចំ ឬ ការកែប្រែបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ព្រមទាំងប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល អំពីបញ្ហានានាដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការរបស់ការិយាល័យទាំងនេះ ។ បទបញ្ជារដ្ឋបាលនេះត្រូវអនុម័តដោយសម្លេងភាគច្រើនលើសលុបនៃចៅក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះនីមួយៗ ។

ឆ. ការរៀបចំអង្គជំនុំជម្រះ

វិធាន ១៨: កិច្ចប្រជុំពេញអង្គ

១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះ ក៏ដូចជាចៅក្រមបម្រុង សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហព្រះរាជអាជ្ញាបម្រុង ប្រធានអង្គភាពគាំពារការការពារក្តី ប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះ និង ប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលអាចចូលរួមបានទាំងអស់គ្នានៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។

២. ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវធ្វើជាប្រធានដឹកនាំកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ឬដឹកនាំដោយចៅក្រមណាម្នាក់ដែលប្រធានបានចាត់តាំងឱ្យជំនួស ក្នុងករណីដែលប្រធានអវត្តមាន ។

៣. វិធានផ្ទៃក្នុងនេះត្រូវអនុម័តតាមនីតិវិធី ដូចខាងក្រោម :

ក-ដោយទទួលស្គាល់អំពីឋានៈពិសេសរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាជាចៅក្រមដែរ ស្របទៅតាមច្បាប់កម្ពុជា សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតលើវិធានមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូក ១ និង ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ ការអនុម័តត្រូវធ្វើឡើងដោយការបោះឆ្នោតយកសម្លេងភាគច្រើនលើសលុបយ៉ាងតិច ១៥(ដប់ប្រាំ) លើ ២១ (ម្ភៃមួយ) នៃសម្លេងរបស់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

ខ-មានតែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវបោះឆ្នោតអនុម័តលើជំពូក ៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ ការអនុម័តត្រូវធ្វើឡើងដោយការបោះឆ្នោតយកសម្លេងភាគ

ច្រើនលើសលុបយ៉ាងតិច ១៤ (ដប់បួន) លើ ១៩ (ដប់ប្រាំបួន) សម្លេងរបស់ចៅក្រមទាំងអស់ដែល មានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

គ-សម្លេងភាគច្រើនលើសលុបខាងលើត្រូវតែគណនាម្តងទៀតទៅតាមការប្រែប្រួលនៃចំនួនសរុបរបស់ ចៅក្រមដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។

ឃ-អ្នកចូលរួមដទៃទៀតនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ដូចជាចៅក្រមបម្រុង និងព្រះរាជអាជ្ញាបម្រុងអាច ចូលរួមបានក្នុងឋានៈជាអ្នកពិគ្រោះយោបល់ប៉ុណ្ណោះ ។

៤. មានតែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងចៅក្រមជម្រះក្តីទាំងអស់ប៉ុណ្ណោះ ទើបមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតលើ សេចក្តីសម្រេចណាមួយផ្សេងទៀតនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។ ការអនុម័តសេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវធ្វើឡើងដោយ សម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនលើសលុប ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ៣ (ខ) និង (គ) ។

៥. នៅពេលដែលចៅក្រមណាម្នាក់មិនអាចចូលរួមបាន ការបោះឆ្នោតអាចធ្វើឡើងបានតាមរយៈអ្នកទទួល សិទ្ធិប្រទានដែលត្រូវបានតែងតាំងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្នុងចំណោមចៅក្រម និងចៅក្រមបម្រុង ។ នៅពេលដែល ព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចចូលរួមបាន ការបោះឆ្នោតអាចធ្វើឡើងបានតាមរយៈអ្នកទទួលសិទ្ធិប្រទានដែលត្រូវបាន តែងតាំងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក្នុងចំណោមព្រះរាជអាជ្ញា ព្រះរាជអាជ្ញាបម្រុង និងចៅក្រម ។ គ្មានមន្ត្រីតុលាការ ណាម្នាក់អាចទទួលសិទ្ធិប្រទានលើសពីម្នាក់បានឡើយ ។

៦. កិច្ចប្រជុំពេញអង្គសាមញ្ញត្រូវកោះប្រជុំយ៉ាងយូររបំផុតក្នុងរៀងរាល់ ៦(ប្រាំមួយ) ខែម្តង ដើម្បីបំពេញ មុខងារដូចខាងក្រោម :

- ក- ពិនិត្យមើលឡើងវិញ និងធ្វើវិសោធនកម្មលើវិធានផ្ទៃក្នុង បើចាំបាច់ ។
- ខ- ពិនិត្យមើលឡើងវិញ និងធ្វើវិសោធនកម្មលើសេចក្តីណែនាំអនុវត្តដែលបានអនុម័តរួចហើយ ដោយគណៈកម្មាធិការនីតិវិធីនិងវិធានផ្ទៃក្នុង ក្នុងករណីចាំបាច់ ។
- គ- អនុម័តលើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំដែលស្នើឡើងដោយប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ដើម្បីផ្ញើទៅឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រមនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងអគ្គលេខាធិការនៃ អង្គការសហប្រជាជាតិ ។
- ឃ- ធ្វើការសម្រេចអំពីបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការការងារផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ទៅ តាមសំណើរបស់គណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការ ។
- ង- អនុវត្តមុខងារដទៃទៀតដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ កិច្ចព្រមព្រៀង ឬ ក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

៧. កិច្ចប្រជុំពេញអង្គសាមញ្ញត្រូវកោះប្រជុំដោយប្រធានរបស់កិច្ចប្រជុំពេញអង្គ តាមរយៈការិយាល័យ រដ្ឋបាល ។ ករណីបន្ទាន់ និងដោយយោងទៅលើតម្រូវការផ្នែកថវិកា កិច្ចប្រជុំពេញអង្គវិសាមញ្ញមួយអាចត្រូវ រៀបចំធ្វើឡើងដោយប្រធានរបស់កិច្ចប្រជុំពេញអង្គ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមផ្ទាល់ខ្លួន ឬ តាមសំណើភាគច្រើនលើសលុប

របស់ចៅក្រមទាំងអស់ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

៨. កិច្ចប្រជុំពេញអង្គអាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែមានភារកិច្ចច្រើនលើសលុបនៃចៅក្រមទាំងអស់ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ដោយយោងទៅតាមអនុវិធាន ៣ (ខ) និង (គ) ទោះបីតាមរយៈការចូលរួមដោយផ្ទាល់ខ្លួនអ្នកទទួលសិទ្ធិប្រទាន ឬមធ្យោបាយពិចម្ភាយក៏ដោយ ។

៩. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវរក្សាទុកកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការ និងសេចក្តីសម្រេចរបស់កិច្ចប្រជុំពេញអង្គជាភាសាខ្មែរ អង់គ្លេស និងបារាំង ។

១០. កិច្ចប្រជុំពេញអង្គត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់ លើកលែងតែកិច្ចប្រជុំពេញអង្គសម្រេចផ្សេងពីនេះ ។ កិច្ចប្រជុំពេញអង្គអាចអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកជំនាញខាងក្រៅ ចូលរួមទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែកក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។

វិធាន ១៩: គណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការ

១. សមាសភាពរបស់គណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការត្រូវមានចៅក្រមជាតិចំនួន ៣(បី)រូប ដែលចៅក្រមមួយរូបជាប្រធាន និងចៅក្រមអន្តរជាតិចំនួន ២(ពីរ)រូប ដែលត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសដោយកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។ សមាជិកជំនួសជាតិមួយរូប និងអន្តរជាតិមួយរូបរបស់គណៈកម្មាធិការត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ដើម្បីជំនួសសមាជិកដែលអវត្តមាន ទៅតាមតម្រូវការ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីររូបនិងប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល អាចចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់គណៈកម្មាធិការក្នុងឋានៈជាអ្នកពិគ្រោះយោបល់បាន ។ នៅពេលណាដែលសមាជិក ឬ សមាជិកជំនួសណាម្នាក់របស់គណៈកម្មាធិការផ្តល់ព័ត៌មានដល់កិច្ចប្រជុំពេញអង្គថា ខ្លួនមិនអាច ឬ មានបំណងមិនចង់ធ្វើជាសមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការតទៅទៀតទេ កិច្ចប្រជុំពេញអង្គត្រូវប្រជុំបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកថ្មីណាម្នាក់មកជំនួស ។

២. គណៈកម្មាធិការត្រូវផ្តល់ប្រឹក្សា និងណែនាំដល់ការិយាល័យរដ្ឋបាលអំពីសកម្មភាពទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការគាំទ្រផ្នែករដ្ឋបាល និងតុលាការដល់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះ ដោយរួមទាំងការរៀបចំ និងការអនុវត្តថវិកា ។

៣. គណៈកម្មាធិការត្រូវជួបប្រជុំគ្នាម្តងក្នុង ១(មួយ)ខែ ឬ ក៏ច្រើនជាងនេះ ទៅតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ប្រធាន ។ កិច្ចប្រជុំនេះត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់ ។ ការចូលរួមពិចម្ភាយអាចរៀបចំធ្វើឡើងបាន តាមការចាំបាច់ ។

៤. គណៈកម្មាធិការត្រូវបំពេញកិច្ចការដទៃទៀត ដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

៥. គណៈកម្មាធិការត្រូវមានលេខាធិការដ្ឋានមួយជាជំនួយការ ដែលត្រូវចាត់តាំងឡើងដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយគណៈកម្មាធិការ ។ ដើម្បីសម្រេចការងាររបស់ខ្លួន គណៈកម្មាធិការអាចយកអ្នកជំនាញមកជួយដែលជាបន្ទុករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

វិធាន ២០: គណៈកម្មាធិការនីតិវិធី និងវិធានផ្ទៃក្នុង

១. សមាសភាពរបស់គណៈកម្មាធិការនីតិវិធី និងវិធានផ្ទៃក្នុងត្រូវមានចៅក្រមជាតិចំនួន ៥ (ប្រាំ) រូប ដោយមានចៅក្រម ១ (មួយ) រូប ធ្វើជាប្រធាន និងចៅក្រមអន្តរជាតិចំនួន ៤ (បួន) រូប ។ សមាជិកជំនួសជាតិមួយរូប និងអន្តរជាតិមួយរូបរបស់គណៈកម្មាធិការនេះត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ដើម្បីជំនួសសមាជិកដែលអវត្តមានទៅតាមតម្រូវការ ។ នៅពេលណាដែលសមាជិក ឬសមាជិកជំនួសណាម្នាក់របស់គណៈកម្មាធិការជូនដំណឹងដល់កិច្ចប្រជុំពេញអង្គថា ខ្លួនមិនអាចធ្វើជា ឬ លាយបំបាត់ជាសមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការទៅទៀត កិច្ចប្រជុំពេញអង្គត្រូវប្រជុំបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកថ្មីណាម្នាក់មកជំនួស ។

២. គណៈកម្មាធិការត្រូវទទួល និងពិចារណាលើសំណើសុំធ្វើវិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ និងរៀបចំសេចក្តីព្រាងស្នើសុំធ្វើវិសោធនកម្ម សម្រាប់ដាក់ជូនកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។ ក្នុងគោលដៅនេះគណៈកម្មាធិការត្រូវជួបប្រជុំតាមការចាំបាច់ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ប្រធាន ។ កិច្ចប្រជុំនេះត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់ ។

៣. គណៈកម្មាធិការត្រូវអនុម័តសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយដែលសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនេះ ត្រូវពិនិត្យមើលឡើងវិញតាមក្រោយដោយកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ ។ ក្នុងគោលដៅនេះគណៈកម្មាធិការត្រូវជួបប្រជុំតាមការចាំបាច់ដោយការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់ប្រធាន ឬ តាមសំណើរបស់ចៅក្រមមួយរូប សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមួយរូប សហព្រះរាជអាជ្ញាមួយរូប ប្រធានអង្គភាពគាំពារការការពារក្តីប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះ និង ប្រធាន ឬ អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ។

៤. គណៈកម្មាធិការត្រូវបំពេញកិច្ចការដទៃទៀតដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

៥. ការចូលរួមប្រជុំក្នុងគណៈកម្មាធិការនេះពីម្ខាងអាចរៀបចំធ្វើឡើងបាន តាមការចាំបាច់ ។

៦. គណៈកម្មាធិការត្រូវមានលេខាធិការដ្ឋានមួយជាជំនួយការ ដែលត្រូវចាត់តាំងឡើងដោយការិយាល័យរដ្ឋបាលដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយគណៈកម្មាធិការ ។ ដើម្បីសម្រេចការងាររបស់ខ្លួន គណៈកម្មាធិការអាចយកអ្នកជំនាញមកជួយ ដែលជាបន្ទុករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ជំពូក ៣: នីតិវិធី

ក. បទបញ្ញត្តិទូទៅ

វិធាន ២១: គោលការណ៍សារវន្ត

១. ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ជារដ្ឋបាល ទាំងអស់ជាធរមាន ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ និងជនរងគ្រោះ ដើម្បីធានាអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយតម្លាភាព ដោយគិតដល់លក្ខណៈពិសេសរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងកិច្ចព្រមព្រៀង ។ ក្នុងបរិបទនេះ:

ក-ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវតែមានយុត្តិធម៌ និងត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ ។ នីតិវិធីត្រូវធានាឱ្យបាននូវភាពដាច់ ដោយឡែកពីគ្នារវាងអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការចោទប្រកាន់ និងអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការ វិនិច្ឆ័យទោស ។

ខ-បុគ្គលទាំងឡាយដែលរកឃើញថា ស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពស្រដៀងគ្នា និងត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះ បទល្មើសដូចគ្នា ត្រូវយកវិធានដូចគ្នាមកអនុវត្ត ។

គ-អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវធានាថា ជនរងគ្រោះត្រូវទទួលបានការជូនព័ត៌មាន ហើយសិទ្ធិរបស់ ជនរងគ្រោះ ត្រូវបានការពារក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការនីតិវិធីរឿងក្តី ។

ឃ-ជនណាដែលត្រូវបានសង្ស័យ ឬ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានទោស ដរាបណាពិរុទ្ធភាព របស់គេមិនទាន់ត្រូវបានរកឃើញ ។ ជនទាំងនេះមានសិទ្ធិទទួលដំណឹងអំពីបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ចំពោះខ្លួន និងមានមេធាវីការពារតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ហើយនិងនៅក្នុងគ្រប់ដំណាក់កាល ទាំងអស់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដល់គេអំពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ។

២. វិធានការចាប់បង្ខំទាំងឡាយណាចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ត្រូវធ្វើឡើងដោយ ឬ ស្ថិតនៅក្រោមការត្រួត ពិនិត្យដោយយកចិត្តទុកដាក់ពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ វិធានការនេះត្រូវតែកម្រិត តឹងរឹងបំផុតសម្រាប់តែតម្រូវការនៃដំណើរការនីតិវិធី ដោយសមាមាត្រទៅនឹងកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរនៃបទល្មើសដែល ចោទប្រកាន់ និងដោយគោរពសេចក្តីផ្តើមរបស់មនុស្សជាតិឱ្យបានពេញលេញ ។

៣. គ្មានទម្រង់ណាមួយនៃការជំរុញទឹកចិត្ត ការបង្ខំលើរាងកាយ ឬ ការគំរាមកំហែង ត្រូវបានយកទៅអនុវត្ត ក្នុងពេលធ្វើសម្ភាសន៍ ចំពោះអ្នកដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយ ឬ អ្នកដទៃទៀតឡើយ ។ ប្រសិនបើទម្រង់ណា មួយនៃស្ថានភាពទាំងនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ នោះចម្លើយ ឬ កំណត់ហេតុមិនត្រូវចាត់ទុកជាភស្តុតាងនៅចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះឡើយ ហើយអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះករណីនេះត្រូវដាក់វិន័យសមស្របទៅនឹងកំហុសដោយ

អនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ដល់វិធាន ៣៨ ។

៤. ការសម្រេចសេចក្តីលើការចោទប្រកាន់ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវធ្វើការជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប ។

វិធាន ២២: មេធាវី

១. ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ១៣ និង ២១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងមាត្រា ២៤ថ្មី និងមាត្រា ៣៥ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ គ្រប់ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ និងបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីការពារក្តី ស្ថិតនៅក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានជំនួយពីមេធាវីជាតិ ឬ មេធាវីអន្តរជាតិដោយសហការជាមួយមេធាវីជាតិ តាមការជ្រើសរើសដោយផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ តាមបែបបទដូចខាងក្រោម:

ក-ជនដែលមានលទ្ធភាពបង់ប្រាក់កម្រៃដល់មេធាវីការពារក្តីដោយខ្លួនផ្ទាល់ ត្រូវមានសិទ្ធិជ្រើសរើសដោយសេរីពីក្នុងចំណោមមេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានចុះឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ដើម្បីសម្របសម្រួលដល់ការជ្រើសរើសនេះ បុគ្គលនេះត្រូវទទួលបាននូវបញ្ជីឈ្មោះមេធាវី ដែលមានសិទ្ធិការពារក្តី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១-២ (គ) ។

ខ-ជនក្រីក្រត្រូវមានសិទ្ធិជ្រើសរើសដោយសេរីពីក្នុងចំណោមមេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមានក្នុងបញ្ជីដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១-២ (ឃ) ។

គ-មេធាវីអន្តរជាតិដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីរបស់អង្គការការពារការពារក្តី ត្រូវធ្វើការដោយរួមជាមួយមេធាវីជាតិក្នុងការការពារកូនក្តីរបស់ខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ឃ-ការបញ្ជូនឈ្មោះក្នុងបញ្ជីអង្គការការពារការពារក្តី មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមេធាវីអន្តរជាតិនោះប្រកបវិជ្ជាជីវៈផ្នែកច្បាប់ផ្សេងទៀតនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឡើយ ។

ង-នៅពេលដែលជនណាម្នាក់ចង់បានមេធាវីអន្តរជាតិដែលមិនមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីមេធាវី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១-២ (គ) មេធាវីនោះ ត្រូវបំពេញសំណុំបែបបទជាដំបូង ដើម្បីការពារក្តីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១-២ ។

២. នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនៅមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ បទប្បញ្ញត្តិដូចខាងក្រោម ត្រូវយកមកអនុវត្ត:

ក-មេធាវីជាតិត្រូវស្នើឱ្យទទួលស្គាល់មេធាវីអន្តរជាតិនៅពេលដែលមេធាវីអន្តរជាតិនោះបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងនៅចំពោះមុខអង្គការតុលាការនីមួយៗរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ បន្ទាប់ពីត្រូវបានទទួលស្គាល់រួចហើយ មេធាវីអន្តរជាតិរូបនេះត្រូវទទួលបានសិទ្ធិ និងបុព្វសិទ្ធិដូចគ្នានឹងមេធាវីជាតិដែរ នៅ ចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ខ-ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី មេធាវីជាតិមានសិទ្ធិ

និយាយមុន ។

៣. មេធាវីរបស់ជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំឃាំង ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២ ខាងលើ អាចទាក់ទងដោយសេរី ជាមួយកូនក្តីរបស់ខ្លួន ដោយគោរពទៅតាមការដាក់កំហិតចាំបាច់ទាំងឡាយនៃរដ្ឋបាលរបស់មន្ទីរឃុំឃាំង ។ រាល់ ការទំនាក់ទំនងទាំងអស់រវាងមេធាវី និងជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំឃាំងត្រូវរក្សាជាការសម្ងាត់ ហើយមិនត្រូវបាន លួចស្តាប់ ឬ ថត ឬ ថតចម្លងដោយជនផ្សេងទៀត ។ មេធាវីនេះអាចទទួលបានច្បាប់ចម្លងនៃសំណុំរឿង ឬ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងយកឯកសារនេះ រួមជាមួយឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីពិភាក្សា ជាមួយកូនក្តីរបស់ខ្លួន ។

៤. នៅក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន មេធាវីត្រូវគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ច្បាប់ស្តីពីការ បង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក៏ដូចជាច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវីរបស់កម្ពុជា និងបទដ្ឋាន និងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈដែលបានទទួលស្គាល់ ។

៥. មេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យការពារក្តីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញមានសិទ្ធិ ជ្រើសរើសក្រុមអ្នកច្បាប់ ដើម្បីជួយបំពេញកិច្ចការរបស់ពួកគេ ។ ប៉ុន្តែមេធាវីសម្រាប់ការពារជនក្រីក្រត្រូវជ្រើស រើសក្នុងចំណោមបុគ្គលិកជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១-២ (ឈ) ។ នៅ ពេលណាដែលមេធាវីសម្រាប់ការពារជនក្រីក្រ ចង់ជ្រើសរើសបុគ្គលិកដែលមិនមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីដូចមានចែងក្នុង វិធាន ១១-២ (ឈ) បុគ្គលនោះត្រូវតែបំពេញសំណុំបែបបទជាដំបូងសិន ដើម្បីបញ្ចូលឈ្មោះទៅក្នុងបញ្ជី ។

វិធាន ២៣: បណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដោយជនរងគ្រោះ

- ១. គោលបំណងនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ គឺដើម្បី :
  - ក-ចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងនឹងអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុង យុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់ និង
  - ខ-អនុញ្ញាតឱ្យជនរងគ្រោះ អាចស្វែងរកសំណងផ្លូវចិត្ត និង សមូហភាព ដូចមានចែងក្នុងវិធាននេះ ។
- ២. សិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចធ្វើឡើងដោយជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយគ្មានការរើសអើងចំពោះលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ដូចជាសំនោរដ្ឋានបច្ចុប្បន្ន ឬ សញ្ជាតិឡើយ ។ ដើម្បីឱ្យពាក្យបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចទទួលយកបាន ព្យសនកម្មត្រូវតែជា:
  - ក-ការខូចខាតខាងរាងកាយ សម្ភារៈ ឬ ផ្លូវចិត្ត និង
  - ខ-ជាផលវិបាកដោយផ្ទាល់ពីបទល្មើស ជាព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួន និងបានកើតមានពិតប្រាកដមកទល់ពេល បច្ចុប្បន្ន ។
- ៣. នៅពេលណាក៏ដោយក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ របស់ខ្លួនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ អនុលោមទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិ

ស្តីពីការការពារជនរងគ្រោះដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងនេះទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចសម្រេចចេញដីកា ដោយមានសំអាងហេតុបដិសេធពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាន។ ដីកានេះត្រូវបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដល់ជនរងគ្រោះ។

៤. ជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរហូតដល់ពេលបើកសវនាការ។ ពាក្យបណ្តឹងនេះត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ប្រគល់ឱ្យក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ជនរងគ្រោះដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ មិនតម្រូវឱ្យដាក់ពាក្យជាថ្មីម្តងទៀតនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះឡើយ។

៥. គ្រប់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ត្រូវមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យបញ្ជាក់អំពីភាពសមស្របរបស់ពាក្យបណ្តឹងជាមួយនឹងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ ជាពិសេស ពាក្យបណ្តឹងត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីឋានៈជនរងគ្រោះ បញ្ជាក់អំពីប្រភេទឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវចោទប្រកាន់ និងភ្ជាប់មកជាមួយនូវភស្តុតាងបញ្ជាក់អំពីព្យសនកម្មដែលទទួលបាន ឬការបង្ហាញអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់ឧក្រិដ្ឋជនដែលត្រូវចោទប្រកាន់។ ពាក្យបណ្តឹងត្រូវតែមានការបញ្ជាក់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវអំពីលំនៅដ្ឋានរបស់ជនរងគ្រោះ ការិយាល័យចុះបញ្ជីរបស់សមាគមជនរងគ្រោះដែលខ្លួនជាសមាជិក ឬ អាសយដ្ឋានរបស់មេធាវី ដើម្បីងាយស្រួលដល់ការបញ្ជូន និងការជូនដំណឹង។ នៅពេលដែលអាសយដ្ឋាននេះស្ថិតនៅក្រៅប្រទេសកម្ពុជា អ្នកប្តឹងត្រូវតែផ្តល់អាសយដ្ឋានមួយនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

៦. ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានអានុភាពដូចខាងក្រោម៖

- ក-នៅពេលតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនរងគ្រោះក្លាយជាភាគីក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនអាចត្រូវបានសាកសួរក្នុងឋានៈដូចសាក្សីធម្មតាបានទេ ចំពោះរឿងដដែល និងអនុលោមទៅតាមវិធាន ៦២ ស្តីពីដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវបានសាកសួរក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចគ្នាជាមួយនឹងជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ។
- ខ-អង្គជំនុំជម្រះមិនត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេចចំពោះបណ្តឹងរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលផ្ទុយគ្នាទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចផ្នែកបណ្តឹងអាជ្ញា ចំពោះករណីរឿងតែមួយឡើយ។
- គ-សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការពារដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៩។

៧. ជនរងគ្រោះដែលចូលរួមក្នុងនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានសិទ្ធិត្រូវបានតំណាងដោយមេធាវីជាតិ ឬ អន្តរជាតិដោយសហការជាមួយមេធាវីជាតិ តាមនីតិវិធីដូចខាងក្រោម៖

- ក-ជនរងគ្រោះត្រូវមានសិទ្ធិជ្រើសរើសដោយសេរីពីក្នុងចំណោមមេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានចុះ

- ឈ្មោះនៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ដើម្បីសម្របសម្រួលដល់ការជ្រើសរើសនេះ ជនរងគ្រោះ ត្រូវទទួលបាននូវបញ្ជីឈ្មោះមេធាវី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១២-២ (ក) ។
- ខ-មេធាវីអន្តរជាតិដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីរបស់អង្គការជនរងគ្រោះ ត្រូវធ្វើការដោយរួមជាមួយ មេធាវីជាតិនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។
- គ-មេធាវីអន្តរជាតិដែលបានចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីនេះ មិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបវិជ្ជាជីវៈមេធាវីនៅក្រៅ ក្របខ័ណ្ឌនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជាឡើយ ។
- ឃ- នៅពេលដែលជនណាម្នាក់ ចង់បានមេធាវីដែលមិនមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជីមេធាវីដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១២-២ (ក) មេធាវីនោះត្រូវបំពេញសំណុំបែបបទជាដំបូងដើម្បីធ្វើជាតំណាងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំ- ជម្រះវិសាមញ្ញ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១២-២ ។
- ង-នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនៅមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ បទប្បញ្ញត្តិដូចខាងក្រោមត្រូវយកមកអនុវត្ត ៖
- ក-មេធាវីជាតិត្រូវស្នើឱ្យទទួលស្គាល់ចំពោះមេធាវីអន្តរជាតិនៅពេលដែលមេធាវីអន្តរជាតិនោះ បង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូងនៅចំពោះមុខអង្គការតុលាការនីមួយៗរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ បន្ទាប់ពីត្រូវបានទទួលស្គាល់រួចហើយ មេធាវីអន្តរជាតិរូបនេះត្រូវទទួលបានសិទ្ធិ និងបុព្វសិទ្ធិ ដូចគ្នានឹងមេធាវីជាតិដែរ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។
  - ខ-ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី មេធាវីជាតិ មានសិទ្ធិនិយាយមុន ។
- ច-នៅក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន មេធាវីត្រូវគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ច្បាប់ស្តីពីការ បង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់អង្គ- ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក៏ដូចជាច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវីរបស់កម្ពុជា និងបទដ្ឋាន និងក្រមសីលធម៌ វិជ្ជាជីវៈដែលបានទទួលស្គាល់ ។
- ឆ-មេធាវីអន្តរជាតិណាដែលពាក្យសុំចុះឈ្មោះរបស់ខ្លួននៅគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បី តំណាងជនរងគ្រោះ ឬ សមាគមជនរងគ្រោះ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវបានបដិសេធ ឬ មិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃទទួលពាក្យពីអង្គការជនរងគ្រោះ អាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃទទួលសេចក្តីជូន ដំណឹងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ ក្រោយរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ កន្លងផុត តាមករណីសមស្រប ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបិទផ្លូវតវ៉ា ។ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនតាមការកំណត់បានទេ នោះសេចក្តី សម្រេចរបស់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវតម្កល់ទុកជាបានការ ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែល ពាក្យសុំនោះមិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃទេ ត្រូវចាត់ទុកថាមានសេចក្តី

សម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីមេធាវី ។

ជ-មេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិសម្រាប់តំណាងឱ្យជនរងគ្រោះ និងសមាគមជនរងគ្រោះមានសិទ្ធិជ្រើសរើសក្រុមអ្នកច្បាប់ ដើម្បីជួយបំពេញកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។

៨. ក្រុមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចជ្រើសរើសមេធាវីឱ្យធ្វើជាតំណាងក្រុមជារួមចេញពីបញ្ជីដែលរៀបចំឡើងដោយអង្គភាពជនរងគ្រោះ ។ លើសពីនេះទៅទៀត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចរៀបចំឱ្យមានតំណាងរួម ដូចខាងក្រោម :

ក-សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះអាចស្នើទៅក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឱ្យជ្រើសរើសមេធាវីម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ធ្វើជាតំណាងរួម ក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ ។

ខ-នៅពេលដែលក្រុមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មិនអាចជ្រើសរើសមេធាវីធ្វើជាតំណាងឱ្យក្រុមបានតាមពេលវេលាកំណត់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើទៅអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឱ្យធ្វើការជ្រើសរើសមេធាវីសម្រាប់តំណាងឱ្យក្រុមរបស់ពួកគេ ។ ក្នុងករណីនេះ អង្គភាពនេះ ត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅលើបំណងប្រាថ្នារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងស្ថានភាពពិសេសនៃសំណុំរឿង និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍នៅក្នុងក្រុម ក៏ដូចជាការតម្រូវឱ្យគោរពប្រពៃណីក្នុងតំបន់ និងការជួយទៅដល់ក្រុមដែលងាយនឹងរងគ្រោះ ។

គ-នៅពេលផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់តាំងមេធាវីតំណាងឱ្យក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បន្ទាប់ពីពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គភាពជនរងគ្រោះ ។

ឃ-សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ អង្គភាពជនរងគ្រោះត្រូវចាត់វិធានការសមស្របទាំងឡាយដើម្បីធានាថា ក្នុងការជ្រើសរើសមេធាវីតំណាងឱ្យក្រុម ផលប្រយោជន៍របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនីមួយៗ ត្រូវបានគោរព និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ដទៃទៀត ក៏ត្រូវបានចៀសវាង ។

ង-គ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសុំទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ឱ្យពិចារណាឡើងវិញពីការជ្រើសរើសមេធាវីតំណាងឱ្យក្រុម ដោយអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឬដោយការចាត់តាំងរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ។

ច-ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលខ្វះលទ្ធភាពបង់ប្រាក់កម្រៃដល់មេធាវីដែលតំណាងរួមឱ្យក្រុម ដែលចាត់តាំងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចស្នើសុំរកជំនួយពីអង្គភាពជនរងគ្រោះ ។

៩. ក្រុមជនរងគ្រោះអាចចូលជាសមាជិកសមាគមជនរងគ្រោះណាមួយ ដើម្បីរៀបចំពាក្យបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ខ្លួន ដូចខាងក្រោម:

ក-ដើម្បីជួយសម្រួលឱ្យមានការរៀបចំពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរួមគ្នា អង្គភាពជនរងគ្រោះអាចផ្តល់ឱ្យជនរងគ្រោះនូវបញ្ជីឈ្មោះសមាគមជនរងគ្រោះ ដោយស្ថិតនៅក្រោមការឃ្នាំមើល

របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

ខ-ដើម្បីអាចបញ្ចូលទៅក្នុងបញ្ជីបាន សមាគមជនរងគ្រោះត្រូវផ្តល់ឱ្យអង្គភាពជនរងគ្រោះនូវឯកសារដែលបង្ហាញថាសមាគមនេះបានចុះបញ្ជីត្រឹមត្រូវ ឬ បានបង្កើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសដែលសមាគមបានធ្វើសកម្មភាព និងបានទទួលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសកម្មភាពក្នុងនាមសមាជិកខ្លួន ដូចមានចែងក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ។ ករណីដែលសមាគមជនរងគ្រោះមួយតំណាងឱ្យជនរងគ្រោះដែលមានអាយុដ្ឋាននៅឯបរទេស នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ មិនត្រូវបកស្រាយជាការធ្វើសកម្មភាពក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីទទួលបាននូវការយល់ព្រម អនុលោមតាមអនុវិធាននេះឡើយ ។

គ-ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលជាសមាជិករបស់សមាគមជនរងគ្រោះមួយត្រូវតែតំណាងដោយមេធាវីរបស់សមាគមនោះ ហើយការកោះឱ្យចូលខ្លួន និងការជូនដំណឹងដល់សមាជិកសមាគមត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈសមាគម ។

ឃ-ករណីដែលថាជនរងគ្រោះខ្លះដែលជ្រើសរើសការធ្វើពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួនតាមរយៈសមាគមជនរងគ្រោះនោះ មិនមានផលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះដទៃទៀតទេ ក្នុងការចូលរួមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងរឿងក្តីតែមួយ ។

ង-រាល់សមាគមជនរងគ្រោះដែលពាក្យសុំចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីខាងលើត្រូវបានបដិសេធ ឬ មិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលពាក្យដោយអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឬ ត្រូវបានលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី អាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឬ ក្រោយរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ កន្លងផុត តាមករណីសមស្រប ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបិទផ្លូវប្តឹងតវ៉ា ។ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនអាចរកសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនតាមការកំណត់បានទេ នោះសេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះត្រូវតម្កល់ទុកជាបានការ ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលពាក្យសុំនោះ មិនត្រូវបានពិនិត្យក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃទេ ត្រូវចាត់ទុកថាអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជី ។

១០. នៅគ្រប់ពេលទាំងអស់ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចលះបង់សិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាត ឬ បោះបង់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ខ្លួនបាន ។ ការលះបង់សិទ្ធិ ឬ បោះបង់ពាក្យសុំនេះមិនអាចបញ្ឈប់ ឬ ព្យួរការអនុវត្តបណ្តឹងអាជ្ញាបានទេ ។

១១. យោងទៅលើមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ អង្គជំនុំជម្រះអាចសម្រេចផ្តល់ឱ្យតែសំណងផ្លូវចិត្ត និងជាសមូហភាពទៅដល់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីតែប៉ុណ្ណោះ ។ ការផ្តល់សំណងនេះត្រូវធ្វើឡើងប្រឆាំងទៅនឹងទណ្ឌិត និងជាបន្ទុករបស់ទណ្ឌិត ។

១២. ការផ្តល់សំណងអាចធ្វើឡើងក្រោមរូបភាពដូចខាងក្រោម :

- ក-ការបង្កាប់ឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយសាលក្រម ឬ សាលដីកា នៅក្នុងសារព័ត៌មានសមស្របណាមួយ ដែលការចំណាយជាបន្តបន្ទាប់របស់ទណ្ឌិត ។
- ខ-ការបង្កាប់ឱ្យផ្តល់មូលនិធិដល់សកម្មភាព ឬ សេវាកម្មមិនរកប្រាក់ចំណេញណាមួយ ដែលមានគោលបំណងផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ជនរងគ្រោះ ។
- គ-ទម្រង់ដទៃទៀតនៃសំណង ដែលមានលក្ខណៈសមរម្យ និងប្រហាក់ប្រហែល ។

វិធាន ២៤: សាក្សី

- ១. មុនពេលត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាក្សីម្នាក់ៗ ត្រូវធ្វើសម្បថស្របតាមសាសនា ឬជំនឿរបស់ខ្លួនថា និយាយតែការពិត ។
- ២. សាក្សីដូចរៀបរាប់ខាងក្រោមអាចឆ្លើយដោយមិនចាំបាច់ធ្វើសម្បថបាន :
  - ក-ឱពុក ម្តាយ និងបុព្វញាតិរបស់ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
  - ខ-កូនស្រី កូនប្រុស និងបុព្វញាតិរបស់ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
  - គ-បងប្អូនប្រុសស្រីរបស់ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
  - ឃ-បងប្អូនថ្លៃប្រុសស្រីរបស់ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
  - ង-សហព័ទ្ធរបស់ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទោះបីពួកគេបានលែងលះគ្នាហើយក៏ដោយ និង
  - ច-ក្មេងដែលមានអាយុតិចជាង ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ។
- ៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះត្រូវសួរគ្រប់សាក្សីទាំងអស់ដើម្បីឱ្យដឹងអំពីទំនាក់ទំនងរបស់សាក្សីជាមួយជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២ ខាងលើ ។
- ៤. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះមិនត្រូវកោះហៅក្នុងនាមជាសាក្សីទេចំពោះបុគ្គលណាដែលមានភស្តុតាងបង្ហាញថា មានតម្រុយពិរុទ្ធភាពថាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងវិធាន ២៨ ។

វិធាន ២៥: ការថតសម្លេង ឬ រូបភាពក្នុងពេលសួរយកចម្លើយ

- ១. ក្នុងគ្រប់កាលៈទេសៈដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសួរយកចម្លើយពីជនសង្ស័យ ឬជនត្រូវចោទ ត្រូវតែថតយកសម្លេង ឬ ថតរូបភាពបន្ថែមលើកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍នៃការសួរយកចម្លើយនេះ ។ ការថតយកសម្លេង ឬ ថតរូបភាពនៃការសួរយកចម្លើយ ត្រូវតែអនុវត្តទៅតាមនីតិវិធីដូចខាងក្រោម:
  - ក-ជនដែលត្រូវតែសួរយកចម្លើយ ត្រូវបានជូនព័ត៌មានជាភាសាដែលគាត់យល់ និងនិយាយបានដោយ

ពេញលេញ ហើយជនដែលត្រូវគេសួរយកចម្លើយត្រូវបានគេប្រាប់ឱ្យដឹងថា ការសួរចម្លើយនឹងត្រូវថតយកសម្លេង ឬ រូបភាព ហើយការជំទាស់ណាមួយរបស់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធ ត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងសំណុំរឿង ។

ខ-ការបោះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានមេធាវីក្នុងពេលសួរចម្លើយ ត្រូវថតយកសម្លេង ឬ រូបភាព ។

គ-ក្នុងករណីមានការអាក់ខានក្នុងពេលសួរយកចម្លើយ ហេតុការណ៍ និងពេលវេលានៃការអាក់ខាននោះ ត្រូវកត់ត្រាទុកមុនពេលការថតសម្លេង និងរូបភាពត្រូវបានបញ្ចប់ រួមជាមួយនិងពេលវេលាដែលត្រូវសួរចម្លើយបន្តផងដែរ ។

ឃ-នៅពេលបញ្ចប់ការសួរយកចម្លើយ ជនដែលត្រូវបានគេសួរ ត្រូវបានផ្តល់ឱកាសឱ្យធ្វើការបញ្ជាក់ឡើងវិញនូវចំណុចដែលខ្លួនបាននិយាយ និងបន្ថែមចំណុចណាផ្សេងទៀតដែលខ្លួនចង់បន្ថែម ។ ពេលវេលានៃការបញ្ចប់ការសួរយកចម្លើយត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុ ។

ង-ឯកសារថតចម្លងមួយច្បាប់ ឬ ប្រសិនបើឧបករណ៍ថតច្រើនដទៃទៀតត្រូវបានប្រើប្រាស់ ឯកសារដែលជាច្បាប់ដើមមួយច្បាប់ ត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យជនដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយ ។

ច-ឯកសារច្បាប់ដើម ឬ ឯកសារច្បាប់ដើមណាមួយក្នុងចំណោមឯកសារច្បាប់ដើមដទៃទៀត ត្រូវបិទស្លាកបោះត្រានៅចំពោះមុខជនដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយ និងមេធាវីរបស់គេ ប្រសិនបើមានវត្តមានហើយនៅខាងក្រោមគឺហត្ថលេខារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងជនដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយ និងមេធាវីរបស់ពួកគេ ប្រសិនបើមានវត្តមាន ។

ឆ-ឯកសារថតយកសំលេង ឬ រូបភាពទាំងនេះអាចត្រូវប្រើក្នុងករណីមានការប្រកែកជំទាស់អំពីភាពត្រឹមត្រូវនៃកំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

២. ការសួរយកចម្លើយអាចត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមិនចាំបាច់មានការថតសម្លេង ឬ ថតរូបភាព នៅពេលណាដែលកាលទេសៈរារាំងចំពោះការថតនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ មូលហេតុដែលមិនអាចធ្វើការថតបានក្នុងពេលសួរយកចម្លើយ ត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយជនដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយ ត្រូវទទួលបាននូវឯកសារថតចម្លងមួយច្បាប់នៃចម្លើយរបស់ខ្លួន ។ ចម្លើយទាំងនេះត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងកំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយ និងបើអាចធ្វើទៅបាន ត្រូវមានហត្ថលេខា ឬស្នាមមេដៃរបស់សាក្សី ។

៣. នៅពេលណាជនត្រូវបានសួរយកចម្លើយ បដិសេធក្នុងការចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការសួរយកចម្លើយ ការបដិសេធនេះត្រូវចុះនិទ្ទេសដាក់ក្នុងសំណុំរឿង រួមជាមួយមូលហេតុនៃការបដិសេធនេះផង បើអាចដឹង ។

៤. សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចជ្រើសយកនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាននេះនៅពេលធ្វើការសួរយកចម្លើយជនដទៃទៀត ក្រៅពីជនដែលមានរៀបរាប់ខាងលើ ជាពិសេសនៅពេលដែលការប្រើប្រាស់នីតិវិធីបែបនេះអាចជួយកាត់បន្ថយភាពភ័យខ្លាចរបស់ជនរងគ្រោះនៃអំពើរំលោភផ្លូវភេទ ឬ អំពើ

ហិង្សាផ្នែកយើងខ្ញុំ កុមារ ជនចាស់ជរា និង ជនពិការ ក្នុងការផ្តល់ភស្តុតាង ។

៥. អង្គជំនុំជម្រះអាចចេញបញ្ជាផងដែរឱ្យអនុវត្តនីតិវិធីដែលមានចែងក្នុងវិធាននេះ ចំពោះការសួរយក ចម្លើយបុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលមកបង្ហាញខ្លួនចំពោះអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

វិធាន ២៦: ការធ្វើសក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់មាត់ តាមរយៈបច្ចេកវិទ្យាសោតទស្សន៍ ឬ ទូរទស្សន៍

១. សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី ឬ អ្នកជំនាញនៅក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ឬ ការជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើឡើងដោយមាន វត្តមានរបស់បុគ្គលនោះផ្ទាល់ នៅពេលណាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចអនុញ្ញាតឱ្យសាក្សីធ្វើសក្ខីកម្មតាមរយៈបច្ចេកវិទ្យាសោតទស្សន៍ ឬ ទូរទស្សន៍ ក្នុងករណីដែលបច្ចេកវិទ្យាបែបនេះអនុញ្ញាតឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ និងភាគីសាកសួរ សាក្សីបាន នៅពេលដែលសាក្សីត្រូវឡើងធ្វើសក្ខីកម្ម ។ បច្ចេកវិទ្យានេះមិនត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យប្រើទេ ប្រសិនបើធ្វើឱ្យ មានអន្តរាយធ្ងន់ធ្ងរ ឬ មិនស្របទៅនឹងសិទ្ធិការពារខ្លួន ។

២. នៅក្នុងករណីផ្សេងទៀត ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីក្រោមវិធាននេះត្រូវតែអនុវត្តឱ្យស្របទៅតាមវិធាន ផ្ទៃក្នុងនេះ ។

វិធាន ២៧: ជនដែលគ ឬ ថ្លង់

នៅពេលសួរយកចម្លើយជនដែលគ ឬ ថ្លង់ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវសរសេរសំណួរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរសម្រាប់ឱ្យជននោះអាន និងធ្វើការឆ្លើយសំណួរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ ក្នុងករណីដែលជនគ ឬ ថ្លង់នោះជាអនកូរជន ក្រឡាបញ្ជីត្រូវស្វែងរកជនដែលអាចធ្វើការទំនាក់ទំនងយ៉ាងត្រឹម ត្រូវជាមួយជនគ ឬ ថ្លង់នោះ ។ ជនដែលជួយក្នុងការធ្វើទំនាក់ទំនងនោះ ត្រូវធ្វើសច្ចាប្រណិធានតាមនីតិវិធីដែល មានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

វិធាន ២៨: សិទ្ធិមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងរបស់សាក្សី

១. សាក្សីអាចបដិសេធក្នុងការឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ ឬ ធ្វើអំណះអំណាងណាមួយដែលនាំឱ្យដាក់ពិរុទ្ធភាពលើ ខ្លួនឯង ។ សិទ្ធិមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងរបស់សាក្សីនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់ នៃដំណើរការនីតិវិធី ដូចជាការអង្កេតបឋមដែលធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ការស៊ើបសួរដែលធ្វើឡើង ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និង ដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ។

២. ប្រសិនបើសាក្សីមិនត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិមិនធ្វើសក្ខីកម្មប្រឆាំងនឹងខ្លួនឯងទេ សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិនេះដល់សាក្សី មុនពេលស្តាប់ចម្លើយ ឬ ធ្វើ សក្ខីកម្ម ។

៣. នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះតម្រូវឱ្យសាក្សីឆ្លើយសំណួរមួយ ឬ ច្រើនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចធានាចំពោះសាក្សីនោះជាមុន ប្រសិនបើអាចធ្វើបានថា ភស្តុតាងដែលជាចម្លើយតបនឹងសំណួរ :

- ក-ត្រូវរក្សាជាការសម្ងាត់ និងមិនត្រូវបើកចំហរដល់សាធារណៈជន និង/ឬ
- ខ-មិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយប្រយោលប្រឆាំងនឹងសាក្សីនោះ នៅក្នុងការចោទប្រកាន់បន្តបន្ទាប់ទៀតដែលធ្វើឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញឡើយ ។

៤. មុនពេលផ្តល់ការធានាបែបនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវសួរយោបល់ពីសហ-ព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីកំណត់ថា តើការធានានេះគួរត្រូវផ្តល់ជូនដល់សាក្សីនោះឬទេ ។

៥. ក្នុងការកំណត់ថា តើត្រូវឱ្យសាក្សីឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវពិចារណាទៅលើ :

- ក-សារៈសំខាន់នៃភស្តុតាងដែលអាចស្ថានទុកជាមុន ។
- ខ-ថាសាក្សីនោះជាអ្នកដែលអាចផ្តល់ភស្តុតាងដែលមានលក្ខណៈពិសេសតែមួយគត់នោះ ឬយ៉ាងណា ។
- គ-លក្ខណៈនៃពិរុទ្ធភាពដែលអាចចោទប្រកាន់ទៅលើសាក្សីនោះ ប្រសិនបើដឹង និង
- ឃ-ភាពគ្រប់គ្រាន់នៃវិធានការការពារដល់សាក្សី ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស ។

៦. ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ យល់ឃើញថា មិនអាចផ្តល់នូវការធានាសមស្របដល់សាក្សីនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះមិនត្រូវតម្រូវឱ្យសាក្សីឆ្លើយទៅនឹងសំណួរនោះទេ ប៉ុន្តែអាចបន្តសួរសាក្សីលើសំណួរផ្សេងដទៃទៀតបាន ។

៧. ដើម្បីឱ្យការធានាមានប្រសិទ្ធភាព សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ តាមករណីសមស្រប អាច :

- ក-បង្គាប់ថា ការផ្តល់ភស្តុតាងរបស់សាក្សីត្រូវធ្វើឡើងដោយសម្ងាត់
- ខ-បង្គាប់ថា អត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី និងខ្លឹមសារនៃភស្តុតាងមិនត្រូវបើកចំហរឱ្យដឹងតាមគ្រប់រូបភាពទាំងអស់ ហើយត្រូវចែងថា ការលើសមិនគោរពតាមការបញ្ជានេះត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ដូចដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៣៥ និង ៣៨ ។
- គ-ណែនាំជាពិសេសដល់ភាគី និងតំណាងស្របច្បាប់របស់ភាគី អំពីផលវិបាកនៃការមិនគោរពតាមការបង្គាប់ដូចមានចែងក្នុងវិធាននេះ ។
- ឃ-ចេញបង្គាប់ឱ្យបោះត្រាលើឯកសារកំណត់ហេតុនៃដំណើរការនីតិវិធី និង
- ង-ប្រើប្រាស់វិធានការការពារ ដូចមានក្នុងវិធាន ២៩ ដើម្បីធានាថា អត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី និងខ្លឹមសារនៃភស្តុតាងមិនត្រូវបានបើកចំហរ ។

៨. នៅពេលដែលភាគីណាមួយដឹងថា ការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីណាម្នាក់អាចបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ក៏នៅពេលណាដែលសាក្សីលើកឡើងនូវបញ្ហានេះដោយខ្លួនឯង នោះភាគីត្រូវ

ស្នើឱ្យធ្វើសវនាការដោយសម្ងាត់ និងជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះអំពីបញ្ហានេះ មុនពេលការធ្វើសក្ខីកម្មលើសាក្សីនោះ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការដូចមានចែង ក្នុងអនុវិធាន ៧ នៃវិធាននេះ សម្រាប់ផ្នែកណាមួយ ឬទាំងអស់នៃការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីនោះ ។

៩. ប្រសិនបើបញ្ហាណាមួយនៃការដាក់ពន្ធនាគារលើខ្លួនឯងកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវផ្អាកការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីបណ្តោះអាសន្ន និងត្រូវផ្តល់ មេធាវីមួយរូបទៅឱ្យសាក្សីនោះ លើកលែងតែសាក្សីបដិសេធនូវសិទ្ធិនេះ ។ ការបដិសេធនូវសិទ្ធិនេះត្រូវចុះក្នុង កំណត់ហេតុ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២៥ ។

វិធាន ២៩: វិធានការការពារ

១. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវធានាអំពីកិច្ចការពារដល់ជនរងគ្រោះគ្រប់រូប ដែលមកចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរ ការនីតិវិធី ទោះបីជាក្នុងនាមជាអ្នកប្តឹង ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសាក្សី ដូចមានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងបន្ថែម ស្តីពីសន្តិសុខ និងសុវត្ថិភាព និងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តដទៃទៀត ។

២. នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះចេញបទបញ្ជាអ្វីមួយ ឬ នៅពេលការិយាល័យ ដទៃទៀតនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ឬ ការិយាល័យនោះត្រូវគិតពិចារណាដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់ជនរងគ្រោះ និងសាក្សី ។ ជាពិសេសនៅពេលដែល ការិយាល័យទាំងនោះត្រូវធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយជនរងគ្រោះ សាក្សី អ្នកប្តឹង ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ការិយាល័យទាំងនោះអាចធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយមេធាវីរបស់ពួកគេ ឬ ជាមួយសមាគមរបស់ជនរងគ្រោះ ប្រសិនបើការទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់អាចបណ្តាលឱ្យជីវិត ឬ ជីវភាពរស់នៅរបស់បុគ្គលនោះស្ថិតក្នុងសភាពគ្រោះ ថ្នាក់ ។

៣. តាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់ខ្លួន ឬ តាមពាក្យសុំរបស់ភាគីណាមួយ ឬក៏របស់មេធាវី និងក្រោយពេល ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឬ អង្គភាពគាំពារសាក្សី និងអ្នកជំនាញ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការសមស្របដើម្បីការពារជនរងគ្រោះ និងសាក្សីដែលមកបង្ហាញខ្លួន ប្រសិនបើការ បង្ហាញខ្លួននោះអាចធ្វើឱ្យអាយុជីវិត សុខភាព ឬ ក្រុមគ្រួសារ ឬ ញាតិជិតស្និទ្ធរបស់ពួកគេត្រូវស្ថិតក្នុងសភាព គ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ។

៤. ក្នុងបរិបទនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះអាចចេញសេចក្តីបង្គាប់ដោយមានសំអាងហេតុ ចាត់វិធានការដើម្បីការពារអត្តសញ្ញាណជនទាំងនោះ ដូចជា:

- ក-កំណត់យកអាសយដ្ឋានរបស់មេធាវីរបស់ពួកគេ ឬ របស់សមាគមជនរងគ្រោះរបស់ពួកគេ ឬ របស់ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ជាអាសយដ្ឋានទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេ តាមករណីសមស្រប ។

- ខ-ប្រើហស្សនាមនៅពេលនិយាយសំដៅទៅរកជនត្រូវការពារនោះ ។

គ-អនុញ្ញាតឱ្យធ្វើកំណត់ហេតុសួរយកចម្លើយរបស់ជននោះ ដោយមិនចាំបាច់សរសេរអត្តសញ្ញាណ
របស់ជននោះនៅក្នុងសំណុំរឿង ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើការបង្ហាញអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ជននោះមាន
សារៈប្រយោជន៍ដល់ការការពារក្តី សេចក្តីសម្រេចបែបនេះអាចត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានក្នុងរយៈពេល ១៥
(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចនោះ ។

ឃ-នៅពេលណាជនត្រូវចោទ ឬជនសង្ស័យស្នើឱ្យមានការឆ្លើយតបជាមួយជននោះ គេអាចប្រើ
ប្រាស់បច្ចេកទេសដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការចូលរួមពិចម្ងាយ ឬ បំប្លែងសម្លេងដើម ឬ បិទបាំងភាសា
ភាគរបស់ជននោះ ។

ង-ជាករណីលើកលែងចំពោះគោលការណ៍សវនាការជាសាធារណៈ អង្គជំនុំជម្រះអាចរៀបចំផ្នែកណា
មួយនៃដំណើរការនីតិវិធីជាសម្ងាត់ ឬ អនុញ្ញាតឱ្យបង្ហាញភស្តុតាងដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច
ឬ ក៏ប្រើប្រាស់មធ្យោបាយពិសេសដទៃទៀត ។

៥. ក្នុងករណីនេះ ពាក្យសុំ និងអត្តសញ្ញាណរបស់ជននេះត្រូវចុះនិទ្ទេសក្នុងកំណត់ហេតុដោយឡែកពីសំណុំ
រឿង ។ បុគ្គលណាដែលទម្លាយប្រាប់ឱ្យដឹងអំពីអត្តសញ្ញាណ ឬ អាសយដ្ឋានរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ដែលទទួល
ប្រយោជន៍ពីបទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាននេះ អាចទទួលទណ្ឌកម្មតាមច្បាប់កម្ពុជាជាធរមាន ។

៦. គ្មានការផ្ដន្ទាទោសណាមួយ ដែលអាចធ្វើឡើងចំពោះជនជាប់ចោទ ដោយផ្អែកត្រឹមតែលើមូលដ្ឋាននៃ
ការផ្តល់ចម្លើយ ស្របតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងវិធាននេះ ប៉ុណ្ណោះទេ ។

៧. ក្នុងករណីចាំបាច់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យមានការធានាសមស្របតាម
ផ្លូវតុលាការ និង/ឬ ការការពារជារូបវន្តដល់ជនរងគ្រោះ ឬ សាក្សីដោយឱ្យស្ថិតនៅក្នុងលំនៅដ្ឋានសុវត្ថិភាព
ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ នៅឯបរទេស ។

វិធាន ៣០: អ្នកបកប្រែ

ក្នុងករណីចាំបាច់ សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះត្រូវប្រើប្រាស់អ្នក
បកប្រែ ។ សាក្សី ឬ ភាគីអាចស្នើសុំអ្នកបកប្រែបានផងដែរ នៅពេលចាំបាច់ ។ អ្នកបកប្រែទាំងអស់ត្រូវស្បថ
ស្របតាមសាសនា ឬ ជំនឿរបស់ខ្លួនថា នឹងបកប្រែឱ្យបានទៀងត្រង់ រក្សាការសម្ងាត់ និងខិតខំឱ្យអស់ពីសមត្ថភាព
របស់ខ្លួន ។ អ្នកបកប្រែមិនអាចត្រូវជ្រើសរើសចេញពីក្នុងចំណោមចៅក្រម សហព្រះរាជអាជ្ញា មន្ត្រីនគរបាល
យុត្តិធម៌ អ្នកស៊ើបអង្កេត ភាគី ឬ សាក្សីនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញឡើយ ។

វិធាន ៣១: អ្នកជំនាញ

១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចស្វែងរកជំនួយជាមតិយោបល់ពីអ្នកជំនាញអំពីបញ្ហា
ដែលយល់ឃើញថាមានសារៈសំខាន់ចាំបាច់ដល់ការស៊ើបសួរ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

២. អ្នកជំនាញដែលយល់ព្រមចំពោះការចាត់តាំង ត្រូវស្បថតាមសាសនា ឬ ជំនឿរបស់ខ្លួនថា នឹងផ្តល់ជំនួយដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះដោយស្មោះត្រង់ រក្សាការសម្ងាត់ និង ខិតខំប្រឹងប្រែងឱ្យអស់ពីសមត្ថភាព ។

៣. អ្នកជំនាញត្រូវតែងតាំងដោយដឹកនាំសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ។ ដីកានេះត្រូវមានចែងឱ្យច្បាស់អំពីភារកិច្ច និងថេរវេលាបំពេញការងារ។ ប្រសិនបើចាំបាច់ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចរបស់អ្នកជំនាញ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវផ្តល់ផ្នែកណាមួយ ឬ ទាំងអស់នៃភស្តុតាងដែលមានក្នុងសំណុំរឿងទៅឱ្យអ្នកជំនាញ លើកលែងតែការផ្តល់ឱ្យនោះ នាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ជនរងគ្រោះ ឬ សាក្សី ឬ ផ្ទុយទៅនឹងវិធានការការពារដែលមានចែងក្នុងវិធាន ២៩។ ប៉ុន្តែនៅពេលណាទទួលបានការអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យភស្តុតាង អ្នកជំនាញត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យហែកស្លាកត្រាដែលបិទនៅលើភស្តុតាង ប្រសិនបើមាន។ ប្រសិនបើការធ្វើកោសល្យវិច័យរបស់អ្នកជំនាញ តម្រូវឱ្យមានការកែប្រែ ឬ ធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ភស្តុតាង អ្នកជំនាញត្រូវជូនព័ត៌មានដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ និងត្រូវសុំការអនុញ្ញាតដើម្បីបំពេញកិច្ចការនេះ ។

៤. អ្នកជំនាញត្រូវបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួន ក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ។ អ្នកជំនាញត្រូវជូនព័ត៌មានជាប្រចាំដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអំពីវឌ្ឍនភាពនៃបេសកកម្មរបស់ខ្លួន ជាពិសេសអំពីការលំបាកណាមួយដែលខ្លួនជួបប្រទះ ។

៥. ប្រសិនបើអ្នកជំនាញមិនគោរពតាមរយៈពេលដែលកំណត់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះនោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់តាំងអ្នកជំនាញថ្មីមកជំនួសអ្នកជំនាញនោះ ឬ បើចាំបាច់ពន្យាររយៈពេលបេសកកម្មរបស់អ្នកជំនាញនោះ ។

៦. ប្រសិនបើជាការចាំបាច់ក្នុងការបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួន អ្នកជំនាញអាចចូលរួមស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឬ ជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកជំនាញធ្វើសម្ភាសន៍ដោយផ្ទាល់ជាមួយសាក្សី ជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ នៅចំពោះមុខមេធាវីរបស់ពួកគេ ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលអ្នកជំនាញជាគ្រូពេទ្យដែលត្រូវចាត់តាំងឱ្យពិនិត្យជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ ការពិនិត្យផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រនេះអាចធ្វើបានដោយគ្មានវត្តមានមេធាវី ។

៧. អ្នកជំនាញត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ នៅពេលដែលប្រតិបត្តិការកោសល្យវិច័យត្រូវបានបញ្ចប់។ របាយការណ៍នេះ ត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់លាស់អំពីប្រតិបត្តិការ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់អ្នកជំនាញ ដោយមានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខាផងដែរ។ ប្រសិនបើអ្នកជំនាញធ្វើឱ្យខូចស្លាកត្រាបិទនៅលើភស្តុតាងក្នុងពេលធ្វើកោសល្យវិច័យ អ្នកជំនាញនោះត្រូវចុះនិទ្ទេសអំពីហេតុការណ៍នេះនៅក្នុងរបាយការណ៍ ។

៨. អ្នកជំនាញត្រូវប្រគល់របាយការណ៍ និងប្រគល់ភស្តុតាងទាំងអស់ដែលខ្លួនទទួលបានក្នុងពេលបំពេញបេសកកម្មរបស់ខ្លួនទៅឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ

ត្រូវដាក់បញ្ចូលរបាយការណ៍នេះទៅក្នុងសំណុំរឿង ឬ កំណត់ហេតុនៃដំណើរការនីតិវិធី។ ប្រសិនបើស្នាក់ត្រាបិទ នៅលើភស្តុតាងត្រូវបានបំបែក សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបិទស្នាក់ត្រាជាថ្មីលើវត្ថុតាងនោះ ហើយត្រូវចុះនិទ្ទេសអំពីបញ្ហានេះនៅក្នុងសំណុំរឿង។ ប្រសិនបើការធ្វើកោសល្យវិច័យរបស់អ្នកជំនាញធ្វើឱ្យមាន ការកែប្រែ ឬ ខូចខាតដល់វត្ថុតាង អ្នកជំនាញត្រូវពិពណ៌នាអំពីការកែប្រែ ឬ ខូចខាតនេះនៅក្នុងរបាយការណ៍។

៥. ប្រសិនបើកាលៈទេសៈតម្រូវ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់តាំងអ្នកជំនាញមួយ ចំនួនតាមការចាំបាច់ ឱ្យបំពេញបេសកកម្មធ្វើកោសល្យវិច័យ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើអ្នកជំនាញទាំងនោះមាន យោបល់ផ្សេងៗគ្នាចំពោះបេសកកម្មនោះ អ្នកជំនាញម្នាក់ៗត្រូវសរសេរអំពីគំនិតយោបល់ផ្ទាល់ខ្លួននៅក្នុងរបាយ ការណ៍ដោយឡែករៀងៗខ្លួន ដោយបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃការខ្វែងគំនិតជាមួយអ្នកជំនាញដទៃទៀត។

១០. សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬមេធាវីរបស់ពួកគេអាចស្នើសុំ ឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះចាត់តាំងអ្នកជំនាញថ្មីបន្ថែមទៀត ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យជាថ្មី ឬ ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញលើបញ្ហាណាមួយដែលធ្វើរួចហើយ និងមានក្នុងរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញមុន។ សំណើនេះ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងមានបញ្ជាក់មូលហេតុ។ សំណើនេះត្រូវសម្រេចដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះឱ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន និងមុនពេលបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ ឬ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបដិសេធមិនព្រមធ្វើតាមសំណើ ដីកាបដិសេធនេះអាចត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

១១. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវផ្តល់សេចក្តីយល់ព្រមចំពោះការធ្វើកោសល្យវិច័យដល់អ្នកជំនាញ ដែលចាត់តាំង ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ទៅតាមអត្រាដែលរៀបចំឡើងដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល។

វិធាន ៣២: ការពិនិត្យផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រដល់ជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ

ក្នុងគោលបំណងដើម្បីបញ្ជាក់ថា ជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទមានសម្បទាខាងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តអាច ចូលរួមក្នុងការជម្រះក្តី ឬ ក៏ដោយសារមូលហេតុផ្សេងទៀត ឬ តាមសំណើរបស់ភាគីណាមួយ សហចៅក្រមស៊ើប អង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទទទួលការត្រួតពិនិត្យផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រវិកលចរិត ចិត្តសាស្ត្រ ដោយអ្នកជំនាញ។ មូលហេតុនៃការចេញសេចក្តីបង្គាប់បែបនេះ និង របាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញ ត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង។

វិធាន ៣៣: សារណារបស់អ្នកដែលមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តី

១. នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធី ហើយលំដាប់ចាំបាច់ដើម្បីវិនិច្ឆ័យទោសឱ្យបានត្រឹមត្រូវ សហ- ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចអញ្ជើញ ឬ ផ្តល់ឱកាសឱ្យអង្គការ ឬ បុគ្គលណាមួយប្រគល់ជូននូវ សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាណាមួយក៏បានក្នុងនាមជាអ្នកឯកទេសអមតុលាការ។ សហ-

ចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះដែលពាក់ព័ន្ធត្រូវកំណត់ពេលវេលាឱ្យដាក់សារណានេះ ប្រសិនបើត្រូវធ្វើ ។

២. សារណាដែលធ្វើឡើងក្រោមវិធាននេះ ត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះដែលពាក់ព័ន្ធ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវប្រគល់ឯកសារថតចម្លងមួយច្បាប់ទៅឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា និង មេធាវីរបស់ភាគីដទៃទៀត ដើម្បីមានឱកាសធ្វើការឆ្លើយតប ។

វិធាន ៣៤: ការដកខ្លួន និង បណ្តឹងដិតចិត្តចំពោះចៅក្រម

១. ចៅក្រមអាចដកខ្លួនឯងចេញពីករណីណាមួយដែលចៅក្រមរូបនោះមាន ឬ ធ្លាប់មានផលប្រយោជន៍ ផ្ទាល់ខ្លួន ឬ ហិរញ្ញវត្ថុ ឬ មានការពាក់ព័ន្ធដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងពិតប្រាកដដល់ភាពអនាគតរបស់ ចៅក្រមរូបនោះ ឬ អាចបង្កើតឱ្យមានភាពលំអៀង ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់ដែលដកខ្លួនចេញពី ការងារ ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានទៅដល់ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។ បើជាចៅក្រមជម្រះក្តី ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានទៅដល់ អង្គជំនុំជម្រះដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។ ចៅក្រមដែលកំពុងមានបញ្ហាត្រូវឈប់ចូលរួមជាបន្ទាន់ ក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី របស់អង្គជំនុំជម្រះ ។

២. ភាគីអាចធ្វើបណ្តឹងដិតចិត្តចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ ចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូង ឬ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ក្នុងករណីណាមួយដែលចៅក្រមរូបនោះមាន ឬ ធ្លាប់មានផល ប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬ ហិរញ្ញវត្ថុ ឬ មានការពាក់ព័ន្ធដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងពិតប្រាកដដល់ភាពអនាគតរបស់ ចៅក្រមរូបនោះ ឬ អាចបង្កើតឱ្យមានភាពលំអៀង ។

៣. ភាគីដែលធ្វើបណ្តឹងដិតចិត្ត ត្រូវបង្ហាញឱ្យច្បាស់លាស់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹង និងត្រូវមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ ផងដែរ ។ ពាក្យបណ្តឹងត្រូវធ្វើឡើងឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពី មូលហេតុនោះ ។

៤. ពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្តដែលអាចទទួលយកបានត្រូវតែធ្វើឡើងដើម្បី :

- ក-ប្រឆាំងនឹងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មុនពេលមានដីកាដោះស្រាយ
- ខ-ប្រឆាំងនឹងចៅក្រមរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មុនពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេចទៅលើរឿងក្តីណាមួយ
- គ-ប្រឆាំងនឹងចៅក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាមុនពេលជំនុំជម្រះ នៅពេល សវនាការដំបូង ឬ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលជំនុំជម្រះ ឬ កាលណាភាគីមិនបានដឹង នៅមុនពេលជំនុំជម្រះ នៅមុនពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយលើសំណុំរឿងនោះ ។
- ឃ-ប្រឆាំងនឹងចៅក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាដែលកើតឡើងមុនពេល ធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខ នៅពេលចាប់ផ្តើមនីតិវិធីបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាកើតឡើងក្នុងអំឡុង ពេលនីតិវិធីបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬ បញ្ហាដែលភាគីមិនបានដឹងនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមនីតិវិធីបណ្តឹងសាទុក្ខ មុនពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយលើបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ ។

៥. ពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្តចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវដាក់ជូនទៅអង្គជំនុំជម្រះ។ ក្នុងករណីផ្សេងទៀត ពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្តត្រូវដាក់ជូនទៅអង្គជំនុំជម្រះណាមួយដែលចៅក្រមនោះស្ថិតនៅ។ ចៅក្រមដែលកំពុងមានបញ្ហាអាចបន្តចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចស្តីពីបណ្តឹងដិតចិត្ត។ ប៉ុន្តែចៅក្រមនោះ អាចសម្រេចចិត្តលាលែងដោយស្ម័គ្រចិត្តបាន នៅគ្រប់ពេលវេលាក្នុងដំណើរការនីតិវិធី។

៦. ចៅក្រមពេញសិទ្ធិអាចត្រូវជំនួសដោយចៅក្រមបម្រុងនៃអង្គជំនុំជម្រះនោះបាន សម្រាប់តែករណីនៃបណ្តឹងដិតចិត្តនោះប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើមានពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្តច្រើនដែលមិនអាចរៀបចំអង្គជំនុំជម្រះ ដើម្បីសម្រេចលើពាក្យបណ្តឹងទាំងនោះបានទេ គណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការត្រូវជ្រើសរើសចៅក្រមបន្ថែមពីក្នុងចំណោមចៅក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។

៧. ចៅក្រមដែលត្រូវបានគេប្តឹងដិតចិត្តប្រឆាំងនឹងខ្លួន មានសិទ្ធិដាក់សារណាទៅអង្គជំនុំជម្រះតាមរយៈប្រធានរបស់ខ្លួន ក្នុងរយៈពេល ១០ (ដប់) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលគាត់បានទទួលពាក្យបណ្តឹង។ ពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្ត ព្រមទាំងសារណារបស់ចៅក្រមដែលត្រូវបានប្តឹងដិតចិត្ត ត្រូវយកមកពិចារណាដោយអង្គជំនុំជម្រះ ដែលត្រូវបោះឆ្នោត និងធ្វើសេចក្តីសម្រេចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើបញ្ហានេះ ដោយពុំមានវត្តមានរបស់ចៅក្រមដែលត្រូវបានគេប្តឹង និង ដើមបណ្តឹង។

៨. ក្នុងករណីចាំបាច់ ការពិភាក្សាសម្រេចលើបណ្តឹងដិតចិត្ត អាចធ្វើឡើងតាមមធ្យោបាយពីចម្ងាយ។ សេចក្តីសម្រេចទាំងនេះត្រូវធ្វើតាមដីកាសម្រេច និងមិនអាចប្តឹងតវ៉ាបានឡើយ។ ដីកានេះត្រូវជូនដំណឹងទៅភាគី និងចៅក្រមដែលត្រូវបានប្តឹងដិតចិត្តដោយក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះ។

៩. កិច្ចដែលបានបំពេញដោយចៅក្រមដែលត្រូវបានប្តឹងដិតចិត្ត មុនពេលមានសេចក្តីសម្រេចលើពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្តនោះត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព។

១០. ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចសេចក្តីដកហូតសិទ្ធិចៅក្រមណាម្នាក់ ចៅក្រមបម្រុងនឹងត្រូវតែងតាំងជំនួសកន្លែងដែលទំនេរនោះ។ កាលបើគ្មានចៅក្រមបម្រុងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ដោយហេតុថា មានបណ្តឹងដិតចិត្តច្រើន ចៅក្រមថ្មីអាចត្រូវតែងតាំងបន្ថែមដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១០ ថ្មី និង ១១ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និង មាត្រា ៣ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។ នៅពេលដែលពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្ត ត្រូវបានបដិសេធចោល នោះគ្មានពាក្យបណ្តឹងណាមួយផ្សេងទៀតត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើមូលហេតុដែលដូចគ្នាទៅនឹងពាក្យបណ្តឹងមុននោះទេ លើកលែងតែមូលហេតុនោះបានកើតឡើងម្តងទៀត បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចលើពាក្យបណ្តឹងលើកទី ១ ។

១១. ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះមិនអាចរកសម្បត្តិគាំទ្រភាគច្រើនតាមតម្រូវការបានទេ សេចក្តីសម្រេចនោះត្រូវចាត់ទុកថាបានបដិសេធបណ្តឹងដិតចិត្ត។

វិធាន ៣៥: ការជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ

១. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញអាចដាក់ទណ្ឌកម្ម ឬ បញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនូវជនណាម្នាក់ដែលជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនាពិតប្រាកដក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ រួមទាំងបុគ្គលដែលមានចែងដូចខាងក្រោម:

ក-ផ្សាយចេញព័ត៌មានសម្ងាត់ដោយរំលោភទៅនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ។

ខ-ដោយគ្មានមូលហេតុសមស្រប បុគ្គលដែលមិនគោរពតាមសេចក្តីបង្គាប់ឱ្យចូលរួមក្នុងដំណើរការជម្រះក្តី ឬ មិនផ្តល់ឯកសារ ឬ ភស្តុតាងផ្សេងទៀតឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ។

គ-បំផ្លាញ ឬ កែក្លែងតាមមធ្យោបាយណាក៏ដោយលើឯកសារ វត្ថុតាង ឬ ភស្តុតាងដទៃទៀតដែលស្ថិតក្នុងសំណុំរឿងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ឃ-គំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យ បង្ករបួសស្នាម ឬ ផ្តល់សំណូក ឬ ក៏ជ្រៀតជ្រែកលើសាក្សីណាម្នាក់ ឬ លើអ្នកដែលអាចក្លាយជាសាក្សីដែលកំពុងផ្តល់ បានផ្តល់ ឬ អាចផ្តល់ភស្តុតាងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ។

ង-គំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យ ឬសូកសំណូក ឬស្វែងរកវិធីគាបសង្កត់លើបុគ្គលដទៃទៀតក្នុងបំណងទប់ស្កាត់បុគ្គលនោះ មិនឱ្យអនុវត្តតាមដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឬអង្គជំនុំជម្រះ ។

ច-ជួយដោយចេតនា ដើម្បីឱ្យជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទរត់គេចពីអំណាចយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ឬ

ឆ-ព្យុះព្យួង ឬ ប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តិអំពើណាមួយដូចមានចែងខាងលើ ។

២. នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ មានហេតុផលជឿថា បុគ្គលណាម្នាក់អាចធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តិអំពើណាមួយ ដូចចែងក្នុងអនុវិធាន ១ ខាងលើ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ អាច :

ក-ចាត់ការជាមួយបញ្ហានេះជាបន្ទាន់ ។

ខ-ដឹកនាំការស៊ើបសួរបន្ថែម ដើម្បីឱ្យដឹងប្រាកដថា តើមានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចាត់ការតាមនីតិវិធី ឬ

គ-បញ្ជូនបញ្ហានេះទៅឱ្យអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬអង្គការសហប្រជាជាតិ ។

៣. ជនទាំងឡាយណាដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដូចមានចែងក្នុងវិធាននេះត្រូវទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់ ប្រសិនបើគាត់បំពេញតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ដូចមានចែងនៅក្នុងបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់អង្គការពារការការពារក្តីដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ១១ ។

៤. ច្បាប់កម្ពុជាជាធរមានត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីទណ្ឌកម្មនីមួយៗលើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលត្រូវបានរកឃើញថាបានប្រព្រឹត្តិអំពើណាមួយ ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ១ ។

៥. ប្រសិនបើរកឃើញថា មេធាវីណាម្នាក់បានប្រព្រឹត្តិអំពើណាមួយដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ១ ខាងលើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះដែលរកឃើញកំហុសនោះ អាចកំណត់ថា ការប្រព្រឹត្តិអំពើនេះ គឺជា

កំហុសវិជ្ជាជីវៈរបស់មេធាវី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៣៨ ។

៦. រាល់សេចក្តីសម្រេចដែលធ្វើឡើងក្រោមវិធាននេះ អាចត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឬ ប្តឹងសាទុក្ខទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល អាស្រ័យទៅតាមករណីនីមួយៗ ។ ការជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ បណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ក្រោយពេលទទួលដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ។

វិធាន ៣៦: សក្ខីភាពក្លែងក្លាយ

១. តាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់ខ្លួន ឬតាមសំណើរបស់ភាគី សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ អាចរំលឹកដល់សាក្សីអំពីភារកិច្ចរបស់ពួកគេឱ្យឆ្លើយការពិត និងផលវិបាកដែលកើតចេញពីការខកខានមិនបានអនុវត្តភារកិច្ចនេះ ។

២. ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ជឿថា សាក្សីណាមួយមានចេតនាពិតប្រាកដក្នុងការធ្វើសក្ខីភាពក្លែងក្លាយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចអនុវត្តតាមនីតិវិធីជាធរមាន ដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៣៥-២ ខាងលើ ។

៣. ច្បាប់កម្ពុជាជាធរមានត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីទណ្ឌកម្មនីមួយៗលើការធ្វើសក្ខីភាពក្លែងក្លាយ ។

វិធាន ៣៧: ការរំខានក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី

១. នៅពេលណាដែលអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ជនណាម្នាក់អ្នកឡករំខានដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអង្គជំនុំជម្រះជាដំបូងត្រូវចេញសេចក្តីព្រមានមួយ ។ ក្នុងករណីមានការបន្តការរំខានទៀត អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យជនដែលរំខាននោះចាកចេញ ឬ បណ្តេញចេញពីបន្ទប់សវនាការ ឬ អគាររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយក្នុងករណីនៅតែប្រព្រឹត្តកំហុសឆ្គងទៀតអាចបង្គាប់មិនឱ្យជននោះចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងអស់ ។

២. ប្រសិនបើជនជាប់ចោទរំខានដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យនាំជនជាប់ចោទចេញពីបន្ទប់សវនាការទៅកន្លែងណាមួយដែលជននោះអាចសង្កេតមើលដំណើរការសវនាការបានតាមរយៈទូរទស្សន៍តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ក្នុងករណីនេះ ជនជាប់ចោទអាចទាក់ទងជាមួយមេធាវីរបស់ខ្លួនបានគ្រប់ពេលវេលាតាមរយៈទូរស័ព្ទ ។ អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យផ្អាកការផ្សាយដល់សាធារណៈជនអំពីកិច្ចដំណើរការសវនាការ និងអាចចាត់វិធានការដទៃទៀតដែលយល់ឃើញថា ចាំបាច់ដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជម្រះក្តីប្រកបដោយភាពត្រឹមត្រូវ និងឆាប់រហ័ស ។

៣. ប្រសិនបើការអាក់ខានសវនាការ កើតឡើងដោយការបដិសេធដោយចេតនាគិតទុកជាមុនមិនធ្វើតាមការណែនាំដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់អង្គជំនុំជម្រះ ហើយការណែនាំនោះមានអមដោយការព្រមានដាក់ទណ្ឌកម្មក្នុងករណីកំហុសឆ្គង អង្គជំនុំជម្រះដែលប្រឈមមុខនឹងបញ្ហានេះអាចបង្គាប់ហាមឃាត់

មិនឱ្យជននោះចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតែក្នុងអំឡុងពេលនោះ បើយល់ឃើញថាសមស្រប ។ ប្រសិនបើការ
រំខាននេះមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការសមស្រប ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ៥ នៃវិធាន
នេះ ។

៤. ប្រសិនបើជនដែលធ្វើឱ្យអាក់ខានដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ ជាបុគ្គលិករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ
នោះអង្គជំនុំជម្រះដែលប្រឈមមុខនឹងបញ្ហានេះ អាចបង្គាប់បណ្តេញជននោះចេញពីការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន
សម្រាប់រយៈពេលណាមួយដែលយល់ឃើញថាសមស្រប ។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់
ប្រធាន និង អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ។

៥. ច្បាប់កម្ពុជាជាធរមាន ត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីទណ្ឌកម្មនីមួយៗលើការរំខានដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។

៦. បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាទាំងនេះ ត្រូវបានផ្តល់ឱកាសឱ្យបញ្ចេញយោបល់ មុនពេលប្រកាសដាក់
ទណ្ឌកម្មមកលើខ្លួន ។

វិធាន ៣៨: កំហុសវិជ្ជាជីវៈរបស់មេធាវី

១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ក្រោយពេលព្រមាន អាចដាក់ទណ្ឌកម្ម ឬ បដិសេធក្នុងការ
ចូលរួមសវនាការចំពោះមេធាវីណាមួយ ប្រសិនបើយល់ឃើញថា ការប្រព្រឹត្តរបស់មេធាវីរូបនោះ ជាការប្រមាថ
មើលងាយ រាំងស្ទះដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី រំលោភទៅលើរឿងក្តី ឬ ផ្ទុយទៅនឹងមាត្រា ២១-៣ នៃកិច្ចព្រម
ព្រៀង ។

២. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចបញ្ជូនករណីកំហុសវិជ្ជាជីវៈនេះទៅអង្គភាពមានសមត្ថកិច្ច ។

៣. មេធាវីបរទេសដែលបំពេញវិជ្ជាជីវៈនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលត្រូវទទួលបានការដាក់វិន័យ
ដោយគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ)
ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈមេធាវី ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះត្រូវព្យួរការអនុវត្តសេចក្តី
សម្រេច លើកលែងតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចផ្សេងៗ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបិទផ្លូវប្តឹងតវ៉ា ។

៤. នៅពេលដែលទទួលបានលទ្ធផលនៃការដាក់វិន័យនេះ មេធាវីដែលត្រូវបានលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជីមេធាវី
ដើម្បីការពារក្តីនៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវប្រគល់សម្ភារៈទាក់ទងទៅនឹងរឿងក្តីទាំងអស់ទៅអង្គភាព
ពាក់ព័ន្ធនៃការិយាល័យរដ្ឋបាល ដើម្បីធានាដល់និរន្តរភាពក្នុងការការពារក្តី ។

វិធាន ៣៩: ពេលវេលាកំណត់ និងបំភ្លឺនូវកិច្ចការដាក់កំណត់

១. គ្រប់ពេលវេលាកំណត់ទាំងអស់ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ជាធរមាន វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និង
សេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រម តាមករណីសមស្របណាមួយត្រូវតែគោរព ។ ក្នុងករណីនេះ ការមិនបានគោរពតាម
កាលកំណត់ គឺនាំឱ្យកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះត្រូវចាត់ទុកជាអសុពលភាព ។

២. លើកលែងតែមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង និងស្របតាមសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ចៅក្រមអាចកំណត់ពេលវេលាសម្រាប់ដាក់សារណា សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើសុំណាមួយ ឬ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ បណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយគិតពិចារណាដល់កាលៈទេសៈនៃរឿងក្តីនោះ ជាពិសេសក្នុងករណីដែលជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ ស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ។

៣. គ្រប់ពេលវេលាកំណត់ទាំងអស់ដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវផុតកំណត់នៅថ្ងៃចុងក្រោយវេលាម៉ោង ២៤:០០ នៅកម្ពុជាលើកលែងតែមានចែងផ្សេងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ កាលបើពេលវេលាកំណត់ត្រូវផុតរលត់នៅថ្ងៃសៅរ៍ ថ្ងៃអាទិត្យ ឬថ្ងៃបុណ្យជាតិរបស់កម្ពុជា ពេលវេលាកំណត់ត្រូវបន្តជាស្វ័យប្រវត្តិទៅថ្ងៃធ្វើការបន្ទាប់ ។

៤. តាមរយៈពាក្យបណ្តឹងរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចៈ

- ក-ពន្យារពេលវេលាកំណត់ ដែលខ្លួនបានសម្រេច
- ខ-ទទួលស្គាល់ថាមានសុពលភាពចំពោះកិច្ចទាំងឡាយណា ដែលបានអនុវត្តក្រោយពេលវេលាកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវបានផុតរលត់ ប្រសិនបើខ្លួនយល់ឃើញថាត្រឹមត្រូវសមហេតុផល ។

៥. ចំពោះការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ រវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាដែលត្រូវបានដាក់ចូលក្នុងកំណត់ហេតុ ដូចមានក្នុងវិធាន ៧១ ឬ ៧២ នោះការអនុវត្តចំពោះពេលវេលាកំណត់ ត្រូវពន្យារពេលរហូតដល់មានការព្រមព្រៀងណាមួយត្រូវបានសម្រេចឡើង ក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ ត្រូវបានផុតរលត់ ឬ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលយកករណីនៃការខ្វែងយោបល់គ្នានោះមកជំនុំជម្រះ ហើយបានបញ្ចប់ការពិចារណាដោះស្រាយលើបញ្ហានេះ ។

៦. ឯកសារទាំងអស់ដូចជាពាក្យបណ្តឹង សំណើ និងពាក្យសុំដែលដាក់មកអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវដាក់ជូនទៅក្រឡាបញ្ជីនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ទៅតាមករណីនីមួយៗ ស្របតាមច្បាប់កម្ពុជាជាធរមាន វិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និង សេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រម តាមករណីសមស្រប ។

វិធាន ៤០: ការចុះហត្ថលេខា

គ្រប់ករណីទាំងអស់ដែលតម្រូវឱ្យមានការចុះហត្ថលេខា ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ការចុះហត្ថលេខាអាចត្រូវបានជំនួសដោយការផ្តិតប្រាមដៃវិញ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលនោះ មិនអាចចុះហត្ថលេខាបាន ។

វិធាន ៤១: ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន

១. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួនគឺជាការបង្គាប់ដល់បុគ្គលណាម្នាក់ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ ដីកានេះអាចអនុវត្តចំពោះជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ សាក្សី ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយត្រូវមានចុះនិទ្ទេសរបស់បុគ្គលដែលត្រូវកោះហៅនោះផង ។

២. លើកលែងតែករណីដែលមានចែងផ្សេងពីនេះនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង រយៈពេលអប្បបរមារវាងការប្រគល់ដីកានេះ និងថ្ងៃកំណត់ឱ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវមានរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលដីកានេះធ្វើឡើងសម្រាប់ជនជាប់ឃុំនោះ ពេលវេលាកំណត់នេះមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ។

៣. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួនទាំងអស់ត្រូវកោះហៅតាមអាសយដ្ឋានចុងក្រោយបង្អស់ដោយក្រឡាបញ្ជី នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬមន្ត្រីដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញតាមមធ្យោបាយណាមួយសមស្រប ។ ជនជាប់ឃុំត្រូវបានកោះហៅតាមរយៈប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំង ។ ការបញ្ជូនដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួនត្រូវសរសេរចូលក្នុងរបាយការណ៍ ដោយបញ្ជាក់អំពីមធ្យោបាយបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន កាលបរិច្ឆេទ ពេលវេលានិងទីកន្លែង រួមទាំងកាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមន្ត្រីដែលបំពេញកិច្ចការនោះ និង ដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿង ។

៤. បុគ្គលដែលទទួលភារៈជាអ្នកប្រគល់ដីកាទៅឱ្យជនណាម្នាក់ ត្រូវអនុវត្តទៅតាមភារកិច្ចរបស់ខ្លួននិងខិតខំឱ្យអស់ពីលទ្ធភាពដើម្បីប្រគល់ដីកា និងទទួលបានមកវិញនូវសេចក្តីបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ថា បានទទួលដីកា ។ សេចក្តីបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ថាបានទទួលដីកានេះ ត្រូវដាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងរបាយការណ៍នៃការបំពេញកិច្ចការ ។

វិធាន ៤២: ដីកាបង្គាប់ឱ្យទំនួន

ដីកាបង្គាប់ឱ្យទំនួនអាចធ្វើឡើងចំពោះជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទ ទោះបីជាជននោះនៅក្នុង ឬ ក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏ដោយ ។ ប្រសិនបើចាំបាច់ ដីកានេះអាចធ្វើឡើងជាលក្ខណៈអន្តរជាតិ ដោយមានយន្តការគាំទ្រមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ។

វិធាន ៤៣: ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ អាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន បញ្ជាដល់ប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញបាន នៅពេលដែលមានដីកាសម្រេច ឬសេចក្តីសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមួយ ត្រូវបានធ្វើឡើងចំពោះបុគ្គលសង្ស័យដែលនោះរួចហើយ ។

វិធាន ៤៤: ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

១. ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនអាចធ្វើឡើងចំពោះជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទដែលបានគេចខ្លួន មិនដឹងស្ថិតនៅកន្លែងណា ឬ ស្ថិតនៅក្រៅដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ប្រសិនបើចាំបាច់ ដីកានេះអាចធ្វើឡើងជាលក្ខណៈអន្តរជាតិ ដោយមានយន្តការគាំទ្រមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវទទួលបន្ទុកផ្សព្វផ្សាយដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ។

២. មុនពេលចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះត្រូវសួរយោបល់ពីសហព្រះរាជអាជ្ញា ។ ដីកានេះត្រូវមានសំអាងហេតុ ។

វិធាន ៤៥: ទម្រង់ការពារកំណត់នឹងដីការបង្កាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដីការបង្កាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីការបង្កាប់ឱ្យយុំខ្លួន និង ដីការបង្កាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន

១. រាល់ដីការបង្កាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដីការបង្កាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីការបង្កាប់ឱ្យយុំខ្លួន និងដីការបង្កាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ត្រូវមានចុះកាលបរិច្ឆេទ ហត្ថលេខា និងប្រថាប់ត្រាដោយអង្គការពេញដីការនោះ និង ត្រូវមានព័ត៌មាន ដូចខាងក្រោម:

ក-ឈ្មោះ និង ប្រសិនបើដឹង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទីកន្លែងកំណើត អាសយដ្ឋាន និង ព័ត៌មានដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអត្តសញ្ញាណបុគ្គលនោះ

ខ-យោងតាមដីការ និង ការចោទប្រកាន់ដែលពាក់ព័ន្ធ

គ-អង្គការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលចេញដីការ

ឃ-ទីកន្លែង ពេលវេលា និងកាលបរិច្ឆេទសវនាការ តាមករណីសមស្របនីមួយៗ និង

ង-បញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះមានសិទ្ធិទទួលបាននូវជំនួយផ្នែកច្បាប់ និង សិទ្ធិត្រូវបានការពារដទៃទៀត ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្នែកនេះ ។

២. រាល់ដីការបង្កាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីការបង្កាប់ឱ្យយុំខ្លួន និង ដីការបង្កាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនទាំងអស់ត្រូវអនុវត្តដោយនគរបាលយុត្តិធម៌ ។ ដីការដើមត្រូវប្រគល់ឱ្យភ្នាក់ងារដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលមានភារកិច្ចត្រូវទទួលបានអនុវត្តដីការនេះ ។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីដីការនេះទៅដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដោយប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយទាំងអស់ ហើយដីការដើមត្រូវប្រគល់ឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ ក្នុងរយៈពេល ៤៨ (សែសិបប្រាំបី) ម៉ោង ។

៣. មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនអាចចូលក្នុងលំនៅដ្ឋានរបស់បុគ្គលនោះបានទេ មុនពេលម៉ោង ៦:០០នាទីព្រឹក ឬក្រោយម៉ោង ១៨:០០ នាទី ល្ងាច ។ នគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះអំពីបញ្ហាលំបាកដែលខ្លួនជួបប្រទះក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

៤. ដោយយោងទៅតាមកាលៈទេសៈ នៅពេលដែលចាប់ជននោះបានហើយ តែមិនអាចនាំខ្លួនបានភ្លាមៗមកកាន់អង្គការពេញដីការ ដីការបង្កាប់ឱ្យចាប់ខ្លួននេះមានអនុភាពបង្កាប់ដល់មន្ទីរឃុំឃាំង ឬមណ្ឌលឃុំខ្លួន ឱ្យដាក់ជននោះក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងសិន ហើយត្រូវនាំជននោះភ្លាមតាមដែលអាចទៅបានមកចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវអនុវត្តវិធាន៥១ ដោយចាត់ទុកថានីតិវិធីអនុវត្តចំពោះសហព្រះរាជអាជ្ញាដូចមានចែងក្នុងវិធានខាងដើមនេះត្រូវអនុវត្តចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជននោះ ដូចមានចែងក្នុង វិធាន ៦៣ ។

៥. នៅពេលដែលជនណាម្នាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយដីការបង្កាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនត្រូវជាប់ពន្ធនាគារ រយៈពេលនៃការផ្តន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារត្រូវគិតបញ្ចូលផងដែរនូវរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ។

៦. ប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវរក្សាទុកនូវរាល់ដីការបង្កាប់ឱ្យយុំខ្លួន និងដីការបង្កាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនទាំងអស់មួយច្បាប់ដែលជាច្បាប់ថតចម្លង ដោយមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ។

វិធាន ៤៦: ការជូនដំណឹងអំពីដីកា

១. រាល់ដីកាទាំងអស់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគី និងមេធាវីរបស់ភាគីដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ផ្ញើទៅអាសយដ្ឋានចុងក្រោយរបស់គេ បើអាចដឹងដោយក្រឡាបញ្ជី នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬមន្ត្រីទទួលបានការចាត់តាំងដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ តាមមធ្យោបាយសមស្រប ។ ជនដែលជាប់ឃុំត្រូវជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬតាមរយៈប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំង ។

២. កាលណាការជូនដំណឹងធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវកត់ត្រាទុកអំពីកាលបរិច្ឆេទនៅលើវិធីវិធានទំព័រនៃដីកា ហើយបុគ្គលដែលត្រូវទទួលដំណឹងនេះត្រូវចុះហត្ថលេខាលើដីកា។ ក្នុងករណីផ្សេងពីនេះ ការជូនដំណឹងត្រូវធ្វើឡើងដោយមានការកត់ត្រានៅក្នុងរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយបញ្ជាក់អំពីមធ្យោបាយដែលបានប្រើក្នុងការជូនដំណឹងនេះ ពេលវេលា ថ្ងៃខែឆ្នាំ ទីកន្លែង និងកាលៈទេសៈដទៃទៀត។ របាយការណ៍នេះត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមន្ត្រីបំពេញកិច្ចការនេះ និងត្រូវដាក់ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង ។

៣. បុគ្គលដែលទទួលភារៈជាអ្នកប្រគល់ដីកាត្រូវអនុវត្តទៅតាមភារកិច្ចរបស់ខ្លួន និងខិតខំឱ្យអស់ពីលទ្ធភាពដើម្បីប្រគល់ដីកានិងទទួលបានមកវិញនូវសេចក្តីបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ថា បានទទួលដីកា។ សេចក្តីបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ថាបានទទួលដីកានេះ ត្រូវដាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងរបាយការណ៍នៃការបំពេញកិច្ចការ ។

វិធាន ៤៧: ទម្រង់ការជូនដំណឹងអំពីដីកា

- ការជូនដំណឹងអំពីដីកាត្រូវមានព័ត៌មានយ៉ាងតិចបំផុត ដូចខាងក្រោម៖
- ក-ឈ្មោះ ថ្ងៃខែឆ្នាំ និងទីកន្លែងកំណើត និងអាសយដ្ឋានរបស់បុគ្គលដែលត្រូវជូនដំណឹងនោះ
- ខ-យោងទៅលើដីកាពាក់ព័ន្ធ និង
- គ-អង្គភាពរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលចេញដីកា។

វិធាន ៤៨: មោឃភាពចំពោះការមិនគោរពវិធានបញ្ញត្តិ

កិច្ចស៊ើបសួរ ឬ កិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះអាចត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈតែចំពោះករណីមិនគោរពវិធានបញ្ញត្តិដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ភាគីដែលដាក់ពាក្យសុំប៉ុណ្ណោះ ។

ខ. ការចោទប្រកាន់

វិធាន ៤៩: ការអនុវត្តបណ្តឹងអាជ្ញា

១. ការចោទប្រកាន់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ អាចធ្វើឡើងបានតាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ ទោះបីជាការសម្រេចចិត្តដោយឯកឯង ឬដោយផ្អែកតាមពាក្យបណ្តឹងក៏ដោយ ។

២. សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវទទួល និងពិចារណាលើរាល់ពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬព័ត៌មានទាំង ឡាយណាដែលចោទប្រកាន់អំពីការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។ ពាក្យបណ្តឹង ឬព័ត៌មានទាំងនេះអាចត្រូវបានប្តឹងទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា ដោយបុគ្គលណាម្នាក់ អង្គការ ឬ តាមប្រភពផ្សេងទៀត ដែលជាសាក្សី ឬធ្លាប់ជាជនរងគ្រោះនៃអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មនោះ ឬ ជាជនដែលបានដឹងអំពីបទឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវ ចោទប្រកាន់នោះ ។

៣. ពាក្យបណ្តឹងដែលមានចែងក្នុងវិធាននេះអាចត្រូវរៀបចំធ្វើ និង/ឬប្តឹងក្នុងនាមជនរងគ្រោះដោយមេធាវី ឬ សមាគមជនរងគ្រោះ ។ ឯកសារចម្លងនៃពាក្យបណ្តឹងទាំងនេះត្រូវរក្សាទុកក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាល និងអាច បកប្រែជាភាសាផ្លូវការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ តាមតម្រូវការ ។

៤. ពាក្យបណ្តឹងទាំងនេះមិនអាចជាប្រភពផ្តើមធ្វើការចោទប្រកាន់ជាស្វ័យប្រវត្តិអំពីបទឧក្រិដ្ឋបានទេ ហើយ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើការសម្រេចដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ ថាតើត្រូវតម្កល់បណ្តឹងទុកឥតចាត់ការ ឬ បញ្ជូនបណ្តឹង នោះទៅក្នុងរឿងដែលការស៊ើបអង្កេតបឋមកំពុងដំណើរការ ឬ បើកការស៊ើបអង្កេតបឋមថ្មី ឬ បញ្ជូនពាក្យ បណ្តឹងនោះដោយផ្ទាល់ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចដល់អ្នក ប្តឹងជាបន្ទាន់ តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន និង ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ មិនត្រូវលើសពីរយៈពេល ៦០ (បុកសិប) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃចុះពាក្យបណ្តឹង ។

៥. សេចក្តីសម្រេចតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនមានអានុភាពអាជ្ញាអស់ជំនុំទេ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចកែប្រែការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួនគ្រប់ពេលបាន ក្នុងករណីនេះត្រូវជូនដំណឹងដល់អ្នកប្តឹងពី សេចក្តីសម្រេចនេះឱ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើបាន និងក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ មិនត្រូវលើសពីរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេច ។

វិធាន ៥០: ការស៊ើបអង្កេតបឋម

១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចដឹកនាំការស៊ើបអង្កេតបឋម ដើម្បីកំណត់ភស្តុតាងដែលបង្ហាញអំពីការប្រព្រឹត្ត ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងកំណត់អត្តសញ្ញាណជនសង្ស័យ និង សាក្សីសំខាន់ ៗ ។

២. ការស៊ើបអង្កេតបឋមអាចអនុវត្តបានដោយនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ ដោយអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ។ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អ្នកស៊ើបអង្កេតទាំងនោះអាចធ្វើការរែកឆេរ និងប្រមូលភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ រួមទាំងឯកសារ។ ការរែកឆេរនេះមិនអាចផ្ដើមធ្វើមុនម៉ោង ០៦:០០ ព្រឹក និងក្រោយម៉ោង ១៨:០០ ល្ងាច និង បន្ទាប់ពីបានទទួលការបង្គាប់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីសហព្រះរាជអាជ្ញា និង ការយល់ព្រមពីម្ចាស់ ឬអ្នកកាន់កាប់ទីតាំងនោះ។ ការយល់ព្រមនេះត្រូវសរសេរដោយដៃ ឬ ប្រសិនបើម្ចាស់ ឬអ្នកកាន់កាប់លំនៅដ្ឋាននោះមិនអាចសរសេរអក្សរបាន នោះមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ អ្នកស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុអំពីហេតុការណ៍នេះនៅក្នុងរបាយការណ៍របស់ខ្លួន។

៣. ប្រសិនបើម្ចាស់ ឬ អ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែងនោះអវត្តមាន ឬ បដិសេធមិនឱ្យចូល សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចស្នើទៅប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បីសុំការអនុញ្ញាតដឹកនាំធ្វើការរែកឆេរ។ សេចក្ដីសម្រេចដែលមានសំអាងហេតុរបស់ប្រធាន ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និង ដាក់បញ្ជូលទៅក្នុងសំណុំរឿង។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ និងពិតជាមិនអាចមានលទ្ធភាពផ្តល់ការអនុញ្ញាតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចផ្តល់ការអនុញ្ញាតដោយផ្ទាល់មាត់បាន ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរវិញក្នុងរយៈពេល ៤៨ (សែសិបប្រាំបី) ម៉ោង។ ការរែកឆេរត្រូវធ្វើឡើងនៅចំពោះមុខម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ឬអ្នកកាន់កាប់ទីកន្លែង ប្រសិនបើគ្មានម្ចាស់ ឬអ្នកកាន់កាប់ទេ ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខសាក្សី ២ (ពីរ) នាក់ ដែលជ្រើសរើសដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា។ សាក្សីទាំងនោះមិនត្រូវជាអ្នកស៊ើបអង្កេត ឬជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការរែកឆេរនោះបានឡើយ។

៤. តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬអ្នកស៊ើបអង្កេតអាចកោះ និងសួរយកចម្លើយជនណាម្នាក់ដែលអាចផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងករណីកំពុងស៊ើបអង្កេតបឋម។

៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌលើសម្ភារៈទាំងអស់ ដែលបានចាប់យកក្នុងពេលស៊ើបអង្កេតបឋមដូចជាឯកសារ សៀវភៅ ក្រដាស និងវត្ថុតាងដទៃទៀត ហើយត្រូវប្រគល់បញ្ជីថតចម្លងមួយច្បាប់ទៅឱ្យបុគ្គលដែលត្រូវបានចាប់យកសម្ភារៈទាំងអស់នោះ។ សម្ភារៈទាំងឡាយណាដែលមិនមានតម្លៃជាភស្តុតាងត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យម្ចាស់ដើមវិញដោយគ្មានពន្យារពេល ក្រោយពេលបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតបឋម។

វិធាន ៥១: ការឃាត់ខ្លួន

១. ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការក្នុងការអង្កេត សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្គាប់ឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ធ្វើការឃាត់ខ្លួនបុគ្គលណាម្នាក់ដែលសង្ស័យថាបានចូលរួមនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងឋានៈជាចារិ ឬ អ្នកសមគំនិត។ បុគ្គលនោះត្រូវតែបានប្រាប់ពីហេតុផលនៃការឃាត់ខ្លួន និងសិទ្ធិទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២១-១(ឃ)។ បុគ្គលនោះត្រូវឃាត់ខ្លួនទុកនៅមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។

២. ដីកាឃាត់ខ្លួនត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងចុះហត្ថលេខាដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា និងប្រគល់

ទៅឱ្យជនសង្ស័យទៅតាមពេលវេលាសមស្រប ។ ក្នុងស្ថានភាពបន្ទាន់ដែលមិនអាចសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបាន សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចចេញដីកានេះដោយផ្ទាល់មាត់ ប៉ុន្តែត្រូវសរសេរតាមក្រោយឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

៣. ការឃាត់ខ្លួនអាចធ្វើឡើងតាមបង្គាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សម្រាប់រយៈពេលមិនលើសពី៤៨ (សែសិបប្រាំបី) ម៉ោង គិតចាប់ពីពេលឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យ ។ នៅផុតបញ្ចប់រយៈពេលនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចពន្យារពេលការឃាត់ខ្លួនបាន ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោងទៀត ដោយមានបញ្ជាក់មូលហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

៤. ជនសង្ស័យត្រូវតែបញ្ជូនមកឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ កាលណាបើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនជួបការលំបាក ឬកន្លែងចាប់ខ្លួននៅឆ្ងាយពីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចផ្តល់ឱ្យពេលវេលាបន្ថែមសម្រាប់បញ្ជូនខ្លួនជនសង្ស័យ ។ មូលហេតុនៃការពន្យារពេលត្រូវសរសេរចូលក្នុងរបាយការណ៍ចុងក្រោយ ។

៥. ជនសង្ស័យអាចសុំជួបមេធាវីដែលខ្លួនបានជ្រើសរើស ហើយត្រូវជូនព័ត៌មាននេះជាបន្ទាន់ទៅដល់មេធាវីរូបនោះ តាមមធ្យោបាយទាំងអស់ដែលមាន ។ ជនសង្ស័យអាចជួបមេធាវីនោះ ឬ ប្រសិនបើមិនអាចធ្វើបានទេ គឺអាចជួបជាមួយមេធាវីដែលផ្តល់ឱ្យដោយអង្គការការពារកិច្ចការយុត្តិធម៌ក្នុងរយៈពេល៣០ (សាមសិប) នាទី មុនពេលជនសង្ស័យបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខសហព្រះរាជអាជ្ញា ។ មេធាវីនោះត្រូវមានសិទ្ធិមានវត្តមានក្នុងអំឡុងពេលឃាត់ខ្លួន ដោយគោរពទៅតាមបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់មន្ទីរឃុំឃាំង ។

៦. សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចស្នើសុំឱ្យវេជ្ជបណ្ឌិតត្រួតពិនិត្យមើលជនសង្ស័យគ្រប់ពេលវេលាបាន ។ វេជ្ជបណ្ឌិតត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់មើលថា តើស័ក្ខខ័ណ្ឌសុខភាពរបស់ជនសង្ស័យសមស្របនឹងការឃុំខ្លួនបន្តទៀតឬទេ និងត្រូវបញ្ជាក់អំពីលទ្ធផលដែលបានរកឃើញ ។

៧. នៅពេលបញ្ចប់រយៈពេលឃាត់ខ្លួន ជនសង្ស័យត្រូវបានដោះលែង ឬបញ្ជូនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដោយយោងតាមវិធាន ៥៧ ។

៨. សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ចុងក្រោយមួយសម្រាប់រាល់ការឃាត់ខ្លួន និង ត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោម:

- ក-ឈ្មោះ និងមុខងាររបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលអនុវត្តដីកាឃាត់ខ្លួន ។
- ខ-អត្តសញ្ញាណរបស់ជនសង្ស័យ
- គ-មូលហេតុនៃការឃាត់ខ្លួន
- ឃ-ពេលវេលានិងថ្ងៃឃាត់ខ្លួន
- ង-ឈ្មោះរបស់វេជ្ជបណ្ឌិតដែលបានពិនិត្យជនសង្ស័យ បើអាចធ្វើទៅបាន ។
- ច-អត្តសញ្ញាណរបស់មេធាវីដែលបានជួបជនសង្ស័យ ។
- ឆ-រយៈពេលសម្ភាសន៍ និង រយៈពេលសម្រាកចន្លោះពេលសម្ភាសន៍ ។

ជ- ពេលវេលា និងថ្ងៃបញ្ចប់នៃការឃាត់ខ្លួន ។

ឈ- ឧបត្ថម្ភហេតុណាមួយដែលកើតមានក្នុងអំឡុងពេលឃាត់ខ្លួន ។

ញ- សេចក្តីសម្រេចរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា នៅពេលផុតកំណត់រយៈពេលឃាត់ខ្លួន ។

៩. របាយការណ៍ចុងក្រោយនៃការឃាត់ខ្លួនត្រូវភ្ជាប់ជាមួយនិងសំណុំរឿង ហើយបញ្ជូននៃការឃាត់ខ្លួនត្រូវរក្សាទុកដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល ។

វិធាន ៥២: ការរាយឃាត់មិនឱ្យស្តាប់ព័ត៌មានក្នុងពេលទំនាក់ទំនង

សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនមានសិទ្ធិអំណាចលួចស្តាប់ការសន្ទនា ឬ ចាប់យកព័ត៌មាន ឬ ថតយកនូវទំនាក់ទំនងតាមរយៈទូរស័ព្ទ ឬ អេឡិចត្រូនិច ដូចជាទូរសារ ឬសារអេឡិចត្រូនិចបានឡើយ ។

វិធាន ៥៣: ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

១. ប្រសិនបើសហព្រះរាជអាជ្ញាមានហេតុផលជឿថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញបានកើតមានពិត សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបើកការស៊ើបសួរដោយបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រឆាំងនឹងបុគ្គលមួយ ឬច្រើនរូប ឬប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន ។ ដីកានេះត្រូវមានព័ត៌មានដូចខាងក្រោម:

- ក- សេចក្តីសង្ខេបអំពីអង្គហេតុ
- ខ- ប្រភេទនៃបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់
- គ- បទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ដែលមានកំណត់ និងបង្ក្រាបបទឧក្រិដ្ឋនេះ
- ឃ- ឈ្មោះរបស់បុគ្គលដែលត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេត ប្រសិនបើមាន
- ង- កាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរ ។

២. ដីកានេះត្រូវអមដោយសំណុំរឿង និងសម្ភារៈដទៃទៀតដែលបានចាត់ទុកជាភស្តុតាងដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមាន រួមទាំងអ្វីៗទាំងអស់ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានដឹងថា អាចជាភស្តុតាងដោះបន្ទុកផងដែរ ។

៣. អវត្តមានផ្នែកណាមួយនៃទម្រង់ការខាងលើនេះ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ១ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។

៤. ក្នុងរយៈពេលឆាប់ដែលអាចធ្វើទៅបាន សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបង្ហាញទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនូវសម្ភារៈទាំងឡាយដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានដឹង ហើយដែលសម្ភារៈទាំងនេះនឹងអាចនាំឱ្យគ្មានពិរុទ្ធភាព ឬសម្រាលពិរុទ្ធភាពនៃជនសង្ស័យឬជនត្រូវចោទ ឬធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ភាពជឿជាក់នៃភស្តុតាងក្នុងការចោទប្រកាន់ ។

៥. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវរៀបចំ និងចុះលេខរៀងឯកសារថតចម្លងនៃព័ត៌មានទាំងនេះ ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿងតាមកុំព្យូទ័រ ។

៦. នៅពេលមានការសម្រេចតម្កល់ទុកឥតចាត់ការចំពោះពាក្យបណ្តឹងណាមួយក្នុងពេលបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតបឋម គ្រប់អ្នកប្តឹងទាំងអស់ត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចនេះក្នុងរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេច ។

វិធាន ៥៤: ការផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាធារណៈជនដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ និង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ដែលធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា គឺជាឯកសារសម្ងាត់ ។ ប៉ុន្តែដោយគិតដល់តម្រូវការក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាធារណៈជនអំពីវិធានភាពនៃដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចផ្តល់ឱ្យសាធារណៈជននូវព័ត៌មានសង្ខេបដែលមាននៅក្នុងដីកាទាំងនេះ ដោយគិតពិចារណាដល់សិទ្ធិក្នុងការការពារខ្លួនផលប្រយោជន៍របស់ជនរងគ្រោះ សាក្សី និងជនដទៃទៀតដែលមានឈ្មោះក្នុងដីកានោះ និងតម្រូវការផ្នែកស៊ើបអង្កេត ។ លើសពីនេះទៅទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចកែតម្រូវរួមគ្នាដោយផ្ទាល់ ឬ តាមរយៈផ្នែកកិច្ចការសាធារណៈនូវព័ត៌មានមិនពិត ឬព័ត៌មាននាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំនៅពេលដែលសំណុំរឿងនោះស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតបឋម ។

គ-ការស៊ើបសួរ

វិធាន ៥៥: បទប្បញ្ញត្តិទូទៅនៃការស៊ើបសួរ

- ១. ការស៊ើបសួរត្រូវតែធ្វើដោយខានពុំបានចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។
- ២. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើការស៊ើបសួរតែអង្គហេតុណាដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ។
- ៣. ក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ប្រសិនបើមានលេចចេញអង្គហេតុថ្មី សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនព័ត៌មានដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា លើកលែងតែអង្គហេតុថ្មីនោះជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃអង្គហេតុដែលមានកំណត់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានដែលមានស្រាប់ ។ កាលណាអង្គហេតុថ្មីនេះត្រូវបានបញ្ជូនទៅឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគ្មានអំណាចធ្វើការស៊ើបសួរអំពីអង្គហេតុថ្មីនោះបានឡើយ លុះត្រាតែទទួលបានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមពីសហព្រះរាជអាជ្ញា ។
- ៤. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានអំណាចបើកការស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹងជនទាំងឡាយណាដែលមានឈ្មោះក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចបើកកិច្ចស៊ើបសួរផងដែរ ចំពោះបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការ

ប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ បន្ថែម ទោះបីជាបុគ្គលទាំងនោះមិនមានឈ្មោះក្នុងដីកាក៏ដោយ ។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសួរយោបល់សហព្រះរាជអាជ្ញាមុនពេលដាក់បុគ្គលនោះឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ។

៥. ក្នុងការដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចាត់វិធានការស៊ើបសួរដែលនាំទៅរកការបង្ហាញការពិត ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ ។ ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរដោយអនាគតិ ទោះបីជាកស្មតាងដែលនឹងរកបាននោះជាកស្មតាងដាក់បន្ទុក ឬកស្មតាងដោះបន្ទុកក៏ដោយ ។ ដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាច៖

ក-កោះហៅ និង សួរចម្លើយជនសង្ស័យ និងជនត្រូវចោទ ស្តាប់ចម្លើយជនរងគ្រោះ និងសាក្សី និងកត់ត្រាទុកនូវចម្លើយរបស់ពួកគេ ប្រមូលវត្ថុតាង ស្វែងរកមតិយោបល់ពីអ្នកជំនាញ និង ដឹកនាំការស៊ើបសួរចុះដល់ទីកន្លែងកើតហេតុ ។

ខ-ចាត់វិធានការសមស្របដើម្បីផ្តល់សុវត្ថិភាព និងគាំទ្រដល់សាក្សីសំខាន់ៗ និងប្រភពដទៃទៀត ។

គ-ស្វែងរកព័ត៌មាន និងជំនួយពីបរទេស អង្គការសហប្រជាជាតិ ឬអង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាល ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬប្រភពសមស្របដទៃទៀត និង

ឃ-តាមការចាំបាច់ ចេញដីកានានាដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដូចជាដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន និង ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ។

៦. ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវរក្សាទុកសំណុំរឿង រួមទាំងកំណត់ហេតុ និងរបាយការណ៍នៃការស៊ើបសួរ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីទាំងអស់មានសិទ្ធិគ្រប់ពេលវេលាក្នុងការពិនិត្យ និងថតចម្លងសំណុំរឿង ក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់ក្រឡាបញ្ជីនៃការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងពេលម៉ោងធ្វើការ និងគោរពទៅតាមបទបញ្ជារបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

៧. រាល់ការស្តាប់ចម្លើយ ឬ សួរយកចម្លើយទាំងអស់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុ ។ គ្រប់ទំព័រទាំងអស់នៃកំណត់ហេតុត្រូវមានចុះហត្ថលេខា ឬផ្ដិតស្នាមម្រាមដៃក្រោយពេលអ្នកដែលឆ្លើយនោះអានរួចហើយ ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដោយមានជំនួយពីអ្នកបកប្រែត្រូវអានកំណត់ហេតុនេះឡើងវិញ ។ ប្រសិនបើអ្នកដែលឆ្លើយនោះមិនព្រមចុះហត្ថលេខា ឬផ្ដិតស្នាមម្រាមដៃក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុ ។

៨. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចុះដល់ទីកន្លែងដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវអមដោយក្រឡាបញ្ជីរបស់ខ្លួន ដែលជាអ្នកធ្វើកំណត់ហេតុសម្រាប់ដាក់ក្នុងសំណុំរឿង ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចជូនដំណឹងដល់ភាគីអំពីការចុះទៅដល់ទីកន្លែងកើតហេតុនៅពេលដែលវត្តមានរបស់ខ្លួនអាចជាការចាំបាច់ ។ ក្នុងករណីនេះភាគីអាចស្នើសុំទៅចូលរួមជាមួយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបាន ។

៩. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសបង្គាប់ឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញឱ្យបំពេញកិច្ចការទាំងនេះដែលមានសារៈប្រយោជន៍ដល់ការស៊ើបសួររបស់ខ្លួន ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

១០. នៅគ្រប់ពេលវេលានៃការស៊ើបសួរ សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញដីកា ឬ បំពេញកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍ដល់ការស៊ើបសួរ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនយល់ព្រម សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបដិសេធឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ហើយនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ត្រូវចេញដីកានេះឱ្យបានមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ។ ដីកាបដិសេធនេះត្រូវមានសំអាងហេតុ ហើយត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគី។ ដីកាបដិសេធនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍។

១១. សហព្រះរាជអាជ្ញា និង មេធាវីរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធមានសិទ្ធិសុំមើលសំណុំរឿងច្បាប់ដើម ប៉ុន្តែត្រូវគោរពទៅតាមពេលវេលាកំណត់ ដើម្បីធានាដល់និរន្តរភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។

វិធាន ៥៦: ការផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាធារណៈដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

១. ដើម្បីការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់ភាគី ការស៊ើបសួរមិនត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈឡើយ ។ បុគ្គលទាំងអស់ដែលចូលរួមក្នុងការស៊ើបសួរត្រូវរក្សាឱ្យបាននូវការសម្ងាត់ ។

២. ក៏ប៉ុន្តែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាច:

ក-តាមរយៈផ្នែកកិច្ចការសាធារណៈ ផ្តល់ដោយរួមគ្នានូវព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងការស៊ើបសួរ ប្រសិនបើយល់ឃើញថាជាការចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើឱ្យសាធារណៈជនបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬ ដើម្បីកែតម្រូវព័ត៌មានមិនពិត ឬព័ត៌មាននាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំ ។

ខ-ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស ផ្តល់ការអនុញ្ញាតដោយរួមគ្នាដល់សារព័ត៌មាន ឬ អ្នកដទៃទៀតដែលមិនមែនជាភាគីឱ្យចូលរួមដោយមានកំរិតនៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយការចូលរួមនេះត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យដ៏តឹងរ៉ឹងរបស់ខ្លួន និង បន្ទាប់ពីបានសួរយោបល់របស់ភាគីនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ។ ក្នុងករណីមិនគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវ វិធាន ៣៥ ដល់ ៣៨ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ។

៣. ការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាដែលមានយោងនៅក្នុងអនុវិធាន ២ ខាងលើមិនត្រូវស្ថិតនៅក្រោមនីតិវិធីនៃការដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នា ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧២ ឡើយ ។

វិធាន ៥៧: ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់

១. នៅពេលជនត្រូវចោទចូលបង្ហាញខ្លួនចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាលើកដំបូង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវកត់ត្រាទុកនូវអត្តសញ្ញាណរបស់ជននោះ និង ប្រាប់ជននោះអំពីបទចោទប្រកាន់ និងអំពីសិទ្ធិមានមេធាវី និងសិទ្ធិក្នុងការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយនឹងសំណួរ។ ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិពិគ្រោះជាមួយមេធាវីមុនពេលដែលខ្លួនត្រូវបានសួរចម្លើយ និងមានមេធាវីអមជាមួយនៅក្នុងពេលសួរចម្លើយ។ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទយល់ព្រមឆ្លើយនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើការសួរចម្លើយនោះភ្លាម។ កំណត់ហេតុសួរចម្លើយត្រូវដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿង។

២. នៅពេលដែលជនត្រូវចោទត្រូវបានឃុំខ្លួន ជននោះត្រូវមានសិទ្ធិលើកឡើងនូវបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ ឬនីតិវិធីឱ្យបានត្រឹមត្រូវពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។

៣. កាលណាជនត្រូវចោទមិនត្រូវបានឃុំខ្លួនក្រោយពេលចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ជនត្រូវចោទនេះត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអំពីអាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួន។ ជនត្រូវចោទត្រូវទទួលការជូនដំណឹងដូចខាងក្រោមថា:

- ក-ខ្លួនត្រូវជូនព័ត៌មានដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅពេលណាមានការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋាន។
- ខ-រាល់ការបញ្ជូនដីកា ឬ ការជូនដំណឹងទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងចំពោះអាសយដ្ឋានចុងក្រោយដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យ ត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព។
- ៤. ការជូនដំណឹងនេះត្រូវកត់ត្រាទុកនៅក្នុងសំណុំរឿង។

វិធាន ៥៨: ការសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ

១. នៅពេលជនត្រូវចោទមានមេធាវី សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាកោះហៅមេធាវីយ៉ាងតិចបំផុត ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃមុនពេលធ្វើការសួរចម្លើយ។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ មេធាវីអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងបាន។

២. ការសួរចម្លើយជនត្រូវចោទត្រូវតែធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់មេធាវី លើកលែងតែជនត្រូវចោទយល់ព្រមឆ្លើយដោយមិនចាំបាច់មានវត្តមានមេធាវីរបស់ខ្លួន និងត្រូវសរសេរចូលក្នុងកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមួយដោយឡែកដោយមានហត្ថលេខា ឬស្នាមម្រាមដៃរបស់ជនត្រូវចោទ ហើយត្រូវដាក់ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង។ ការយល់ព្រមឆ្លើយដោយមិនចាំបាច់មានវត្តមានមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ ត្រូវចាត់ទុកដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៥។ ប្រសិនបើមេធាវីបានទទួលដីកាកោះហៅត្រឹមត្រូវហើយ តែខកខានមិនបានចូលមកបង្ហាញខ្លួនតាមពេលវេលា និង ថ្ងៃកំណត់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចស្នើសុំឱ្យអង្គភាពគាំពារការពារក្តីចាត់តាំងមេធាវីមួយរូបមកជំនួសបណ្តោះអាសន្នចេញពីបញ្ជីមេធាវីដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១។ នៅពេលនោះមេធាវីដែលចាត់តាំងថ្មី អាចមានសិទ្ធិត្រួតពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ក្នុងរយៈពេលណាមួយសមស្រប ហើយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចសួរយកចម្លើយជនត្រូវចោទ ដោយមានវត្តមានរបស់មេធាវីនោះ។ វត្តមានរបស់

មេធាវីដែលចាត់តាំងថ្មីត្រូវសរសេរចូលក្នុងកំណត់ហេតុនៃការសួរយកចម្លើយជាមួយនិងមូលហេតុ ប្រសិនបើដឹង អំពីអវត្តមានរបស់មេធាវីដែលជនត្រូវចោទបានជ្រើសរើស ។

៣. ក្នុងករណីបន្ទាន់ ដោយមានការយល់ព្រមពីជនត្រូវចោទ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចសួរចម្លើយ ជនត្រូវចោទដោយមិនចាំបាច់មានវត្តមានរបស់មេធាវី ។ ស្ថានភាពបន្ទាន់កើតមានឡើងនៅពេលណាដែលមាន ការជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថាអាចបាត់បង់ជារៀងរហូតនូវភស្តុតាងនៅខណៈពេលរង់ចាំមេធាវីមកដល់ ដូចជាជន ត្រូវចោទជិតដល់ពេលស្លាប់ជាដើម ។ មូលហេតុនៃស្ថានភាពបន្ទាន់នេះត្រូវសរសេរចូលឱ្យបានច្បាស់លាស់នៅក្នុង កំណត់ហេតុនៃការសួរយកចម្លើយ ។

៤. នៅពេលកំពុងសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងអំពីការសួរចម្លើយនេះ ទៅសហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងថ្ងៃរៀនសូត្រដែលសមរម្យ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចចូលរួមនៅពេលសួរចម្លើយ និងអាចលើកសំណួរបានដែរ ដោយមានការអនុញ្ញាតពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ក្នុងករណីមិនអនុញ្ញាត ត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុ ។ ភាគីដទៃទៀតមិនត្រូវមានវត្តមានទេ លើកលែងតែករណីសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតសម្រេចឱ្យធ្វើការតទល់គ្នាដោយផ្ទាល់រវាងជនត្រូវចោទ និង ភាគី ឬសាក្សីដទៃទៀត ។ អនុលោម ទៅតាមវិធានការការពារណាមួយ ខ្លឹមសារនៃអនុវិធាន ១ ដល់អនុវិធាន ៣ នៃវិធាននេះត្រូវអនុវត្តចំពោះ ការតទល់គ្នា ។

៥. ក្នុងករណីតទល់គ្នា សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីដទៃទៀតអាចសួរសំណួរបានដោយមាន ការអនុញ្ញាតពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនអនុញ្ញាតឱ្យសួរសំណួរ ការបដិសេធនេះត្រូវចុះនិទ្ទេសក្នុងកំណត់ហេតុនៃការសួរចម្លើយ ។

៦. ក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ជនត្រូវចោទអាចស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសួរចម្លើយខ្លួន ស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ចុះទៅដល់ទីកន្លែងកើតហេតុ បង្គាប់ឱ្យធ្វើកោសល្យវិច័យ ឬ ប្រមូលយកភស្តុតាងដទៃទៀត ។ សំណើនេះត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយមានបញ្ជាក់មូលហេតុពិតប្រាកដ ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើប អង្កេតមិនយល់ព្រមតាមសំណើនេះទេ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបដិសេធឱ្យបានឆាប់បំផុតតាម ដែលអាចធ្វើទៅបាន និងនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ត្រូវចេញដីកាបដិសេធនេះនៅមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ។ ដីកាបដិសេធត្រូវមានសំអាងហេតុ ។ ជនត្រូវចោទត្រូវបានជូនដំណឹងជាបន្ទាន់អំពីដីកាបដិសេធនេះ ។ ជនត្រូវចោទ អាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកានេះទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

វិធាន ៥៩: ការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

- ១. បើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានមេធាវី សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាកោះហៅមេធាវី យ៉ាងតិច បំផុត ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃមុនពេលធ្វើការស្តាប់ចម្លើយ ។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ មេធាវីអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងបាន ។
- ២. ការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវតែធ្វើឡើង ដោយមានវត្តមានរបស់មេធាវី លើកលែងតែដើម

បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីយល់ព្រមឆ្លើយដោយមិនចាំបាច់មានវត្តមានមេធាវីរបស់ខ្លួន ហើយត្រូវសរសេរចូលក្នុងកំណត់
ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមួយដោយឡែកដោយមានហត្ថលេខារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រួចត្រូវដាក់ចូលទៅ
ក្នុងសំណុំរឿង ហើយត្រូវបានចតទុកដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២៥។ ប្រសិនបើមេធាវីដែលត្រូវបានកោះ
ហៅដោយត្រឹមត្រូវ តែខកខានមិនបានចូលខ្លួនតាមកាលបរិច្ឆេទនិងពេលវេលាកំណត់ ការស្តាប់ចម្លើយអាច
ដំណើរការបាន។ និទ្ទេសស្តីពីអវត្តមានត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ។

៣. នៅពេលកំពុងស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ភាគីដទៃទៀតមិនត្រូវមានវត្តមានទេ លើកលែងតែ
ករណីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចឱ្យធ្វើការតទល់គ្នាដោយផ្ទាល់រវាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង ភាគី
ឬសាក្សីដទៃទៀត។ ខ្លឹមសារនៃអនុវិធាន ១ ដល់អនុវិធាន ២ នៃវិធាននេះត្រូវអនុវត្តចំពោះការតទល់គ្នា
អនុលោមទៅតាមវិធានការកាតារ ។

៤. ក្នុងករណីតទល់គ្នា សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីដទៃទៀតអាចសួរសំណួរបានដោយមាន
ការអនុញ្ញាតពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនអនុញ្ញាតឱ្យសួរសំណួរ
ការបដិសេធនេះត្រូវចុះនិទ្ទេសក្នុងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ។

៥. ក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតស្តាប់ចម្លើយខ្លួន
ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចុះទៅដល់ទីកន្លែងកើតហេតុ បង្គាប់ឱ្យធ្វើកោសល្យវិច័យ ឬប្រមូលយកភស្តុតាងដទៃទៀត ។
សំណើនេះត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយមានមូលហេតុពិតប្រាកដ ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិន
យល់ព្រមតាមសំណើនេះទេ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបដិសេធឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើ
ទៅបាន និងនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ត្រូវចេញដីកាបដិសេធនៅមុនពេលបញ្ចប់ការស៊ើបសួរ ។ ដីកាបដិសេធនេះ
ត្រូវមានសំអាងហេតុ ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានជូនដំណឹងជាបន្ទាន់អំពីដីកាបដិសេធនេះ និង អាចធ្វើបណ្តឹង
ឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកានេះទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

វិធាន ៦០: ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី

- ១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចស្តាប់ចម្លើយពីជនណាដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុង
ការសំដែងឱ្យឃើញការពិតដោយយោងទៅលើវិធាន ២៨ ។
- ២. លើកលែងតែការធ្វើការតទល់គ្នា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អ្នកទទួលសិទ្ធិត្រូវស្តាប់ចម្លើយសាក្សី
ដោយគ្មានវត្តមានជនត្រូវចោទ ភាគីដទៃទៀត ឬមេធាវី នៅទីកន្លែងណាដែលអាចរក្សាការសម្ងាត់បាន ។
- ៣. បុគ្គលទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានកោះហៅឱ្យមកបង្ហាញខ្លួនដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងនាមជា
សាក្សីត្រូវតែមកបង្ហាញខ្លួន ។ ក្នុងករណីបដិសេធមិនព្រមចូលមកបង្ហាញខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញ
ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដោយស្នើសុំឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌បង្ខំសាក្សីនោះឱ្យមកបង្ហាញខ្លួន ។ ដីកានេះត្រូវមាន
អត្ថសញ្ញាណរបស់សាក្សី និងមានចុះកាលបរិច្ឆេទ និងហត្ថលេខារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

វិធាន ៦១: ការផែនការ និងការចាប់យកភស្តុតាង

- ១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អ្នកទទួលបានការចាត់តាំងត្រូវផែនការលំនៅដ្ឋានណាមួយដោយមានវត្តមានរបស់អ្នកកាន់កាប់ បើពុំទោះទេត្រូវធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានសាក្សី២(ពីរ)រូប ដែលជ្រើសតាំងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អ្នកទទួលបានការចាត់តាំង ។ សាក្សីទាំងពីរខាងលើនេះមិនត្រូវជាមន្ត្រីនគរបាលឡើយ ។
- ២. គ្រប់ការផែនការត្រូវកត់ត្រាទុកជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងត្រូវរៀបរាប់អំពីទីតាំងលំនៅដ្ឋានអត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកកាន់កាប់ ឬ សាក្សី បើអាចធ្វើទៅបាន ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអ្នកទទួលបានការចាត់តាំង និងអ្នកកាន់កាប់ ឬសាក្សី ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុ ។
- ៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អ្នកទទួលបានការចាត់តាំង ត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងដែលរឹបអូសបានទៅឱ្យអ្នកកាន់កាប់ ឬ សាក្សីពិនិត្យមើលមុននឹងបិទស្លាកបោះត្រាលើភស្តុតាង ។ កំណត់ហេតុនៃភស្តុតាងដែលរឹបអូសបានត្រូវមានភ្ជាប់នូវបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌលម្អិតផង ។
- ៤. បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយភាគី សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចបង្គាប់ឱ្យប្រគល់វត្ថុទៅឱ្យបុគ្គលដែលត្រូវបានចាប់យកវិញនៅពេលណាក៏បាន ប៉ុន្តែការប្រគល់នេះមិនត្រូវធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការនីតិវិធីឡើយ ។ ដីកានេះត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមទៅដល់បុគ្គលនោះ ។

វិធាន ៦២: ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស

- ១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសទៅឱ្យអ្នកស៊ើបអង្កេតនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន ឬ នគរបាលយុត្តិធម៌ដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ។ ប៉ុន្តែមានតែនគរបាលយុត្តិធម៌ទេដែលមានអំណាចក្នុងការអនុវត្តនីវិធានការចាប់បង្ខំ ។
- ២. ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសមិនត្រូវសរសេរជាទម្រង់ទូទៅឡើយ តែត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់អំពីប្រភេទនៃកិច្ចដែលត្រូវធ្វើការស៊ើបសួរ និង ដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងបទល្មើសណាមួយ ឬ ជាមួយនឹងបទល្មើសដែលកំពុងស៊ើបសួរ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវកំណត់ពេលវេលាដែលត្រូវអនុវត្តក្នុងដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ។ ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសត្រូវមានចុះហត្ថលេខា និងកាលបរិច្ឆេទដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចដកនូវដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសនេះមកវិញនៅពេលណាក៏បាន ។
- ៣. អ្នកទទួលបានការចាត់តាំងត្រូវធ្វើការងារក្រោមការដឹកនាំរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងត្រូវរាយការណ៍ជូនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែប៉ុណ្ណោះអំពីការអនុវត្តដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ។ នៅពេលដែលដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសត្រូវបានប្រគល់ឱ្យទៅអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ឬ នគរបាលយុត្តិធម៌ ជននោះត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម:

ក-នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬអ្នកស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍នៃការស៊ើបសួរ និង លទ្ធផលនៃការស៊ើបសួររបស់ខ្លួន ដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃវិធាន ៥១-៨ តាមករណីសមស្រប ។

ខ-នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬ អ្នកស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវសួរចម្លើយជនត្រូវចោទ ឬ ស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីឡើយ ។

គ-នគរបាលយុត្តិធម៌ អាចនែកនេរ និង ចាប់យកភស្តុតាងបាន ដោយមានការអនុញ្ញាតពីសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត ។

៤. បទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន ៥១ ស្តីពីការឃាត់ខ្លួនត្រូវអនុវត្តចំពោះការស៊ើបសួរតាមដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ។ ក្នុងករណីនេះ អំណាចរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានអនុវត្តដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

វិធាន ៦៣: ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចសម្រេចឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ក្រោយពេលមានសវនាការ តទល់គ្នា ។ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទមិនទាន់មានជំនួយពីមេធាវីណាមួយនៅឡើយទេ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវ ប្រាប់ជនត្រូវចោទអំពីសិទ្ធិមានមេធាវីការពារ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២១-១(ឃ) ។ ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួល បានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំការការពារខ្លួន ។ ក្នុងពេលសវនាការតទល់គ្នានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវស្តាប់សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ និង មេធាវីជនត្រូវចោទ ។ នៅពេលបញ្ចប់សវនាការតទល់គ្នា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេច មិនឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន ។

២. ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវតាក់តែងឡើងដូចខាងក្រោម:

ក-បញ្ជាក់អំពីអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ដែលនាំឱ្យមានការឃុំខ្លួន ដោយផ្អែកទៅលើអនុវិធាន ៣ ខាង ក្រោម

ខ-បញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់អំពីរយៈពេលអតិបរមានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និង

គ-នៅពេលជូនដីកាដល់ជនត្រូវចោទ ត្រូវអមទៅជាមួយនូវឯកសារបញ្ជាក់ប្រាប់អំពីសិទ្ធិរបស់គាត់ ។

៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជនត្រូវចោទបានតែក្នុងលក្ខខណ្ឌដូច ខាងក្រោម:

ក-មានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញ និងជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ជននោះធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តិបទល្មើស មួយ ឬ ច្រើន ដូចមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យ- ស៊ើបសួរបន្ថែម ។

ខ-សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន គឺជាវិធានការដ៏ចាំបាច់ដើម្បី:

(១) រារាំងកុំឱ្យជនដែលត្រូវចោទនោះគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬ ជនរងគ្រោះ ឬ រារាំងកុំឱ្យ

មានការត្រូវរុំគ្នារវាងជនត្រូវចោទ និង អ្នកសមគំនិតចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

- (២) ថែរក្សាភស្តុតាង ឬ ការពារមិនឱ្យបំផ្លាញភស្តុតាង ។
- (៣) ធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ។
- (៤) ការពារសន្តិសុខឱ្យជនដែលត្រូវចោទ ឬ
- (៥) រក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

៤. ជនត្រូវចោទអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

៥. ក្រឡាបញ្ជីនៃសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវប្រគល់ជាបន្ទាន់នូវដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នថតចម្លង មួយច្បាប់ទៅឱ្យជនត្រូវចោទ និងមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ និងទៅឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា និងការិយាល័យ រដ្ឋបាល ។

៦. ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចធ្វើឡើងដូចខាងក្រោម៖

ក-ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋស្រ្តាម និង ឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ទិរៈវេលានៃការឃុំ ខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី១(មួយ) ឆ្នាំបានទេ ។ ប៉ុន្តែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចពន្យា ពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបន្ថែមម្តងបាន ១(មួយ) ឆ្នាំ ។

ខ-ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងទៀតដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ការឃុំខ្លួន បណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ៦(ប្រាំមួយ)ខែ បានទេ ។ ប៉ុន្តែ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចពន្យា ពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបន្ថែមម្តងបាន ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ។

៧. ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយត្រូវមានសំអាងហេតុ ចំពោះការពន្យាពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ។ ការពន្យាពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អាចធ្វើបាន តែក្នុងករណីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានជូនដំណឹងដល់ជនត្រូវចោទ និងមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ ហើយ ត្រូវផ្តល់រយៈពេល១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ដើម្បីទុកពេលឱ្យប្តឹងតវ៉ាទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ទោះជាយ៉ាង ណាក៏ដោយ ការពន្យាពេលមិនត្រូវឱ្យលើសពី ២(ពីរ) ដងបានឡើយ ។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

៨. នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ជនត្រូវចោទដែលត្រូវឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវបាននាំខ្លួនទៅជួបសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតយ៉ាងហោចណាស់រៀងរាល់៤(បួន)ខែម្តង ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវផ្តល់ឱកាសដល់ជនសង្ស័យ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីប្រព្រឹត្តិកម្ម និង សក្ខីភាពនៃការឃុំខ្លួន ។ ហើយលំអើព្យាបាល កាលៈទេសៈត្រូវឱ្យចាត់វិធានការ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាបង្គាប់ សមស្របណាមួយបាន ។ កំណត់ហេតុនៃការសាកសួរនេះត្រូវដាក់ ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង ។

វិធាន ៦៤: ការដោះលែងជនត្រូវចោទឱ្យនៅក្រៅឃុំ

១. តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួន ឬ តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទដែលស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅពេលណាក៏បាន ប្រសិនបើ លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៦៣ ខាងលើនេះលែងមានទៀតហើយ។ ក្នុងករណីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតកំពុងពិចារណាធ្វើការដោះលែងជនត្រូវចោទ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសុំយោបល់ពីសហព្រះរាជអាជ្ញាមុននឹងចេញដីកា។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍។

២. ក្នុងអំឡុងពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទ ឬ មេធាវីរបស់គាត់អាចធ្វើសំណើសុំឱ្យដោះលែងទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានគ្រប់ពេលវេលា។ បន្ទាប់ពីទទួលបានសំណើនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណើនេះឱ្យបានឆាប់រហ័សតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ទៅសហព្រះរាជអាជ្ញាដែលត្រូវផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ) ថ្ងៃ។ ដោយយោងទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន ៧២-២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុក្នុងរយៈពេល ៥(ប្រាំ) ថ្ងៃ ក្រោយពេលទទួលបានយោបល់ពីសហព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកាសម្រេចនេះ បើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍។

៣. ប្រសិនបើស្ថានភាពផ្លាស់ប្តូរ ចាប់ពីពេលដាក់ពាក្យសុំចុងក្រោយ ជនត្រូវចោទអាចដាក់ពាក្យសុំនៅក្រៅឃុំជាថ្មីម្តងទៀត ក្នុងរយៈពេលមិនតិចជាង ៣(បី)ខែ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ ដែលបដិសេធពាក្យសុំដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ។

៤. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទនៅក្រៅឃុំត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមទៅដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។ ដីកាមិនព្រមដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ ក៏ត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមផងដែរទៅដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា និង ជនត្រូវចោទ។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទពីមន្ទីរឃុំឃាំងត្រូវតែជូនដំណឹងភ្លាមដល់ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល និងប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញបន្ទាប់ពីដីកានោះចាប់ផ្តើមមានអនុភាពអនុវត្ត។

វិធាន ៦៥: ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមដានដោយសហការ

១. តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ឬ តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញបង្គាប់ឱ្យជនត្រូវចោទមានសេរីភាពឡើងវិញ ឬ ត្រូវដោះលែងពីការឃុំខ្លួន។ ដីកាដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនេះត្រូវមានបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់លាស់អំពីប្រាក់ធានា និង លក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និង ដើម្បីការពារអ្នកដទៃទៀត។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍។

២. ជនត្រូវចោទត្រូវទទួលនូវបង្កាន់ដៃពីក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ថវិកាដែលបានប្រគល់មកឱ្យ។

៣. ជនត្រូវចោទ និង សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានជូនដំណឹងភ្លាមអំពីដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការ

ត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

៤. តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមផ្ទាល់ខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចផ្លាស់ប្តូរ ព្យួរ ឬ បន្ថែមលក្ខខ័ណ្ឌ ឬបញ្ចប់ដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ពេលណាក៏បាន។ ជនត្រូវចោទ និង សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមអំពីដីកានេះ។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍។

៥. ជនដែលត្រូវចោទអាចស្នើសុំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ ឬ ព្យួរ ឬបញ្ចប់នូវលក្ខខ័ណ្ឌនៃដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណើនេះទៅសហព្រះរាជអាជ្ញាភ្លាមដើម្បីសុំយោបល់ ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវផ្តល់យោបល់ក្នុងរយៈពេល៥(ប្រាំ) ថ្ងៃ។ ដោយយោងទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន ៧២-២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាក្នុងរយៈពេល១០(ដប់) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលបានយោបល់ពីសហព្រះរាជអាជ្ញា។ ដីកានេះត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមដល់ជនត្រូវចោទ និង សហព្រះរាជអាជ្ញា។

៦. បើជនត្រូវចោទរំលោភលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងដីកានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញសេចក្តីព្រមាន ឬ ចេញដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជនត្រូវចោទនោះបាន។ ដីកាសម្រេចនេះបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍។

វិធាន ៦៦: ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា

១. នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា ការស៊ើបសួរត្រូវបានបញ្ចប់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងដល់គ្រប់ភាគី និងមេធាវីរបស់ភាគី។ ភាគីទាំងអស់មានរយៈពេល១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ដើម្បីសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម។ ភាគីទាំងអស់អាចលះបង់ថិរៈវេលានេះបាន។

២. នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចបដិសេធសំណើទាំងនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបដិសេធដោយមានសំអាងហេតុ។ ដីកានេះត្រូវបដិសេធផងដែរនូវរាល់សំណើទាំងអស់ដែលបានដាក់ជូនតាំងពីពេលដំបូងនៃការស៊ើបសួរដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ។

៣. ក្នុងរយៈពេល៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ ក្រោយពីបានទទួលដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចនេះ ភាគីទាំងអស់អាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ ភាគីទាំងអស់អាចបោះបង់ចោលសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះបាន ទោះបីជាមានវត្តមានរបស់មេធាវី ឬ ក្នុងករណីដែលមេធាវីត្រូវបានកោះហៅដោយត្រឹមត្រូវ ប៉ុន្តែមិនបានចូលបង្ហាញខ្លួន។

៤. នៅពេលដែលថិរៈវេលាកន្លងផុត ឬ ត្រូវបានបោះបង់ ឬ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលបានលើកឡើងពីខាងលើត្រូវបានជម្រះហើយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងជាបន្ទាន់ទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា។

៥. នៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាយល់ស្របជាមួយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតថា ការស៊ើបសួរត្រូវបានចប់សព្វគ្រប់ហើយ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវចេញដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរមួយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និង មានសំអាងហេតុ ហើយត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងត្រឡប់ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញក្នុងថិរៈវេលា៤៥(សែសិបប្រាំ) ថ្ងៃ

ក្នុងករណីដែលជនត្រូវចោទជាប់ក្នុងឃុំ ហើយថិរៈវេលានេះត្រូវពន្យារដល់៣(បី)ខែ ក្នុងករណីផ្សេងទៀត គិត ចាប់ពីថ្ងៃដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានទទួលសំណុំរឿង។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតធ្វើ ការចោទប្រកាន់ និង បញ្ជូនជនត្រូវចោទនេះទៅជំនុំជម្រះ ឬ លើកលែងការចោទប្រកាន់។

វិធាន ៦៧: ដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរដោយចេញដីកាដោះស្រាយថាត្រូវចោទប្រកាន់ និង បញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ ឬ លើកលែងការចោទប្រកាន់។ ដីកាសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនចង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឡើយ។

២. ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនេះត្រូវបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណនៃជនជាប់ចោទ ការបង្ហាញអំពីអង្គហេតុ និងការកំណត់ប្រភេទបទល្មើសដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងនោះមានទាំងបទប្បញ្ញត្តិនៃបទឧក្រិដ្ឋដែល ពាក់ព័ន្ធ និងប្រភេទនៃទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ បើពុំនោះសោត ដីកានេះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈដោយកំហុស នីតិវិធី។

- ៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ក្នុងករណីដូចខាងក្រោម៖
  - ក-អំពើដែលចោទប្រកាន់មិនរាប់ចូលជាបទឧក្រិដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញ។
  - ខ-ជនប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋនោះមិនទាន់កំណត់អត្តសញ្ញាណនៅឡើយ ឬ
  - គ-ពុំមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីផ្តន្ទាទោសជនត្រូវចោទ

៤. ដីកាដោះស្រាយត្រូវតែមានសំអាងហេតុ។ ដីកានេះអាចជាដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះចំពោះអំពើ មួយចំនួន ឬប្រឆាំងនឹងបុគ្គលមួយចំនួន និងអាចជាដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ចំពោះករណីដទៃទៀត។

៥. សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនជាប់ចោទ និង ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានជូនដំណឹងជាបន្ទាន់អំពីការចេញ ដីកាដោះស្រាយនេះ និង ទទួលបានច្បាប់ចម្លងនៃដីកានេះនៅពេលបន្ទាប់។ ដីកាដោះស្រាយនេះបើកផ្លូវប្តឹង ឧទ្ធរណ៍ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៧៤។

៦. នៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសម្រេចពីការប្រគល់នូវសម្ភារៈដែលបានចាប់ យក។

វិធាន ៦៨: អានុភាពនៃដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និង ដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិត នៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

១. ការចេញដីកាដោះស្រាយមានអានុភាពបញ្ចប់ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និងដីកាសម្រេចដាក់ ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ នៅពេលដែលរយៈពេលកំណត់នៅក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវផុត

រលត់។ ប៉ុន្តែ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា លក្ខខណ្ឌទាំងឡាយសម្រាប់បង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន បណ្តោះអាសន្ន ឬ ឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការក្រោមវិធាន ៦៣ និង ៦៥នៅតែតម្រូវ សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតអាចសម្រេចបន្តឃុំជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្នទៅទៀត ឬ រក្សាលក្ខខណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យតាម ផ្លូវតុលាការចំពោះជនជាប់ចោទដដែល នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចមានសំអាងហេតុជាក់លាក់មួយដោយឡែក នៅ ក្នុងដីកាដោះស្រាយរហូតដល់ជនជាប់ចោទនេះត្រូវនាំខ្លួនទៅជំនុំជម្រះនៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

២. សេចក្តីសម្រេចបន្តឃុំជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្ន ឬ រក្សាលក្ខខណ្ឌនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ត្រូវអស់អានុភាពក្នុងរយៈពេល៤(បួន)ខែក្រោយ លើកលែងតែជនជាប់ចោទត្រូវនាំខ្លួនទៅជំនុំជម្រះនៅអង្គ ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។

វិធាន ៦៩: ការបញ្ជូនសំណុំរឿងក្រោយពេលមានដីកាដោះស្រាយ

១. នៅពេលមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្រឡាបញ្ជី របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៧៧ ។

២. នៅពេលដែលគ្មានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបិទសំណុំរឿងដោយមានបោះត្រាលើ សំណុំរឿង និង :

- ក) ប្រសិនបើមានដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណុំ រឿងទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដើម្បីកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការ ។
- ខ) ប្រសិនបើមានដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូន សំណុំរឿងទៅការិយាល័យរដ្ឋបាលដើម្បីរក្សាទុក ក្រោយផុតរយៈពេលធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

វិធាន ៧០: ការបើកការស៊ើបសួរឡើងវិញ

នៅពេលដែលមានបន្ទុកថ្មីលេចឡើង បន្ទាប់ពីដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចូលជាស្ថាពរ ការស៊ើបសួរអាចនឹងត្រូវចាប់ផ្តើមឡើងវិញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត តាមគំនិតផ្តួចផ្តើម របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។

យ. នីតិវិធីចំពោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

វិធាន ៧១: ដំណោះស្រាយករណីខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា

១. ក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា សហព្រះរាជអាជ្ញាណាមួយ ឬទាំងពីរអាចធ្វើ

កំណត់ហេតុអំពីមូលហេតុពិតប្រាកដនៃការខ្វែងយោបល់គ្នានេះដោយមានហត្ថលេខា និងចុះកាលបរិច្ឆេទ ហើយ ត្រូវយកទៅដាក់ចូលក្នុងសំណុំឯកសារនៃការខ្វែងយោបល់គ្នាដោយឡែក ដែលរក្សាទុកដោយក្រឡាបញ្ជីនៃ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ។

២. ក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ សហព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់អាចនាំយកករណីខ្វែងយោបល់គ្នានេះ ទៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ តាមរយៈការបញ្ជូនឯកសារអំណាចអំណាចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីហេតុការណ៍ និងមូលហេតុនៃការខ្វែងយោបល់គ្នានេះទៅការិយាល័យរដ្ឋបាល ។ ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវកោះប្រជុំអង្គបុរេ ជំនុំជម្រះជាបន្ទាន់ និងបញ្ជូនឯកសារទាំងនេះទៅឱ្យចៅក្រមទាំងអស់ ដោយចម្លងជូនមួយច្បាប់ទៅឱ្យសហព្រះ រាជអាជ្ញាម្ខាងទៀត ។ ក្នុងករណីនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាម្ខាងទៀតអាចដាក់ជូនឯកសារឆ្លើយតបក្នុងរយៈពេល ១០(ដប់) ថ្ងៃ ។ ឯកសារអំណាចអំណាចជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីហេតុការណ៍ និងមូលហេតុនៃការខ្វែងយោបល់គ្នា មិនត្រូវដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿងឡើយ ។ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងថតចម្លងមួយ ច្បាប់ទៅឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះភ្លាម ។

៣. ក្នុងអំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នានេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្រឹងប្រែងស្វែងរកការ ឯកភាពគ្នា ។ កិច្ច ឬ សេចក្តីសម្រេចដែលជាកម្មវត្ថុនៃការខ្វែងយោបល់គ្នានេះត្រូវតែយកទៅអនុវត្ត លើកលែង តែបញ្ហានៃការខ្វែងយោបល់គ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចដូចខាងក្រោម ៖

- ក-ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ
- ខ-ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបន្ថែមពាក់ព័ន្ធនឹងបទឧក្រិដ្ឋថ្មី
- គ-ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ឬ
- ឃ-សេចក្តីសម្រេចពាក់ព័ន្ធនឹងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍

ក្នុងករណីទាំងនេះ គ្មានសកម្មភាពណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការខ្វែងគំនិតគ្នាត្រូវបានអនុវត្តទេរហូត ដល់មានការព្រមព្រៀងគ្នាណាមួយត្រូវបានសម្រេចឡើង ឬ រយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ ត្រូវបានកន្លងផុត ឬ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលយករឿងខ្វែងយោបល់គ្នាមកជំនុំជម្រះ ហើយបានបញ្ចប់នីតិវិធីដោះស្រាយបញ្ហាខ្វែង យោបល់គ្នានេះ ។

៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាខ្វែងយោបល់គ្នានេះ ដូចខាងក្រោម ៖

- ក-សវនាការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវរៀបចំធ្វើឡើង និងប្រកាសសាលក្រមជាសម្ងាត់ ។ ការចូលរួមពី ចម្ងាយអាចធ្វើទៅបានតាមការចាំបាច់ ។
- ខ-អង្គបុរេជំនុំជម្រះដោយអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិអាចបង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាចូលមកបង្ហាញខ្លួនដោយ ផ្ទាល់ រួមទាំងការបង្ហាញវត្ថុតាង ។
- គ-សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះតម្រូវឱ្យមានសម្លេងគាំទ្រពីចៅក្រម ៤(បួន)រូប យ៉ាងតិច ។ សេចក្តីសម្រេចនេះបិទផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកបានសម្លេងគាំទ្រភាគ

ច្រើនតាមការតម្រូវទេ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ២០ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញ សេចក្តីសម្រេចដែលមិនមានសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនមានន័យថា កិច្ច ឬ សេចក្តីសម្រេចដែល បានធ្វើដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់ត្រូវមានសុពលភាព ឬ មានន័យថា កិច្ច ឬ សេចក្តីសម្រេច ដែលបម្រុងនឹងធ្វើដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាម្នាក់ត្រូវតែយកមកអនុវត្ត ។

ឃ-រាល់សេចក្តីសម្រេចទាំងអស់ដែលមានចែងក្នុងវិធាននេះ រួមទាំងគំនិតជំទាស់ផងត្រូវមានបញ្ជាក់ មូលហេតុ និងចុះហត្ថលេខាដោយសាមីខ្លួន ។ ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបញ្ជូនសេចក្តី សម្រេចនេះទៅឱ្យប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ដែលត្រូវជូនដំណឹងដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។ សហ- ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាបន្ទាន់ ស្របតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

វិធាន ៧២: ដំណោះស្រាយករណីខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

១. ក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់ ឬ ទាំងពីរអាចធ្វើកំណត់ហេតុអំពីមូលហេតុពិតប្រាកដនៃការខ្វែងយោបល់គ្នានេះដោយមានហត្ថលេខា និងចុះកាល- បរិច្ឆេទដែលត្រូវយកទៅដាក់ចូលក្នុងសំណុំឯកសារនៃការខ្វែងយោបល់គ្នាដោយឡែក ដែលរក្សាទុកដោយ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

២. ក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់អាចនាំយកករណីខ្វែងយោបល់គ្នា នេះទៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយបញ្ជូនឯកសារអំណះអំណាងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីហេតុការណ៍ និង មូលហេតុនៃការខ្វែងយោបល់គ្នានេះទៅការិយាល័យរដ្ឋបាល ដែលត្រូវរៀបចំកោះប្រជុំអង្គបុរេជំនុំជម្រះជាបន្ទាន់ និងបញ្ជូនឯកសារទាំងនេះទៅចៅក្រមទាំងអស់ដោយចម្លងជូនមួយច្បាប់ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតម្ខាងទៀត ។ ប្រសិនបើការខ្វែងយោបល់គ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់ជនត្រូវចោទ រយៈពេលនេះត្រូវបន្ថយ មកត្រឹម ៥(ប្រាំ) ថ្ងៃ វិញ ។ ក្នុងករណីនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតម្ខាងទៀតអាចដាក់ជូនឯកសារឆ្លើយតបក្នុង រយៈពេល ១០(ដប់) ថ្ងៃ ។ ឯកសារអំណះអំណាងដែលទាក់ទងនឹងអង្គហេតុ និងមូលហេតុនៃការខ្វែងយោបល់គ្នា មិនត្រូវដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿងទេ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានចែងក្នុងអនុវិធាន ៤ (ខ) ខាងក្រោម ។ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងថតចម្លងមួយច្បាប់ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះភ្លាម ។

៣. ក្នុងអំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវប្រឹងប្រែងស្វែង រកការឯកភាពគ្នា ។ កិច្ច ឬ សេចក្តីសម្រេចដែលជាម្ចាស់នៃការខ្វែងយោបល់គ្នានេះត្រូវតែអនុវត្ត លើកលែងតែ បញ្ហាខ្វែងយោបល់គ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចដូចខាងក្រោម ៖

- ក-សេចក្តីសម្រេចណាមួយដែលអាចនាំឱ្យជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដូច មានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។
- ខ-ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឬ

គ-ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ។

ក្នុងករណីទាំងនេះ គ្មានសកម្មភាពណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការខ្វែងយោបល់គ្នាត្រូវបានអនុវត្តទេរហូតដល់មានការព្រមព្រៀងគ្នាណាមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ឬ រយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ បានកន្លងហួស ឬ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលយករឿងខ្វែងយោបល់តាមកំណត់ជម្រះ ហើយបានបញ្ចប់នីតិវិធីដោះស្រាយបញ្ហាខ្វែងយោបល់គ្នានេះ ។

៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាខ្វែងយោបល់នេះ ដូចខាងក្រោម :

ក-សវនាការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវរៀបចំធ្វើឡើង និងប្រកាសសាលក្រមជាសម្ងាត់ ។

ខ-នៅពេលមានការខ្វែងយោបល់គ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្រេចសេចក្តី ដែលភាគីនៃសំណុំរឿងមានសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម :

- (១) ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវជូនព័ត៌មានជាបន្ទាន់ទៅភាគីពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងក្តី និងមេធាវីរបស់ពួកគេអំពីថ្ងៃសវនាការ ។
- (២) សហព្រះរាជអាជ្ញា និងអ្នកតំណាងស្របច្បាប់របស់ភាគីដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងនេះរហូតដល់ថ្ងៃសវនាការ ។
- (៣) សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធអាចដាក់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ ។ សារណានេះត្រូវដាក់បញ្ចូលភ្ជាប់ទៅក្នុងសំណុំរឿងដោយក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។
- (៤) ដោយផ្អែកតាមសំណើរបស់ចៅក្រម ឬ ភាគីណាមួយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចសម្រេចថាផ្នែកទាំងមូល ឬ ផ្នែកណាមួយនៃសវនាការត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈ ជាពិសេសក្នុងករណីដែលរឿងក្តីអាចត្រូវបញ្ចប់ដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ដូចជាក្នុងករណីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ ពាក្យស្នើសុំដែលពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តាធិការ ឬ ការរលត់បណ្តឹងអាជ្ញា ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សវនាការបែបនេះគឺធ្វើឡើងក្នុងប្រយោជន៍ដើម្បីយុត្តិធម៌ និងមិនប៉ះពាល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬ វិធានការណ៍ការពារណាមួយដែលអនុញ្ញាតដោយតុលាការ ។
- (៥) ក្នុងពេលសវនាការ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីដទៃទៀតដែលពាក់ព័ន្ធអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយសង្ខេបបាន ។

គ-នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះដោយអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិអាចបង្គាប់ឱ្យភាគី ឬ អ្នកជំនាញចូលមកបង្ហាញខ្លួនដោយផ្ទាល់ រួមទាំងការបង្ហាញវត្ថុតាងផង ។

ឃ-សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ តម្រូវឱ្យមានសម្លេងគាំទ្រពីចៅក្រម ៤(បួន)រូប យ៉ាងតិច ។

សេចក្តីសម្រេចនេះបិទផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកបាននូវសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនតាមការតម្រូវ ស្របតាមមាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនោះ សេចក្តីសម្រេចដែលមិនមានសម្លេងគាំទ្រមានន័យថា ដីកា ឬ កិច្ចស៊ើបសួរដែលធ្វើឡើងដោយសហ-ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាម្នាក់ត្រូវមានសុពលភាព ឬ មានន័យថា ដីកា ឬ កិច្ចស៊ើបសួរដែលបម្រុងនឹងធ្វើដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតម្នាក់ត្រូវតែយកមកអនុវត្ត ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលការខ្វែងយោបល់គ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងការប៉ុន្មានបណ្តោះអាសន្ន ហើយបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចរកសម្លេងគាំទ្រភាគច្រើនតាមការតម្រូវបានទេ នោះជនត្រូវចោទត្រូវសន្មតថា មានសេរីភាព ។

ង-រាល់សេចក្តីសម្រេចទាំងអស់ដែលមានចែងក្នុងវិធាននេះ រួមទាំងគំនិតជំនាន់ផង ត្រូវមានបញ្ជាក់ពីមូលហេតុ និងចុះហត្ថលេខាដោយសាមីខ្លួន ។ ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបញ្ជូនសេចក្តីសម្រេចនេះទៅប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលដែលត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ លើសពីនេះសេចក្តីសម្រេចដែលពាក់ព័ន្ធនឹងករណីដូចមានក្នុងអនុវិធាន ៤ (ខ) ត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគី ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវដាក់បញ្ចូលសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទៅក្នុងសំណុំរឿង និងត្រូវបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាបន្តបន្ទាប់ ស្របតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

វិធាន ៧៣: យុត្តាធិការបន្ថែមរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

បន្ថែមពីលើអំណាចវិនិច្ឆ័យសេចក្តីលើការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ រវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចមានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ មានតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីពិនិត្យលើ :

- ក-បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលធ្វើឡើងប្រឆាំងទៅនឹងសេចក្តីសម្រេច និងកិច្ចស៊ើបសួររបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៤ ។
- ខ-ពាក្យសុំមោឃៈភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៦ និង
- គ-បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ផ្សេងៗទៀត ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ១១-៥ និង ១១-៦ វិធាន ២៣-៧ និង ២៣-៩ វិធាន ៣៥-៦ និង វិធាន ៣៨ -៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

វិធាន ៧៤: មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១. គ្មានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ណាមួយត្រូវធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានឡើយ ប្រសិនបើបណ្តឹងនេះត្រូវបានពិនិត្យ និងសម្រេចរួចហើយដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយអនុលោមតាមការដោះស្រាយភាពខ្វែងយោបល់គ្នាដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧២ ។
២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងគ្រប់ដីការរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

៣. ជនត្រូវចោទអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចខាងក្រោម :

- ក-ការបញ្ជាក់ពីយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។
- ខ-ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ។
- គ-ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យប្រគល់មកវិញនូវវត្ថុដែលចាប់យក ។
- ឃ-ការបដិសេធពាក្យសុំរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញ ដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ។
- ង-ការបដិសេធពាក្យសុំធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមណាមួយដោយអ្នកជំនាញដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធាននេះ ។
- ច-ពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ឬ ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ឬ
- ឆ-ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យប្តឹងទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បីមោឃៈភាពកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ។

៤. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចខាងក្រោម :

- ក-ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ។
- ខ-ការមិនទទួលពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
- គ-ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យប្រគល់មកវិញនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលចាប់យក ។
- ឃ-ការបដិសេធពាក្យសុំរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ។
- ង-ការបដិសេធពាក្យសុំធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមណាមួយដោយអ្នកជំនាញដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធាននេះ ។
- ច-ដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ក្នុងករណីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែរ ឬ
- ឆ-ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យប្តឹងទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីមោឃៈភាពកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ។

៥. ជនដែលមិនមែនជាភាគីនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីស៊ើបសួរដែលបានស្នើសុំឱ្យប្រគល់មកវិញនូវវត្ថុទាំងឡាយណាដែលបានចាប់យក ត្រូវមានសិទ្ធិធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបដិសេធរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

វិធាន ៧៥: ការដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១. លើកលែងតែមានចែងផ្សេងទៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ គ្រប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវតែធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលទទួលបានសេចក្តីជូនដំណឹងពីសេចក្តីសម្រេច ឬ ដីកា ។ មេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងនាមជនត្រូវចោទ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាន ។

២. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ប្រគល់ជូនទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលត្រូវជូនដំណឹងភ្លាមដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងត្រូវរក្សាទុកសំណុំឯកសារទាំងអស់នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។ ក្រោយពេលទទួលបានពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវទទួលបានការជូនដំណឹងភ្លាម ។

វិធាន ៧៦: បង្គំបង្គំមេឃ:ភាពដោយការមិនគោរពវិធានបញ្ញត្តិ

១. ក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថាមានផ្នែកណាមួយ ត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងឡាយអំពីបញ្ហានេះ ។ ដោយ ផ្អែកតាមអនុវិធាន ៦ ខាងក្រោមនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវដាក់ពាក្យសុំដោយបញ្ជាក់មូលហេតុទៅ អង្គបុរេជំនុំជម្រះស្នើសុំឱ្យធ្វើមោឃភាព ។ កិច្ចស៊ើបសួរអាចបន្តនៅក្នុងអំឡុងពេលនេះ ។

២. ក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ នៅពេលដែលភាគីទាំងឡាយយល់ឃើញថាមានផ្នែកណាមួយត្រូវបាន ចាត់ទុកជាមោឃៈ ភាគីនោះអាចដាក់ពាក្យសុំដោយបញ្ជាក់មូលហេតុទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីស្នើសុំ ឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ប្តឹងទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះស្នើសុំឱ្យធ្វើមោឃភាព ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវ ចេញដីកាដែលអាចជាការទទួលយក ឬ បដិសេធសំណើសុំភ្លាមៗតាមតែអាចធ្វើទៅបាន និងក្នុងគ្រប់ករណីទាំង អស់ត្រូវធ្វើឡើងមុនពេលចេញដីកាដោះស្រាយ ។ ដីកាបែបនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយអនុលោម តាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

៣. ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចុះបញ្ជីពាក្យសុំភ្លាម ។ នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើប អង្កេតសម្រេចទទួលពាក្យសុំ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចប្រកាសថា ពាក្យសុំមោឃភាពនេះមិនអាចទទួលយកបាន ប្រសិនបើពាក្យសុំមិន បានបង្ហាញហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ ពាក្យសុំនេះមានពាក់ព័ន្ធជាមួយដីកាដែលត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ ពាក្យសុំនេះគ្មាន មូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះបិទផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ នៅពេលដែលអង្គបុរេជំនុំ- ជម្រះបដិសេធបណ្តឹងសុំមោឃភាព សំណុំរឿងត្រូវបញ្ជូនត្រឡប់ទៅឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញ ។

៥. នៅពេលអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចទុកជាមោឃៈកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចថា តើមោឃភាពនោះមានប៉ះពាល់ដល់កិច្ច ឬដីកាដទៃទៀតដែរឬទេ ។ នៅពេលដែលផ្នែកណាមួយនៃកិច្ច ឬដីកា ត្រូវ បានចាត់ទុកជាមោឃៈ ផ្នែកនោះត្រូវតែលុបចោលបន្ទាប់ពីបានធ្វើច្បាប់ចម្លងមួយច្បាប់ដែលមានការបញ្ជាក់ថា បានចម្លងតាមច្បាប់ដើម ។ កិច្ច ឬ ដីកាដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈទាំងអស់ និងឯកសារដែលមានបញ្ជាក់ថា បានចម្លងតាមច្បាប់ដើម ត្រូវតែដកចេញពីសំណុំរឿង និងត្រូវតម្កល់ទុកដោយក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។ បន្ទាប់ពីប្រកាសមោឃៈភាព ឬ ការលុបចោលនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងត្រឡប់ទៅឱ្យសហ- ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញ ។ ការដកយកព័ត៌មានណាមួយប្រឆាំងនឹងភាគីចេញពីកិច្ច ឬ ដីកាដែលត្រូវចាត់ទុកជា មោឃៈបែបនេះ ឬ ពីផ្នែកទាំងឡាយដែលត្រូវបានលុបចោលនោះ ត្រូវបានហាមឃាត់ ។ ស្របតាមវិធាន ៦ និងវិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ចៅក្រម សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ មេធាវី ដែលរកឃើញថា មានកំហុសពាក់ព័ន្ធ ទៅនឹងអំពើទាំងនេះត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មផ្នែកវិន័យ ។

៦. ភាគីណាមួយដែលផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ត្រូវបានប៉ះពាល់ដោយកិច្ចស៊ើបសួរដែលគ្មានសុពលភាព អាច លះបង់សិទ្ធិស្នើសុំមោឃភាពបាន ។ ការធ្វើដូចនេះ ផ្តល់និយតភាពដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។ សហចៅក្រមស៊ើប

អង្កេតត្រូវដាក់ពាក្យលះបង់សិទ្ធិបែបនេះទៅក្នុងសំណុំរឿង ។ នៅពេលដែលភាគីដែលស្នើសុំនោះមានមេធាវីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវគោរពហោមេធាវីនោះយ៉ាងហោចណាស់ ៥(ប្រាំ) ថ្ងៃ មុនថ្ងៃកាត់ត្រាទុកពាក្យលះបង់សិទ្ធិនេះ ដើម្បីឱ្យមេធាវីអាចពិនិត្យសំណុំរឿងបាន ។

៧. លើកលែងតែជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដីកាដោះស្រាយត្រូវកែតម្រូវកំហុសនៃការមិនគោរពវិធានបញ្ញត្តិក្នុងការស៊ើបសួរ ។ គ្មានបញ្ហាណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកំហុសនីតិវិធីបែបនេះ អាចត្រូវបានលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលឡើយ ។

វិធាន ៧៧: នីតិវិធីសម្រាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងពាក្យសុំទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១. ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវរក្សាទុកសៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងពាក្យសុំទាំងអស់ដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច ក និង ខ នៃវិធាន ៧៣ ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលមានចែងនៅក្នុងចំណុច គ នៃវិធាន ៧៣ ត្រូវដាក់ទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលត្រូវរក្សាទុកសៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយត្រូវជូនដំណឹងដល់ស្ថាប័នដែលចេញសេចក្តីសម្រេច និងស្នើសុំស្ថាប័ននេះផ្តល់រាល់ឯកសារពាក់ព័ន្ធ ប្រសិនបើចាំបាច់ ។

២. ក្រោយពេលទទួលបាននូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ សេចក្តីសម្រេចដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៦-៧ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងបញ្ជូនសំណុំរឿង ឬ ច្បាប់ចម្លងត្រឹមត្រូវទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងរយៈពេល ៥(ប្រាំ) ថ្ងៃ ។ នៅពេលច្បាប់ចម្លងត្រឹមត្រូវនៃសំណុំរឿងត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីបញ្ជូនទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវរក្សាសំណុំរឿងច្បាប់ដើម ។

៣. ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់ថា សំណុំរឿងនោះមានភាពពេញលេញ និងកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការ ហើយក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ភាគី និងមេធាវីរបស់ភាគីទាំងនោះ ។

៤. សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីអាចសុំមើលសំណុំរឿងរហូតដល់ថ្ងៃសវនាការ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញានិងមេធាវីរបស់ភាគីត្រូវដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលយកឯកសារ និងដាក់ឯកសារទាំងនោះចូលទៅក្នុងសំណុំរឿងភ្លាម ។

៥. សវនាការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈ លើកលែងតែមានចែងផ្សេងក្នុងអនុវិធាន ៦ ។ ការចូលរួមរបស់ចៅក្រមពិចម្យាយអាចត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើង តាមការចាំបាច់ ។

៦. តាមសំណើរបស់ចៅក្រមណាម្នាក់ ឬរបស់ភាគី អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចសម្រេចថា នីតិវិធីទាំងស្រុង ឬ មួយផ្នែកនៃសវនាការត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈ ជាពិសេសនៅពេលដែលសំណុំរឿងនោះអាចត្រូវបានបញ្ចប់ដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ដូចជាពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ ពាក្យសុំពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាយុត្តាធិការ ឬ មូលហេតុដែលនាំឱ្យរលត់បណ្តឹងអាជ្ញា បើអង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ និងមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់

ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬ វិធានការការពាររបស់តុលាការ ។

៧. ចៅក្រមបម្រុងនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវមានវត្តមាននៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃសវនាការ នៅពេលដែលប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា សវនាការនោះអាចត្រូវប្រើប្រាស់ពេលវេលាយូរ ជាពិសេសនៅក្នុងករណីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ចៅក្រមបម្រុងនេះ មិនមានសិទ្ធិក្នុងការបញ្ចេញទស្សនៈ ឬ ធ្វើការសម្រេចសេចក្តីណាមួយឡើយ លើកលែងតែ និងរហូតដល់ចៅក្រមបម្រុងនេះត្រូវបានតែងតាំងឱ្យជំនួសចៅក្រមពេញសិទ្ធិ ។

៨. ក្នុងករណីអវត្តមានចៅក្រមពេញសិទ្ធិណាម្នាក់ ប្រធាននៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយចៅក្រមដទៃទៀត អាចសម្រេចឱ្យលើកពេលសវនាការ ឬ តែងតាំងចៅក្រមបម្រុងឱ្យជំនួសកន្លែងរបស់ចៅក្រមដែលអវត្តមានសម្រាប់បន្តនីតិវិធី ។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលដែលចៅក្រមពេញសិទ្ធិដែលអវត្តមាន មានលទ្ធភាពអាចត្រលប់មកបំពេញការងារវិញ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចសម្រេចជំនួសចៅក្រមបម្រុងដោយចៅក្រមពេញសិទ្ធិវិញ បន្ទាប់ពីបានពិចារណាលើកត្តាទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងក្តី និងបន្ទាប់ពីខ្លួនយល់ឃើញថា ចៅក្រមពេញសិទ្ធិដែលត្រលប់មកវិញ បានទទួលដំណឹងយ៉ាងពេញលេញអំពីការវិវត្តនៃរឿងក្តីនោះ ក្នុងអំឡុងពេលអវត្តមានរបស់ខ្លួន ។

៩. ក្នុងករណីអវត្តមានប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ និងក្នុងស្ថានភាពដែលសវនាការអាចបន្តនីតិវិធីបាន ចៅក្រមជាតិដែលមានអាយុចំណាស់ជាងគេ ត្រូវធ្វើជាប្រធានដឹកនាំសវនាការដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមបម្រុងជាតិត្រូវចូលជំនួសតំណែងដែលនៅទំនេររហូតដល់ចប់សវនាការនៃរឿងក្តីនោះ លើកលែងតែករណីដែលចែងក្នុងអនុវិធាន ៨ ខាងលើ ។

១០. ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ត្រូវចាត់តាំងចៅក្រមជាតិមួយរូប និងចៅក្រមអន្តរជាតិមួយរូបជាសហចៅក្រមរបាយការណ៍ ។ សហចៅក្រមរបាយការណ៍ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលត្រូវបង្ហាញអង្គហេតុដែលមានបញ្ហា និងការលម្អិតនៃសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយរបាយការណ៍នេះត្រូវដាក់ចូលនៅក្នុងសំណុំរឿង ។ បន្ទាប់ពីសហចៅក្រមរបាយការណ៍បានអានរបាយការណ៍ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដោយសង្ខេប ។ អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យបុគ្គលទាំងឡាយចូលរួមដោយផ្ទាល់ក៏ដូចជាការផ្តល់នូវវត្តមាន ។

១១. ដោយរង់ចាំលទ្ធផលនៃនីតិវិធីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្រោមវិធាននេះ និងលើកលែងតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះបង្គាប់ផ្សេងពីនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចបន្តការស៊ើបសួររបស់ខ្លួននៅពេលណាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

១២. នៅពេលដែលសវនាការត្រូវបានបញ្ចប់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវពិភាក្សាគ្នាជាសម្ងាត់ដើម្បីសម្រេចសេចក្តី ។ អ្នកបកប្រែអាចត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលរួមដើម្បីជួយសម្របសម្រួលដល់ការពិភាក្សា ។

១៣. សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះតម្រូវឱ្យមានសម្លេងគាំទ្រជាវិជ្ជមានចៅក្រម ៤(បួន)រូប យ៉ាងតិច ។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវបិទផ្លូវតវ៉ា ។ ប្រសិនបើសម្លេងភាគច្រើនដែលតម្រូវមិនអាចរកបានទេ សេចក្តី

សម្រេចដែលមិនមានសម្លេងគាំទ្ររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម :

ក-ពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ ពាក្យសុំមោឃភាពដីកា ឬ កិច្ចស៊ើបសួរដែលមិនមែនជាដីកាបញ្ជូន រឿងទៅជំនុំជម្រះ ដីកា ឬ កិច្ចស៊ើបសួរនោះត្រូវតម្កល់ទុកជាបានការ ។

ខ-ក្នុងករណីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ប្រសិនបើមិនអាចរកសម្លេងភាគច្រើនដែលតម្រូវបាននោះទេ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចប្តឹងទៅ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយឈរលើមូលដ្ឋានដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

១៤. សេចក្តីសម្រេចទាំងអស់ស្ថិតនៅក្នុងវិធាននេះ រួមទាំងគំនិតជំទាស់ផងត្រូវមានសំអាងហេតុ និងចុះហត្ថ- លេខដោយចៅក្រមទាំងនោះ ។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សហព្រះរាជ អាជ្ញា និងភាគីដទៃទៀតដោយក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបន្តកិច្ចនីតិវិធី ជាបន្ទាន់ស្របតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

១៥. នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនត្រូវចោទដែលស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួនបណ្តោះ អាសន្ន ឬ សម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ ជនត្រូវចោទត្រូវដោះលែង លើកលែងតែប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ សម្រេចផ្សេងពីនេះ តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។ សំណើសុំផ្អាកការដោះលែងជនជាប់ឃុំរបស់សហព្រះ រាជអាជ្ញា ត្រូវដាក់ទៅប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងអំឡុងពេល ២៤(ម្ភៃបួន)ម៉ោង គិតពីពេលទទួលដំណឹងនេះ ដោយភ្ជាប់ជាមួយឯកសារថតចម្លងនៃពាក្យបណ្តឹងប្រឆាំងនឹងដីកាដោះលែងជនត្រូវចោទ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះលែងជនត្រូវចោទ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារចម្លងនៃសំណើ សុំផ្អាកការដោះលែងទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ ចំពោះសំណើសុំនេះប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ត្រូវសម្រេចក្នុងកំឡុងពេល ៤៨(សែសិបប្រាំបី)ម៉ោង ដែលក្នុងកំឡុងពេលនេះ ដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើប- អង្កេតត្រូវផ្អាកការអនុវត្តសិន ។ ប្រសិនបើប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះខកខានមិនបានសម្រេចចំពោះសំណើសុំនេះ ក្នុងរយៈពេលកំណត់នេះទេ ឬ បដិសេធសំណើសុំផ្អាកដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នោះជនត្រូវចោទត្រូវតែ ដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពភ្លាម ។ នៅពេលដែលប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចឱ្យផ្អាកដីការបស់សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត ជនត្រូវចោទត្រូវស្ថិតនៅក្នុងឃុំដដែលរហូតដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចសេចក្តីលើពាក្យបណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍ ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចលើពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពី ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទទួលបានសំណុំរឿង ។ ប្រសិនបើហួសរយៈពេលដែលបានកំណត់ ជនត្រូវចោទ ត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព លើកលែងតែមានកាលៈទេសៈដែលមិនអាចផ្សេងទៀតបាន ។

វិធាន ៧៨: ការដោះលែងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

រាល់សេចក្តីសម្រេចដែលមានសំលេងគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ និងរាល់សេចក្តីសម្រេចដែលមិនមានសម្លេងគាំទ្រ គ្រប់គ្រាន់របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ រួមទាំងមតិជំទាស់ផង ត្រូវបោះពុម្ពផ្សាយទាំងស្រុង លើកលែងតែអង្គបុរេជំនុំ-

ជម្រះសម្រេចថា ការបោះពុម្ពផ្សាយនោះអាចប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍នៃការអង្កេតបឋម ឬ ការស៊ើបសួរ ។

១- នីតិវិធីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

វិធាន ៧៩: បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

- ១. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលបណ្តឹងដោយដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ តាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។
- ២. កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការត្រូវកំណត់ដោយប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយគិតពិចារណាអំពី រយៈពេលកំណត់សម្រាប់ការជូនដំណឹង និងដីកាបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។
- ៣. ភាគីត្រូវតែបានជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ ដោយក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គ ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឱ្យបានឆាប់ដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ការជូនដំណឹងនេះត្រូវចាត់ទុកជាការបង្គាប់ឱ្យចូលខ្លួន ដែលមានសុពលភាព ។
- ៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដាក់ជូនក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនូវបញ្ជីឈ្មោះសាក្សី និងអ្នក ជំនាញដែលខ្លួនមានបំណងកោះហៅ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវដាក់បញ្ជីនេះទៅក្នុងសំណុំរឿង និងបញ្ជូនឯកសារថតចម្លង មួយច្បាប់ទៅឱ្យភាគីដទៃទៀត ។
- ៥. នៅពេលដែលជនជាប់ចោទ និង/ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីណាមួយ មានបំណងកោះហៅសាក្សីណាម្នាក់ ដែលមិនមានឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីដែលផ្តល់ឱ្យដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ជនជាប់ចោទ និង/ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវដាក់ជូនបញ្ជីឈ្មោះបន្ថែមដល់ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលត្រូវដាក់បញ្ជីនេះទៅក្នុងសំណុំ រឿង និងបញ្ជូនបញ្ជីឈ្មោះថតចម្លងទៅឱ្យភាគីដទៃទៀត ។
- ៦. នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវបានប្តឹងដោយដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះច្រើន ដែលមាន ការជាប់ពាក់ព័ន្ធគ្នា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យដាក់បញ្ជូនគ្នានូវដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ទាំងអស់នោះ ។
- ៧. ចៅក្រមបម្រុងនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវមានវត្តមាននៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។ ចៅក្រមបម្រុងនេះមិនមានសិទ្ធិក្នុងការបញ្ជូនទស្សនៈ ឬ សម្រេចអ្វីមួយឡើយ លើកលែងតែ និងរហូតដល់ពេល ដែលត្រូវបានតែងតាំងឱ្យជំនួសចៅក្រមពេញសិទ្ធិណាម្នាក់ ។
- ៨. ក្នុងករណីអវត្តមានចៅក្រមពេញសិទ្ធិណាម្នាក់ ប្រធានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បន្ទាប់ពីបាន ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយចៅក្រមដទៃទៀត អាចសម្រេចឱ្យលើកពេលសវនាការ ឬ តែងតាំងចៅក្រមបម្រុងឱ្យ ជំនួសកន្លែងរបស់ចៅក្រមដែលអវត្តមានសំរាប់កិច្ចបន្តនៃនីតិវិធី ។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលដែល

ចៅក្រមពេញសិទ្ធិដែលអវត្តមាន មានលទ្ធភាពអាចត្រលប់មកបំពេញការងារវិញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចសម្រេចជំនួសចៅក្រមបម្រុងដោយចៅក្រមពេញសិទ្ធិវិញ បន្ទាប់ពីបានពិចារណាលើកត្តាទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងក្តី និងបន្ទាប់ពីយល់ឃើញថា ចៅក្រមពេញសិទ្ធិដែលត្រលប់មកវិញ បានទទួលដំណឹងយ៉ាងពេញលេញអំពីការវិវត្តនៃរឿងក្តីនោះក្នុងអំឡុងពេលដែលខ្លួនអវត្តមាន ។

៩. ក្នុងករណីអវត្តមានប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងនៅក្នុងស្ថានភាពដែលសវនាការអាចបន្តធ្វើបាន ចៅក្រមជាតិដែលមានអាយុចំណាស់ជាងគេ ត្រូវធ្វើជាប្រធានដឹកនាំសវនាការដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមបម្រុងជាតិត្រូវចូលជំនួសតំណែងដែលនៅទំនេររហូតដល់ចប់សវនាការនៃរឿងក្តីនោះ អនុលោមតាមខ្លឹមសារ ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ៨ ខាងលើ ។

វិធាន ៨០: ការចូលខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ និងមេធាវីការពារក្តី

១. ការជំនុំជម្រះត្រូវតែធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេងចែងក្នុងវិធាននេះ ។

២. ប្រសិនបើជនជាប់ចោទដែលស្ថិតនៅក្រៅឃុំមិនព្រមចូលរួមក្នុងសវនាការ ដែលរៀបចំដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចចេញដីកាសម្រេចពន្យារពេលសវនាការជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ឬ ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន តាមករណីសមស្រប ដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការជាថ្មី ។ ជនជាប់ចោទត្រូវនាំមកកាន់មន្ទីរឃុំឃាំងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ រហូតដល់ពេលជនជាប់ចោទរូបនេះត្រូវបាននាំមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលត្រូវសម្រេចលើការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទនោះ ស្របតាមវិធាន ៦៣ ។

៣. នៅពេលដែលជនជាប់ចោទបដិសេធមិនចូលរួមក្នុងនីតិវិធី ជនជាប់ចោទនឹងត្រូវនាំខ្លួនមកកាន់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដោយកំលាំងសារធារណៈ ប្រសិនបើចាំបាច់ នៅពេលនោះជនជាប់ចោទត្រូវតែបានជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិដែលត្រូវមានជំនួយពីមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ឬ សិទ្ធិទទួលបានការចាត់តាំងមេធាវីដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ឬ សិទ្ធិការពារក្តីដោយខ្លួនឯង ។

៤. ក្រោយពេលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង និង បានទទួលដីកាកោះដោយត្រឹមត្រូវសម្រាប់ចូលរួមក្នុងសវនាការជាបន្តបន្ទាប់ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទនៅតែបន្តបដិសេធ ឬ ខកខានមិនបានចូលរួម ឬ ត្រូវបានបណ្តេញចេញពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយស្របទៅតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអាចបន្តទៅបានដោយអវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទរូបនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ជនជាប់ចោទអាចត្រូវបានការពារនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយមេធាវីរបស់ខ្លួន ឬ ដោយមេធាវីដែលត្រូវបានចាត់តាំងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៅពេលដែលជនជាប់ចោទបដិសេធមិនធ្វើការជ្រើសរើសមេធាវី ។

៥. ប្រសិនបើមានមូលហេតុពិស្តារភាពសុខភាព ឬ មូលហេតុផ្លូវចិត្តដែលធ្វើឱ្យជនជាប់ចោទមិនអាចចូល

ទៅបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានទេ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបន្តនីតិវិធីដោយ
អវត្តមានជនជាប់ចោទបានដោយមានការយល់ព្រមពីជនជាប់ចោទ ។ ក្នុងករណីនេះ ជនជាប់ចោទត្រូវបានការពារ
បន្តទៀត ដោយមេធាវីរបស់ខ្លួននៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។ ជនជាប់ចោទអាចស្នើសុំតាមដាននីតិវិធីផងដែរ
តាមរយៈឧបករណ៍សោតទស្សន៍ដែលសមស្រប ។ ប្រសិនបើការសួរចម្លើយលើជនជាប់ចោទត្រូវការជាចាំបាច់
អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបង្គាប់ឱ្យជនជាប់ចោទផ្តល់ចម្លើយពីទីកន្លែងរបស់ខ្លួន តាមរយៈឧបករណ៍សោត
ទស្សន៍ដែលមានលក្ខណៈសមស្រប ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់ការសួរចម្លើយ
ដែលខ្លួនត្រូវសួរ ដោយមានវត្តមានសហព្រះរាជអាជ្ញា ក្រឡាបញ្ជី មេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទ លើកលែងតែ
ជនជាប់ចោទបោះបង់សិទ្ធិដែលត្រូវមានជំនួយពីមេធាវី ។ ការសាកសួរយកចម្លើយត្រូវតែកត់ត្រាចូលក្នុងកំណត់
ហេតុសវនាការ ។

វិធាន ៤១: ការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទបណ្តោះអាសន្ន

១. ជនជាប់ចោទត្រូវមានសេរីភាពរហូតដល់ពេលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើក
លែងតែមានការបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ ក្នុងករណីដែល
ជនជាប់ចោទត្រូវបានឃុំខ្លួននៅពេលចូលខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ជនជាប់ចោទត្រូវ
ស្ថិតនៅក្នុងឃុំដដែលរហូតដល់ពេលសាលក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវបានសម្រេចសេចក្តី លើកលែងតែ
ករណីដែលមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២ ខាងក្រោម ។
២. គ្រប់ពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ ឬ បង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន
ជនជាប់ចោទបានស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវសម្រេចអំពីបញ្ហានេះ បន្ទាប់ពីបាន
ស្តាប់ជនជាប់ចោទ មេធាវីជនជាប់ចោទ និងសហព្រះរាជអាជ្ញា ។
៣. ជនជាប់ចោទ ឬ មេធាវីជនជាប់ចោទអាចស្នើសុំដោយផ្ទាល់មាត់ក្នុងពេលសវនាការ ឬ ដោយលិខិតជា
លាយលក្ខណ៍អក្សរដាក់ជូនក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ ។ ប្រសិនបើ
សំណើសុំដោះលែងត្រូវបានធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវតែកត់ត្រាទុកសំណើ
នេះនៅក្នុងកំណត់ហេតុសវនាការ ។ ប្រសិនបើសំណើនេះត្រូវបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវបញ្ជាក់
អំពីកាលបរិច្ឆេទទទួលពាក្យសុំ និងបញ្ជូនពាក្យសុំនេះភ្លាមទៅប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ អង្គជំនុំជម្រះ
សាលាដំបូងត្រូវសម្រេចសេចក្តី បន្ទាប់ពីបានស្តាប់ជនជាប់ចោទ មេធាវីជនជាប់ចោទ និងសហព្រះរាជអាជ្ញា ។
អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវសម្រេចឱ្យបានឆាប់ដែលអាចធ្វើទៅបាន និងនៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ត្រូវសម្រេច
ក្នុងរយៈពេលមិនឱ្យលើសពី ១០ ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីទទួលបានពាក្យសុំដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។
៤. បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសម្រេចបដិសេធដោះលែងជនជាប់ចោទ ជនជាប់ចោទអាចដាក់ពាក្យសុំជាថ្មីម្តង
ទៀតតែនៅពេលណាដែលស្ថានភាពរបស់ខ្លួនមានការប្រែប្រួលប៉ុណ្ណោះ ចាប់តាំងពីពេលដែលពាក្យសុំមុន ត្រូវបាន

បដិសេធ ។

៥. រាល់សេចក្តីសម្រេចទាំងអស់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលទាក់ទងទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបើកផ្លូវប្តឹងសាទុក្ខ ដែលធ្វើឡើងដោយជនជាប់ចោទ ឬ សហព្រះរាជអាជ្ញា តាមករណីសមស្រប ។

៦. នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ ជនជាប់ចោទត្រូវទទួលការដោះលែង លើកលែងតែប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចផ្សេងពីនេះតាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។ សំណើសុំផ្អាកសេចក្តីសម្រេចដោះលែងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដាក់ទៅប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ក្នុងអំឡុងពេល ២៤ (ម្ភៃបួន) ម៉ោង គិតពីពេលទទួលដំណឹងនេះ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនូវឯកសារថតចម្លងនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចដោះលែងជនជាប់ចោទ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងដីកាដោះលែងជនជាប់ចោទ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារថតចម្លងនៃសំណើសុំផ្អាកការដោះលែងទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ ចំពោះសំណើសុំនេះ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវសម្រេចក្នុងកំឡុងពេល ៤៨ (សែសិបប្រាំបី) ម៉ោង ដែលក្នុងអំឡុងពេលនេះ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវផ្អាកការអនុវត្តសិន ។ ប្រសិនបើប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលខកខានមិនបានសម្រេចចំពោះសំណើសុំនេះ ក្នុងរយៈពេលកំណត់នេះទេ ឬ បដិសេធសំណើសុំផ្អាកការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ជនជាប់ចោទត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពភ្លាម ។ នៅពេលដែលប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចឱ្យផ្អាកការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ជនជាប់ចោទត្រូវស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនដដែលរហូតដល់ពេលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សម្រេចសេចក្តីលើពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវសម្រេចលើពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ ក្នុងរយៈពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលទទួលបានសំណុំរឿង ។ ប្រសិនបើហួសរយៈពេលដែលបានកំណត់ ជនជាប់ចោទត្រូវតែដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព លើកលែងតែមានកាលៈទេសៈដែលមិនអាចជៀសវាងបាន ។ ការចូលរួមសវនាការតាមមធ្យោបាយពិចម្ងាយ អាចត្រូវបានរៀបចំឡើងតាមការចាំបាច់ ។

វិធាន ៨២: ការចូលខ្លួនរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

១. នៅពេលចាប់ផ្តើមជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវពិនិត្យរាល់ពាក្យបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ជនរងគ្រោះ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៣-៤ ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិតំណាងដោយមេធាវីស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

២. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីណាមួយដែលមិនបង្ហាញខ្លួនដោយផ្ទាល់ ឬ តាមរយៈតំណាងផ្លូវច្បាប់របស់ខ្លួន នៅពេលណាមួយក្នុងអំឡុងពេលជំនុំជម្រះ ត្រូវចាត់ទុកថាបានបោះបង់សិទ្ធិលើបណ្តឹងរបស់ខ្លួន លើកលែងតែដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះ បានទាមទារសំណងរួចហើយនៅពេលចាប់ផ្តើមជំនុំជម្រះ ។

វិធាន ៨៣: ការចូលខ្លួនរបស់សាក្សី និង អ្នកជំនាញ

១. នៅពេលចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវពិចារណាអំពីបញ្ជីឈ្មោះសាក្សី និង អ្នកជំនាញដែលដាក់ជូនដោយភាគី ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ នៅពេលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិចារណា ឃើញថា ការស្តាប់សាក្សី ឬ អ្នកជំនាញដែលត្រូវបានស្នើសុំនឹងមិននាំមកនូវដំណើរការល្អនៃការស្វែងរកយុត្តិធម៌ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបដិសេធសំណើសុំឱ្យកោះហៅបុគ្គលនោះ ឬ បើជាសាក្សី ឬ អ្នកជំនាញសំខាន់សំរាប់ ជនជាប់ចោទ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបង្គាប់ឱ្យកោះហៅសាក្សី ឬ អ្នកជំនាញ ទាំងនោះដោយភាគីដែលស្នើជាអ្នកចេញសោហ៊ុយចំណាយ។ នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនអាចរក សម្លេងភាគច្រើនលើសលុបបានទេ ការចេញដីកាកោះហៅឱ្យចូលខ្លួនតាមសំណើសុំនេះគឺជាបន្ទុករបស់អង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញ។

២. នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ជនជាប់ចោទត្រូវមានសិទ្ធិស្នើសុំឱ្យកោះហៅសាក្សីដាក់បន្ទុកដែលជនជាប់ចោទ មិនទាន់បានសួរនៅដំណាក់កាលមុនពេលជំនុំជម្រះ។ ការកោះហៅនេះ គឺជាបន្ទុករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។

៣. នៅពេលចាប់ផ្តើមសវនាការ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវកោះហៅជាបន្ទាន់នូវសាក្សី និង អ្នកជំនាញដែលបានទទួលការយល់ព្រមរួចហើយ។ សាក្សី និងអ្នកជំនាញនោះត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងការកោះហៅ និងមកបង្ហាញខ្លួនក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុង។

៤. ក្នុងពេលសវនាការ ភាគីនីមួយៗអាចស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះស្តាប់សាក្សីណាម្នាក់ដែលមានវត្តមាននៅក្នុង បន្ទប់សវនាការ ដែលសាក្សីនោះមិនធ្លាប់ត្រូវបានកោះហៅឱ្យមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅឡើយ។ នៅពេលដែលអង្គជំនុំ ជម្រះយល់ព្រម ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះត្រូវស្រង់អត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី និងអញ្ជើញសាក្សីនោះទៅកាន់ បន្ទប់រង់ចាំ។

៥. សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះលើការកោះហៅសាក្សី អាចត្រូវប្តឹងសាទុក្ខបានដោយរួមគ្នាជាមួយនិង ការប្តឹងសាទុក្ខពីសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើអង្គសេចក្តីតែប៉ុណ្ណោះ។

វិធាន ៨៤: ភាពជាសាធារណៈនៃកិច្ចពិភាក្សារដ្ឋប្បវេណី និងសាលក្រម

- ១. ការពិភាក្សារដ្ឋប្បវេណីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវប្រព្រឹត្តិទៅជាសាធារណៈ។
- ២. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវធានាការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនៃសវនាការ តែត្រូវគោរពដល់វិធានការ ការពារនានា ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។
- ៣. នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថាភាពជាសាធារណៈនោះអាចបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពដល់វិធានការការពារ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចចេញសេចក្តីសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុបង្គាប់ថាផ្នែកណាមួយ ឬ ទាំងស្រុងនៃ សវនាការត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់។ សេចក្តីសម្រេចបែបនេះត្រូវបិទផ្លូវប្តឹងសាទុក្ខ។

៤. នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវប្រកាសសាលក្រមរបស់ខ្លួននៅក្នុងសវនាការ ជាសាធារណៈ ។

វិធាន ៨៥: ការដឹកនាំសវនាការ

១. ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវដឹកនាំកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងជួយសម្រួលដល់ការធ្វើអន្តរាគមន៍ របស់ចៅក្រមផ្សេងទៀត ។ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវធានាដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិការពារខ្លួនឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ បានដោយសេរី ។ ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយចៅក្រមផ្សេងទៀត ប្រធានសវនាការអាចបដិសេធនូវ រាល់នីតិវិធីដែលនាំឱ្យមានការពន្យារពេលដល់ការជំនុំជម្រះ និងដែលមិនអាចនាំទៅដល់ការស្វែងរកការពិត ។

២. ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយចៅក្រមផ្សេងទៀត ប្រធានសវនាការត្រូវធានារ៉ាប់រងឱ្យមាន សណ្តាប់ធ្នាប់ល្អក្នុងពេលសវនាការ ស្របទៅតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

វិធាន ៨៦: ការមើលសំណុំរឿង

នៅគ្រប់ពេលវេលា សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីទាំងអស់ត្រូវមានសិទ្ធិពិនិត្យមើល និងថត ចម្លងសំណុំរឿង ដោយស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៅពេលម៉ោង ធ្វើការ និងត្រូវគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ដំណើរការល្អរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

វិធាន ៨៧: វិធាននៃភស្តុតាង

១. លើកលែងតែមានបទបញ្ញត្តិផ្សេងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ រាល់ភស្តុតាងទាំងអស់ត្រូវតែទទួលយក ។ ចៅក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវឆ្លងកាត់លើភស្តុតាងទាំងអស់នោះដោយឯករាជ្យ ក្នុងការសម្រេចអំពី ពិរុទ្ធភាព ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងច្បាស់លាស់ និងគ្មានវិមតិសង្ស័យ ។

២. សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវផ្អែកតែទៅលើភស្តុតាងដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ឬ ភស្តុតាងដែលយកមកបង្ហាញឱ្យតុលាការពិនិត្យនាពេលសវនាការ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបដិសេធចំពោះ ពាក្យសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាង បើយល់ឃើញថា :

- ក-មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬ ជាការស្នើសុំជាន់គ្នា ។
- ខ-មិនអាចរកបានក្នុងរយៈពេលសមស្របណាមួយ ។
- គ-មិនសមស្របសំរាប់បញ្ជាក់អង្គហេតុដែលជាគោលដៅនៃការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង ឬ
- ឃ-ច្បាប់មិនអនុញ្ញាត ។

៣. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវធ្វើការឆ្លងកាត់ច្បាប់ចម្លងពិចារណានូវចម្លើយសារភាព ដូចគ្នានឹងប្រភេទនៃភស្តុតាង ដទៃទៀតដែរ ។

៤. ការឆ្លើយឆ្លងរវាងជនជាប់ចោទ និងមេធាវី គឺជាបុព្វសិទ្ធិពិសេស និងមិនអាចយកមកធ្វើជាភស្តុតាងបាន

ឡើយ ។

៥. ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបង្គាប់ឱ្យនាំយកវត្ថុតាងមកបង្ហាញនៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះបាន ។

វិធាន ៨៨: ការបន្តពន្យារឆ្នាំចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

១. ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវហៅឈ្មោះជនជាប់ចោទ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនរងគ្រោះ សាក្សី និងអ្នកជំនាញ ព្រមទាំងផ្ទៀងផ្ទាត់មើលអត្តសញ្ញាណរបស់ជនទាំងនោះ ។ ភាគីនីមួយៗត្រូវអង្គុយទៅតាមកន្លែងដែលបម្រុងទុកនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ ។

២. ជនជាប់ចោទមិនត្រូវទាក់ទងនឹងគ្នាទេ ។ អ្នកជំនាញ និងសាក្សីត្រូវស្ថិតនៅក្នុងបន្ទប់ផ្សេងដែលមិនអាចមើលឃើញ ឬ ឮពីអ្វីដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការទេ ។ នៅពេលស្ថិតក្នុងបន្ទប់នោះ សាក្សីមិនត្រូវប្រាស្រ័យទាក់ទងនឹងគ្នាទេ ។

៣. ការជំទាស់ប្រឆាំងនឹងនិយ័តភាពនៃការកោះហៅដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវតែលើកឡើងនៅមុនពេលសួរចម្លើយជនជាប់ចោទលើអង្គសេចក្តី ។ បើពុំដូច្នោះទេ ការជំទាស់នេះមិនអាចទទួលបានឡើយ ។

៤. នៅមុនពេលសួរចម្លើយជនជាប់ចោទ សហព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយសង្ខេបអំពីការចោទប្រកាន់ចំពោះជនជាប់ចោទ ។ ជនជាប់ចោទ ឬ មេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទអាចធ្វើការឆ្លើយតបដោយសង្ខេបបាន ។

វិធាន ៨៩: អញ្ជាត្រកម្ម

១. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានសមត្ថកិច្ចលើគ្រប់អញ្ជាត្រកម្មទាំងអស់ដែលលើកឡើងដោយភាគីពាក់ព័ន្ធនៅនឹងបញ្ហាដែលកើតមានឡើង បន្ទាប់ពីមានដីកាដោះស្រាយ ។

២. អញ្ជាត្រកម្មត្រូវលើកឡើងមុនពេលដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានសួរចម្លើយ បើមិនដូច្នោះទេអញ្ជាត្រកម្មមិនអាចត្រូវបានទទួលយកឡើយ ។

៣. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវផ្តល់ឱ្យភាគីម្ខាងទៀតនូវឱកាសឆ្លើយតបទៅនឹងអញ្ជាត្រកម្ម ។

៤. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវសម្រេចជាបន្ទាន់អំពីអញ្ជាត្រកម្មតាមសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានសំអាងហេតុ ឬ នៅពេលដំណាលគ្នានឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ។ នៅក្នុងករណីដែលអញ្ជាត្រកម្មត្រូវបានសម្រេចក្នុងពេលដំណាលគ្នានឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវធ្វើបន្ត ។

វិធាន ៩០: ការសួរចម្លើយដាច់ខាត

១. ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះត្រូវប្រាប់ដល់ជនជាប់ចោទអំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២១-១ (ឃ) និងដីកានាំសវនាការ ។ ចៅក្រមទាំងអស់អាចសួរគ្រប់សំណួរដែលខ្លួនយល់ឃើញថា អាចនាំទៅរកការពិត ។ នៅក្នុងគោលបំណងនេះ ចៅក្រមមានករណីកិច្ចសួរដេញដោលទាំងខាងផ្នែកដាក់បន្ទុក ទាំងខាងផ្នែកដោះបន្ទុក ចំពោះពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ ។

២. ក្រោយពីចៅក្រមសួរចម្លើយរួចហើយ សហព្រះរាជអាជ្ញា ភាគីទាំងអស់ និងមេធាវីមានសិទ្ធិសួរជនជាប់ចោទផងដែរ ។ គ្រប់សំណួរទាំងអស់អាចសួរទៅបានដោយមានការអនុញ្ញាតពីប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ លើកលែងតែការសាកសួររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវី ការសាកសួរផ្សេងៗទៀតត្រូវធ្វើតាមរយៈប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

វិធាន ៩១: ការស្តាប់ចម្លើយរបស់ភាគី និង សាក្សី

- ១. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សាក្សី និងអ្នកជំនាញ ទៅតាមលំដាប់ដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍ ។
- ២. សហព្រះរាជអាជ្ញា ភាគីទាំងអស់ និងមេធាវីត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យសួរសំណួរដោយមានការអនុញ្ញាតពីប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ សំណួរទាំងអស់ត្រូវធ្វើតាមរយៈប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើកលែងតែការសាកសួររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវី ។
- ៣. សហព្រះរាជអាជ្ញា ភាគីទាំងអស់ និងមេធាវីអាចជំទាស់ទៅនឹងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលកំពុងដំណើរការ ប្រសិនបើខ្លួនយល់ថា ចម្លើយរបស់សាក្សីនោះមិនសម្តែងឱ្យឃើញការពិត ។ នៅក្នុងករណីនេះប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវសម្រេចថា តើត្រូវស្តាប់ ឬ មិនត្រូវស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនេះ ។
- ៤. បន្ទាប់ពីស្តាប់ចម្លើយរួច សាក្សីនីមួយៗត្រូវតែនៅបម្រុងខ្លួនសម្រាប់សេចក្តីត្រូវការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរហូតដល់ពេលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថា វត្តមានរបស់សាក្សីនោះលែងចាំបាច់ទៀតហើយ ។

វិធាន ៩២: ការដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរហូតដល់ពេលបិទកិច្ចពិភាក្សាដេញដោល

រហូតដល់នឹងការបិទកិច្ចពិភាក្សាដេញដោល ភាគីអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ ហើយក៏អាចដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះនូវភស្តុតាងទាំងអស់ដែលខ្លួនយល់ឃើញថា មានប្រយោជន៍ដល់ការស្វែងរកការពិត ។ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះត្រូវចុះហត្ថលេខា និងចុះកាលបរិច្ឆេទទទួលសេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះ ហើយត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង ។

វិធាន ៩៣: ការស៊ើបសួរបន្ថែមដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

- ១. ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា ការស៊ើបសួរធ្វើជាការចាំបាច់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបង្គាប់ឱ្យធ្វើការស៊ើបសួរបន្ថែមបានគ្រប់ពេលវេលា ។ សាលក្រមមុនអង្គសេចក្តីនេះ ត្រូវកំណត់បង្ហាញអំពីចៅក្រមមួយរូប ឬ ច្រើនរូប ដែលត្រូវជាអ្នកដឹកនាំការស៊ើបសួរនេះ ។
- ២. ចៅក្រមដែលទទួលបន្ទុកស៊ើបសួរបន្ថែម ក៏ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌដូចគ្នាទៅនឹងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែរ ហើយអាច :
  - ក-ចុះទៅដល់ទីកន្លែងណាដែលស្ថិតនៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចនៃយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

- ខ-ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ។
- គ-ដឹកនាំការផែនការ ។
- ឃ-ចាប់យកវត្ថុតាង ឬ
- ង-បង្គាប់ឱ្យធ្វើកោសលវិធី ។

៣. ដើម្បីអនុវត្តការស៊ើបសួររបស់នេះ ចៅក្រមអាចចេញដីកាចាត់ឱ្យសួរជំនួសទៅមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌បានដែរ ។

វិធាន ៩៤: សេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោល

១. ក្រោយពេលពិនិត្យលើភស្តុតាងទាំងអស់រួចហើយ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យជនដូចខាងក្រោមនេះ ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោលជាបន្តបន្ទាប់គ្នា :

- ក-មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
- ខ-សហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីធ្វើការសន្និដ្ឋានប្តឹងសុំដោយផ្ទាល់មាត់ដែលខ្លួនយល់ឃើញថាសមស្របទៅនឹងប្រយោជន៍ល្អនៃយុត្តិធម៌ ។
- គ-មេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទ ។
- ឃ-ជនជាប់ចោទ ។

- ២. ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានឆ្លើយតបវិញបាន ។
- ៣. នៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ជនជាប់ចោទ និងមេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទត្រូវតែមានសិទ្ធិធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយជានិច្ច ។

វិធាន ៩៥: ការបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី

ប្រសិនបើការពិភាក្សាដេញដោលមិនបានបញ្ចប់នៅក្នុងពេលសវនាការនោះទេ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះត្រូវបន្តសវនាការទៅថ្ងៃក្រោយទៀត តាមកាលបរិច្ឆេទដែលបានកំណត់ ។

វិធាន ៩៦: ការពិភាក្សាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

- ១. ចៅក្រមទាំងអស់ត្រូវពិភាក្សាគ្នាដោយសម្ងាត់ ដើម្បីសម្រេចសេចក្តីចេញសាលក្រម ។ អ្នកបកប្រែអាចត្រូវហៅឱ្យជួយសម្រួលដល់ការពិភាក្សាសម្រេចសេចក្តី ។
- ២. នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ គ្មានពាក្យសុំណាមួយអាចត្រូវបានលើកយកមកសំអាងទៀតទេនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងគ្មានសេចក្តីសន្និដ្ឋានណាមួយ អាចទទួលយកបានទៀតឡើយ ។

វិធាន ៩៧: កំណត់ហេតុរបស់អង្គសវនាការ

- ១. នៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះត្រូវសរសេរកំណត់ហេតុសវនាការដោយយកចិត្តទុកដាក់បំផុត ។ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះត្រូវចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុក្នុងរយៈពេល ១០(ដប់) ថ្ងៃក្រោយថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម ។
- ២. ក្រឡាបញ្ជីត្រូវធានាថា ការប្រព្រឹត្តទៅនៃសវនាការត្រូវបានកត់ត្រាទុកយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយប្រើប្រាស់នូវឧបករណ៍សោតទស្សន៍ដែលសមស្រប ។ សម្រង់នៃផ្នែកណាមួយនៃកំណត់ហេតុត្រូវធ្វើសម្រាប់ប្រគល់ទៅឱ្យភាគី តាមការស្នើសុំ ។

វិធាន ៩៨: សាលក្រម

- ១. នៅពេលដែលសាលក្រមមិនត្រូវបានប្រកាសក្នុងពេលសវនាការចុងក្រោយទេ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគីអំពីការកំណត់កាលបរិច្ឆេទថ្មី ដើម្បីប្រកាសសាលក្រមដែលមិនត្រូវឱ្យលើសពី ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ លើកលែងតែមានកាលៈទេសៈពិសេសដែលតម្រូវឱ្យមានរយៈពេលយូរជាងនេះ ។
- ២. សាលក្រមត្រូវសម្រេចត្រឹមតែអង្គហេតុទាំងឡាយណាដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ។ អង្គជំនុំជម្រះអាចផ្លាស់ប្តូរការកំណត់បទចោទដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចបញ្ជូននូវធាតុផ្សំថ្មីនៃបទចោទបានឡើយ ។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យតែចំពោះជនជាប់ចោទប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលណាមួយដែលមកបង្ហាញខ្លួនក្នុងពេលជំនុំជម្រះក្នុងឋានៈជាសាក្សីត្រូវបានសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋណាមួយ ឬ បានសមគំនិតក្នុងការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការជំនុំជម្រះលើបុគ្គលនោះបានលុះត្រាតែនៅក្រោយពេលដែលជននោះត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងមានដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ដូចចែងនៅក្នុងវិធានផ្នែកនេះប៉ុណ្ណោះ ។
- ៣. អង្គជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យថា តើអំពើនោះជាបទឧក្រិដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនិងថា តើជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តអំពើនោះដែរឬទេ ។
- ៤. អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា អង្គជំនុំជម្រះត្រូវព្យាយាមសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ ។ បើមិនអាចសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទបានទេ ការសម្រេចផ្តន្ទាទោសទាមទារឱ្យមានសម្លេងគាំទ្រពីចៅក្រមយ៉ាងតិច ៤(បួន)សម្លេង ។ ប្រសិនបើវិសាមញ្ញភាគច្រើនតាមតម្រូវការមិនបានទេ នោះមានន័យថាជនជាប់ចោទត្រូវរួចផុតពីបទចោទ ។
- ៥. ប្រសិនបើជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថាមានទោស អង្គជំនុំជម្រះត្រូវផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទនោះឱ្យស្របទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀង ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឱ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងវិធានផ្នែកនេះ ។
- ៦. នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា អំពើដែលកំណត់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនមានភស្តុតាងបង្ហាញពិតប្រាកដ ឬ យល់ឃើញថា ជនជាប់ចោទមិនមានពិរុទ្ធភាពក្នុងអំពើទាំងនោះទេ ជនជាប់ចោទ

ត្រូវបានរួចផុតពីបទចោទ ។

៧. នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បទល្មើសដែលកំណត់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ នោះអង្គជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចថា គ្មានសមត្ថកិច្ចទៅលើករណីនោះទេ ។

វិធាន ៩៩: អានុភាពនៃសាលក្រម

១. នៅក្នុងករណីសម្រេចឱ្យរួចផុតពីបទចោទ ឬ នៅពេលដែលទោសដែលបានដាក់តិចជាង ឬ ស្មើទៅនឹងរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលបានជាប់រួចមកហើយ ជនជាប់ចោទត្រូវបានដោះលែងភ្លាម លើកលែងតែជនជាប់ចោទនោះត្រូវបានជាប់ក្នុងការឃុំខ្លួនអំពីបទចោទប្រកាន់ផ្សេងទៀត ។

២. នៅពេលដែលជនជាប់ចោទដែលស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានប្រកាសថាមានទោសនោះអង្គជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន ជាបន្តទៀត ។ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលប្រកាសសាលក្រម ប៉ុន្តែមិនជាប់ក្នុងការឃុំខ្លួនទេ អង្គជំនុំជម្រះអាចសម្រេចបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន ដោយមានសំអាងហេតុ ។ នៅពេលដែលជនជាប់ចោទអវត្តមាន អង្គជំនុំជម្រះអាចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន ។ ដីកាទាំងនេះត្រូវមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាមៗ ។

៣. នៅពេលប្រកាសសាលក្រម ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ ត្រូវអស់អានុភាព ។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចអំពីការប្រគល់វត្ថុដែលបានចាប់យក ។

វិធាន ១០០: ការសម្រេចលើផលប្រយោជន៍ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី

១. អង្គជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចអំពីផលប្រយោជន៍ផ្នែករដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសាលក្រម ។ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចអំពីភាពដែលអាចទទួលយកបាន និងខ្លឹមសារនៃការទាមទារចំពោះជនជាប់ចោទ ។ នៅពេលដែលសមស្រប អង្គជំនុំជម្រះអាចបន្តការសម្រេចអំពីផលប្រយោជន៍ផ្នែករដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសវនាការដោយឡែកមួយទៀតបាន ។

២. នៅពេលដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទាមទារសំណងនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមការពិភាក្សាដេញដោល ប៉ុន្តែខ្លួនមិនបានចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬ មិនមានតំណាងតាមផ្លូវច្បាប់នៅពេលណាមួយនៃសវនាការ ហើយប្រសិនបើជនជាប់ចោទត្រូវបានគេរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាព អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងសំណងដោយផ្អែកទៅលើសំណុំរឿង ។

វិធាន ១០១: ទម្រង់ការនៃសាលក្រម

- ១. សាលក្រមត្រូវចែកជាពីរផ្នែក៖
  - ក-ផ្នែកសំអាងហេតុ គឺជាការយល់ឃើញអំពីមូលហេតុខាងអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ដែលនាំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះចេញសេចក្តីសម្រេច ។
  - ខ-ផ្នែកសម្រេចសេចក្តីរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ។

២. ប្រសិនបើមិនមានសម្លេងជាងកង្វែងទេ ចៅក្រមអាចសរសេរយោបល់ដោយឡែកមួយផ្សេង ឬ យោបល់ជំទាស់នៅក្នុងករណីនេះ ហើយត្រូវភ្ជាប់ទៅនឹងសាលក្រម ។

៣. អង្គជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យលើរាល់បទចោទនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និង ពិចារណាលើលទ្ធផលនៃកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលដែលបានលើកឡើងក្នុងពេលជំនុំជម្រះ ។

៤. ផ្នែកសំអាងហេតុនៅក្នុងសាលក្រម ត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលបានធ្វើឡើងដោយភាគីទាំងអស់ ។

៥. ផ្នែកសម្រេចសេចក្តីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវបញ្ជាក់ពីបទល្មើសនីមួយៗដែលប្រព្រឹត្តដោយជនជាប់ចោទ ច្បាប់ជាធរមាន ការផ្ដន្ទាទោស និងសំណង ។

៦. សាលក្រមត្រូវតែចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងក្រឡាបញ្ជីផងដែរ ។ ចៅក្រមដែលមានយោបល់ជំទាស់ត្រូវចុះហត្ថលេខាតែនៅលើឯកសារផ្តល់យោបល់ដោយឡែក ឬ យោបល់ជំទាស់របស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ។ សាលក្រមត្រូវមានចុះសេចក្តីដូចខាងក្រោម៖

- ក-កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ ។
- ខ-កាលបរិច្ឆេទនៃការប្រកាសសាលក្រម ។
- គ-ឈ្មោះរបស់ចៅក្រមដែលជំនុំជម្រះ ។
- ឃ-ឈ្មោះរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។
- ង-ឈ្មោះរបស់ក្រឡាបញ្ជី ។
- ច-ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ទីកន្លែងកំណើត និង មុខរបររបស់ជនជាប់ចោទ និង ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
- ឆ-ឈ្មោះរបស់មេធាវី ។
- ជ-សិទ្ធិប្តឹងសាទុក្ខរបស់ភាគី និងលក្ខខ័ណ្ឌ និងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ប្តឹងសាទុក្ខ ។

៧. សាលក្រមដើមដែលមានទម្រង់ដូចខាងលើ ត្រូវចុះហត្ថលេខាយ៉ាងយូរឃុំផុតនៅថ្ងៃចេញសាលក្រម ។

វិធាន ១០២: ការប្រកាសសាលក្រមនៃសវនាការសាធារណៈ

១. គ្រប់សាលក្រមទាំងអស់ត្រូវតែប្រកាសនៅពេលសវនាការជាសាធារណៈ ។ ផ្នែកសង្ខេបនៃសំអាងហេតុ និងផ្នែកសម្រេចសេចក្តីត្រូវតែអានខ្លាំងៗ ដោយប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬ សមាជិកនៃអង្គជំនុំជម្រះណាម្នាក់ ។ ចៅក្រមដែលមានយោបល់ផ្ទុយ អាចអានដោយផ្ទាល់មាត់នូវសេចក្តីសង្ខេបគំនិតផ្ទុយរបស់ខ្លួន ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្តល់សាលក្រមចម្លងមួយច្បាប់ទៅឱ្យភាគីទាំងឡាយ និង ត្រូវធានាថា សាលក្រមត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយដោយការិយាល័យរដ្ឋបាល តាមមធ្យោបាយសមស្រប ។

២. អនុលោមតាមវិធានផ្នែកនេះ កាលណាបើមានផ្នែកខ្លះនៃការពិភាក្សាដេញដោលបានធ្វើឡើងដោយ

អវត្តមានជនជាប់ចោទ សាលក្រមនេះត្រូវចាត់ទុកថា បានចេញដោយមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ។ ដូច្នោះ សាលក្រមនេះមិនត្រូវជូនដំណឹងដល់ជនជាប់ចោទនោះទេ ហើយពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ជនជាប់ចោទក្នុងការ ដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខ ត្រូវគិតចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រមតទៅ ។

វិធាន ១០៣: សាលក្រមពាក់ព័ន្ធនឹងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

១. ប្រសិនបើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចូលខ្លួន ឬ មានអ្នកតំណាងត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ចូលខ្លួននៅក្នុងសវនាការ នៃការប្រកាសសាលក្រម សាលក្រមនោះមិនចាំបាច់ត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគីនោះឡើយ។ ប្រសិនបើមិនមាន វត្តមានដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬ មេធាវីតំណាងនៅក្នុងពេលសវនាការនៃការប្រកាសសាលក្រមទេ ដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីត្រូវតែបានជូនដំណឹងអំពីសាលក្រមនេះ ។

២. នៅក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ សាលក្រមបែបនេះត្រូវបើកផ្លូវប្តឹងសាទុក្ខ។ ពេលវេលាសម្រាប់ប្តឹងសាទុក្ខត្រូវ ចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម ឬ ថ្ងៃទទួលដំណឹង តាមករណីសមស្រប ។

ច-នីតិវិធីនៃបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះសេចក្តីសម្រេចនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

វិធាន ១០៤: យុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

១. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខទាំងអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ប្រឆាំងនឹងសេចក្តី សម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

២. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចសម្រេចតម្កល់ ឬ ទុកជាមោឃៈ ឬ កែប្រែសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំ- ជម្រះសាលាដំបូង មួយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុងបាន ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១១០ ។

៣. សេចក្តីសម្រេចនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល គឺជាសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ និងមិនត្រូវបង្វិលឱ្យអង្គ ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងវិញឡើយ ។

វិធាន ១០៥: ការទទួលបណ្តឹងសាទុក្ខ

បណ្តឹងសាទុក្ខអាចធ្វើឡើង ដោយ:

- ក-សហព្រះរាជអាជ្ញា
  - ខ-ជនជាប់ចោទ
  - គ-ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះផលប្រយោជន៍រដ្ឋប្បវេណី បានតែក្នុងករណីដែលមានបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងរឿងនោះតែប៉ុណ្ណោះ ។
២. បណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវដាក់ជូនក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងត្រូវចុះក្នុងបញ្ជីបណ្តឹងសាទុក្ខនៃ

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

៣. បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ជនជាប់ចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមេធាវីតំណាងតាមការប្រគល់សិទ្ធិជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

៤. ដើមបណ្តឹងសាទុក្ខ ឬ មេធាវីតំណាងត្រូវចុះហត្ថលេខាលើពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខ ហើយត្រូវមានហត្ថលេខាសង្ខេបរបស់ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ សិខិតប្រគល់សិទ្ធិជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក៏ត្រូវជូនភ្ជាប់ជាមួយនឹងពាក្យបណ្តឹងនេះ ។

៥. ក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទកំពុងស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួន ជននោះត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខនេះតាមរយៈប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនេះមកក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងភ្លាម ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ ។

៦. ដើម្បីឱ្យពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខនេះអាចទទួលយកបាន អ្នកប្តឹងសាទុក្ខត្រូវដាក់មកជាមួយនូវសារណាដោយបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ក្នុងការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ ក្នុងអំឡុងពេលដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១០៧ និងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ ។

វិធាន ១០៦: ការជូនដំណឹងដល់ភាគី

បើមានការដាក់ពាក្យសុំប្តឹងសាទុក្ខ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវជូនដំណឹងជាបន្ទាន់ដល់គ្រប់ភាគី និងមេធាវីទាំងអស់របស់ពួកគេ ។

វិធាន ១០៧: រយៈពេលនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ

១. លើកលែងតែមានចែងក្នុងវិធាននេះ និងវិធាន ៨១-៦ រាល់បណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះសេចក្តីសម្រេចនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៣០(សាមសិប) ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម ឬ ពីថ្ងៃជូនដំណឹង តាមករណីសមស្រប ។

២. ក្នុងករណីដែលភាគីណាមួយបានប្តឹងសាទុក្ខ ភាគីដទៃទៀតមានរយៈពេលបន្ថែម ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ដើម្បីធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខតបវិញ ។ រយៈពេលបន្ថែមនេះត្រូវចាប់គិតពីថ្ងៃផុតរយៈពេលកំណត់ដំបូងក្នុងការដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខ ។

៣. ក្នុងករណីជនជាប់ចោទកំពុងស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ការប្តឹងសាទុក្ខដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងរយៈពេល ១៥(ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ។ រយៈពេលនេះផ្ដើមគិតពីថ្ងៃដែលអង្គជំនុំជម្រះជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចទាក់ទងនឹងការឃុំខ្លួននោះ ។

៤. កាលណាអង្គជំនុំជម្រះចេញសាលក្រមមុនអង្គសេចក្តី បណ្តឹងសាទុក្ខអាចធ្វើបានភ្លាម ប្រសិនបើសាលក្រមនោះមានអានុភាពបញ្ចប់នីតិវិធី ។ សេចក្តីសម្រេចដទៃទៀតអាចធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខបាន លុះត្រាតែធ្វើព្រមគ្នាជាមួយសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី ។

វិធាន ១០៨: នីតិវិធីនៃបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

១. ក្នុងករណីមានបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដោយភ្ជាប់ជាមួយនូវឯកសារថតចម្លងនៃសាលក្រម និងសេចក្តីជូនដំណឹងនីមួយៗនៃបណ្តឹងសាទុក្ខនេះដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់ថា បានថតចម្លងត្រឹមត្រូវ ។

២. ក្នុងករណីមានបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះសាលក្រមដែលសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ឯកសារដូចដែលមានរៀបរាប់ខាងលើ ត្រូវបញ្ជូនទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងរយៈពេល ១០(ដប់) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខ លើកលែងតែមានកាលៈទេសៈដែលមិនអាចជំនះបាន ។ កាលៈទេសៈមិនអាចជំនះបាននេះ ត្រូវមានបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ក្នុងពេលធ្វើការបញ្ជូនសំណុំឯកសារនេះទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ។

៣. កាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងសាទុក្ខ ត្រូវកំណត់ដោយប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្រោយពីបានពិនិត្យថា សំណុំរឿងមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវជូនដំណឹងដល់គ្រប់ភាគីអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ ។ ចៅក្រមបម្រុងនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ត្រូវមានវត្តមាន ហើយនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុង វិធាន ៧៩ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ។

៤. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេលមួយសមរម្យ ។ ក្នុងករណីមានបណ្តឹងសាទុក្ខចំពោះសេចក្តីសម្រេចដែលសម្រេចឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវសម្រេចសេចក្តីឱ្យបានឆាប់ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃទទួលសំណុំរឿង ។

៥. ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវចាត់តាំងចៅក្រមអន្តរជាតិមួយរូប និងចៅក្រមជាតិមួយរូបឱ្យធ្វើជាសហចៅក្រមរបាយការណ៍សម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខនោះ ។ សហចៅក្រមរបាយការណ៍ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលត្រូវចង្អុលបង្ហាញអំពីអង្គហេតុ និងសេចក្តីលំអិតនៃសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវបានប្តឹងសាទុក្ខ ។ របាយការណ៍ត្រូវតែផ្តល់នូវព័ត៌មានឱ្យបានលម្អិតគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទទួលបាននូវព័ត៌មានពេញលេញអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ ។ របាយការណ៍នេះត្រូវដាក់បញ្ជូនទៅក្នុងសំណុំរឿង ។

៦. សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីនៃភាគីដទៃទៀតអាចមើលសំណុំរឿងបាននៅគ្រប់ពេលមុនកាលបរិច្ឆេទនៃសវនាការ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគី អាចដាក់សារណាអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខទៅក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទទទួលសារណា និងដាក់បញ្ជូនសារណានោះទៅក្នុងសំណុំរឿង ។

វិធាន ១០៩: អំពីសវនាការលើបណ្តឹងសាទុក្ខ

- ១. សវនាការនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈ ។
- ២. ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវធានាអំពីការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈអំពីសវនាការលើបណ្តឹងសាទុក្ខនេះ ដោយ

អនុលោមតាមវិធានការការពារ ដូចដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

៣. ក្នុងករណីដែលអង្គជំនុំជម្រះពិចារណាលើព្រហ្មទណ្ឌ សវនាការជាសាធារណៈធ្វើឱ្យខូចខាតដល់សណ្តាប់ធ្នាប់ សាធារណៈ ឬ ប៉ះពាល់ដល់វិធានការការពារ ដូចដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ អង្គជំនុំជម្រះតាមរយៈសេចក្តី សម្រេចដែលមានសំអាងហេតុ អាចសម្រេចថា ការជំនុំជម្រះទាំងមូល ឬ មួយផ្នែកត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់បាន ។ សេចក្តីសម្រេចនេះបិតផ្លូវប្តឹងតវ៉ា ។

៤. សហចៅក្រមរបាយការណ៍ត្រូវអានរបាយការណ៍ជូនអង្គជំនុំជម្រះ ។ បន្ទាប់មកប្រធានត្រូវប្រាប់ដល់ ជនជាប់ចោទអំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២១-១ (ឃ) និងដឹកនាំដំណើរការសវនាការ ។ ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខ អាចធ្វើសារណាបញ្ជាក់អំពីមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងសាទុក្ខ ហើយភាគីដទៃទៀតក៏អាចធ្វើសារណា ឆ្លើយតបបានដែរ ។ ចៅក្រមទាំងអស់អាចសួរសំណួរទាំងឡាយដែលខ្លួនយល់ថា អាចឈានទៅដល់ការធ្វើសេចក្តី វិនិច្ឆ័យចំពោះបណ្តឹងសាទុក្ខ ។

៥. បន្ទាប់ពីការចោទសួររបស់ចៅក្រមទាំងអស់ហើយ សហព្រះរាជអាជ្ញា មេធាវី និងភាគី ត្រូវបានអនុញ្ញាត ឱ្យសាកសួរជនជាប់ចោទ ។ ការសាកសួរត្រូវតែមានការអនុញ្ញាតពីប្រធាន ។ លើកលែងតែការសាកសួរដែលត្រូវ ធ្វើដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវី ការសាកសួរដទៃទៀតត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈប្រធាននៃអង្គជំនុំជម្រះ ។

៦. ក្រោយពីស្តាប់ជនជាប់ចោទហើយ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវស្តាប់ភាគី និងមេធាវីរបស់ពួកគេតាមលំដាប់ដូច ដែលមាននៅក្នុងលំដាប់នៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែរ ។ សាក្សី និងអ្នកជំនាញ ត្រូវកោះហៅតាមលំដាប់ដែល កំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា មេធាវី និងភាគីទាំងអស់នឹងត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យសាកសួរតាមការ អនុញ្ញាតរបស់ប្រធាន ។ លើកលែងតែការសាកសួរដែលត្រូវ ធ្វើដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវី ការសាកសួរដទៃទៀតត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈប្រធាននៃអង្គជំនុំជម្រះ ។

៧. គ្រប់ករណីទាំងអស់ ជនជាប់ចោទត្រូវនិយាយក្រោយគេបំផុត ។ មេធាវីរបស់ជនជាប់ចោទត្រូវបាន អនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានតបដោយសង្ខេប ។

៨. រាល់វិធានដែលត្រូវអនុវត្តនៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះអង្គជំនុំជម្រះតុលាការ កំពូល ប្រសិនបើគ្មានបទប្បញ្ញត្តិដោយឡែកណាមួយនោះទេ ។

វិធាន ១១០: អានុភាពនៃបណ្តឹងសាទុក្ខ

១. វិសាលភាពនៃបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវកម្រិតត្រឹមបញ្ហាដែលលើកឡើងក្នុងលិខិតប្តឹងសាទុក្ខ និងតាមលក្ខណៈ សម្បត្តិរបស់អ្នកប្តឹងសាទុក្ខ ។

២. គ្រប់ករណីទាំងអស់ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចកែប្រែបទចោទប្រកាន់ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូងបានកំណត់ ។ ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលមិនត្រូវបន្ថែមធាតុផ្សំផ្សេងទៀតនៃបទល្មើសណាមួយដែលមិនបាន ដាក់ជូននៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដើម្បីសម្រេចនោះទេ ។

៣. កាលណាពាក្យបណ្តឹងសាទុក្ខធ្វើឡើងដោយជនជាប់ចោទ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលមិនអាចបន្ថែម ទម្ងន់ទោសបានឡើយ ។

៤. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចកែប្រែសាលក្រមបាននៅក្នុងន័យ ដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ ជនជាប់ចោទតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលមិនអាចសម្រេចបង្កើនបន្ទុកនៃការជួសជុល សំណងខូចខាតដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានឡើយ ។

៥. នៅពេលដែលមានបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចសម្រេចលើក លែងចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទ ឬ កែប្រែការផ្តន្ទាទោសដែលសម្រេចដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចសម្រេចពីអនុទោសចាំបាច់ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានសម្រេច ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបណ្តឹងសាទុក្ខធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសាលក្រម ដែលសម្រេចឱ្យរួចផុតពី បទចោទរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចត្រឹមតែធ្វើការកែប្រែនូវផ្នែក សំអាងហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ប្រសិនបើយល់ឃើញថា សាលក្រមនោះមានការភ្នេចឱ្យ ប៉ុន្តែមិន អាចធ្វើការកែប្រែផ្នែកសម្រេចសេចក្តីនៃសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានឡើយ ។

៥. បណ្តឹងសាទុក្ខដែលធ្វើឡើងដោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាចធ្វើបានតែចំពោះផលប្រយោជន៍រដ្ឋប្បវេណី ប៉ុណ្ណោះ ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនអាចដាក់ការទាមទារថ្មីដែលមិនបានធ្វើឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងនោះឡើយ ។

វិធាន ១១១: សាលដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

១. រាល់វិធានដែលទាក់ទងនឹងទម្រង់ និងការចុះហត្ថលេខាលើសាលក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រូវ យកមកអនុវត្តចំពោះសាលដីកានៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ។

២. នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា បណ្តឹងសាទុក្ខធ្វើឡើងហួសពេលកំណត់ ឬ ធ្វើ ឡើងដោយមានកំហុសនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលអាចប្រកាសថា បណ្តឹងសាទុក្ខនោះមិនអាចទទួលយក បាន ។

៣. លើកលែងតែករណីដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ១១០-៤ នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរក ឃើញថា សាលក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវទុកជាមោឃៈដោយសារកំហុសនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះតុលាការ កំពូលអាចសម្រេចលើអង្គសេចក្តីឡើងវិញដូចអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

៤. ក្នុងករណីបណ្តឹងសាទុក្ខដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចឱ្យរួចផុតពីបទចោទ នោះជនជាប់ចោទ ត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពភ្លាម លើកលែងតែជននោះត្រូវបានឃុំខ្លួនពីបទល្មើសផ្សេងទៀត ។

៥. ក្នុងករណីបណ្តឹងសាទុក្ខ ដែលមានជនជាប់ចោទស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួន ត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សម្រេចតម្កល់ការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ ក៏សម្រេចផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ នោះអង្គជំនុំជម្រះតុលាការ-

កំពូលត្រូវសម្រេចអំពីបញ្ហានៃឃុំខ្លួន ។ បើជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលជម្រះក្តី ប៉ុន្តែជននោះស្ថិតនៅក្រៅឃុំ អង្គជំនុំជម្រះអាចចេញសេចក្តីសម្រេចបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនដោយមានសំអាងហេតុ ។ បើជនជាប់ចោទអវត្តមាន អង្គជំនុំជម្រះអាចចេញដីកាស្វែងរកចាប់ខ្លួនបាន ។ ដីកានេះត្រូវមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាមៗ ។

៦. ដោយយោងទៅលើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវព្យាយាម សម្រេចឱ្យបាននូវសម្លេងឯកច្ឆន្ទ ។ ប្រសិនបើមិនអាចរកសម្លេងឯកច្ឆន្ទនេះបានទេ សេចក្តីសម្រេចត្រូវធ្វើឡើង ដោយសម្លេងគាំទ្រយ៉ាងហោចណាស់ដោយចៅក្រម ៥ (ប្រាំ) សម្លេង ។ ក្នុងករណីដែលបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវបាន បដិសេធ នោះសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវចូលជាស្ថាពរ និងមិនអាចតវ៉ាបានទៀតឡើយ ។

វិធាន ១១២: បណ្តឹងសើរើ

១. ទណ្ឌិត ឬ ក្នុងករណីដែលទណ្ឌិតនោះទទួលមរណៈភាព សហព័ទ្ធ កូន ឪពុកម្តាយ ឬ បុគ្គលដទៃទៀត ដែលមានជីវិតរស់រាននៅពេលមរណៈភាពរបស់ទណ្ឌិត ហើយបានទទួលនូវបណ្តាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីទណ្ឌិតឱ្យ ធ្វើបណ្តឹងសើរើ ឬ សហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើក្នុងនាមទណ្ឌិតនោះ អាចធ្វើបណ្តឹងសើរើចំពោះសាលក្រមស្ថាពរ ឬ សាលដីកាស្ថាពរ ទៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបាន កាលណាមានមូលហេតុដូចខាងក្រោម :

- ក-ភស្តុតាងធ្វើត្រូវបានរកឃើញ ដោយហេតុថា :
  - (១) មិនមានភស្តុតាងនោះនៅពេលជម្រះក្តី ហើយការដែលមិនអាចរកបាននៃភស្តុតាងនោះ មិនមែនជាកំហុសមួយផ្នែក ឬ ទាំងស្រុងរបស់ភាគីធ្វើពាក្យបណ្តឹង ។
  - (២) មានលក្ខណៈសំខាន់គ្រប់គ្រាន់ដែលថា បើផ្តល់ភស្តុតាងនេះឱ្យក្នុងពេលជំនុំជម្រះនោះនឹងនាំ ឱ្យសាលដីកាមានការប្រែប្រួល ។

ខ-មានការរកឃើញថា ភស្តុតាងដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះ និងយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការផ្តន្ទាទោស នោះមានភាពក្លែងបន្លំ ឬ ខុសការពិត ។

គ-មានចៅក្រមមួយរូប ឬ ច្រើនរូបដែលចូលរួមក្នុងការស៊ើបសួរ ឬ ការផ្តន្ទាទោសបានប្រព្រឹត្តខុសឆ្គង យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនឹងក្រមសីលធម៌ ឬ បំពានលើតួនាទីក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដែលអាចនាំឱ្យមានបណ្តេញ ចេញបាន តាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

២. បុគ្គលដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹងសើរើត្រូវដាក់បណ្តឹងនោះទៅក្រឡាបញ្ជីនៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ហើយត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់ពីអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់នៅក្នុងបណ្តឹងនោះ ។ បន្ទាប់មក នីតិវិធីដែលអនុវត្ត សម្រាប់ការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះបណ្តឹងសើរើ ។

៣. ដោយយោងទៅលើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវ ព្យាយាមសម្រេចឱ្យបាននូវសម្លេងឯកច្ឆន្ទ ។ ប្រសិនបើមិនអាចរកសម្លេងឯកច្ឆន្ទនេះបានទេ សេចក្តីសម្រេចសើរើ ត្រូវធ្វើឡើងដោយសម្លេងគាំទ្រយ៉ាងហោចណាស់ដោយចៅក្រម ៥ រូបយ៉ាងតិច ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

ត្រូវបដិសេធបណ្តឹងចោល កាលបើខ្លួនពិចារណាលើព្យាបាល បណ្តឹងនោះគ្មានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវ ។ កាលបើកំណត់ បានថា ពាក្យសុំមានហេតុផលសមស្រប អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវមានយុត្តាធិការជំនុំជម្រះលើករណីនេះ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីវិនិច្ឆ័យថា តើត្រូវធ្វើការសើសើសាលក្រមនោះ ឬ ក៏អត់ ដោយអនុវត្តតាមនីតិវិធីសម្រាប់បណ្តឹង សាទុក្ខ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

វិធាន ១១៣: ការអនុវត្តទោស និង សំណងរដ្ឋប្បវេណី

១. ការអនុវត្តទោសត្រូវធ្វើតាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។ ការអនុវត្តការជួសជុលសំណង ត្រូវធ្វើតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។
២. សហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការអនុវត្តទោសនៅពេលដែលសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះបានចូលជាស្ថាពរ លើកលែងតែបទប្បញ្ញត្តិទាក់ទងទៅនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។
៣. សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចសុំជំនួយពីអាជ្ញាធរអនុវត្តច្បាប់ ដើម្បីធានាដល់ការអនុវត្តទោស ។
៤. ពាក្យសុំឱ្យស្រួបស្រួលទោសបញ្ចូលគ្នាត្រូវលើកជាបន្ទាន់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះដែលបានសម្រេចសេចក្តី ចុងក្រោយចំពោះជនជាប់ចោទ ក្រោយពេលចេញសេចក្តីសម្រេចនោះ ។ អង្គជំនុំជម្រះអាចទទួលពាក្យសុំរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងភាគីដែលពាក់ព័ន្ធ ។ បន្ទាប់ពីបានស្តាប់សហព្រះរាជអាជ្ញា ភាគីដែលពាក់ព័ន្ធ និងមេធាវី រួចមក អង្គជំនុំជម្រះត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងសវនាការជាសាធារណៈ ។

វិធាន ១១៤: អន្តរប្បញ្ញត្តិ

១. ដោយមិនប៉ះពាល់ដល់បទប្បញ្ញត្តិនៃវិធាន ៤៨ និងវិធាន ៧៦ រាល់កិច្ចនីតិវិធីដែលធ្វើឡើង ដោយ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយយោងទៅលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានរបស់កម្ពុជា នៅមុនពេលវិធានផ្ទៃក្នុងនេះចូលជាធរមាន ត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព ។
២. ការចូលជាធរមាននៃវិសោធនកម្មណាមួយចំពោះវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ នឹងមិនប៉ះពាល់ដល់កិច្ចនីតិវិធីទាំង ឡាយដែលបានធ្វើដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ នាមុនពេលនៃការចូលជាធរមាននៃ វិសោធនកម្មវិធានផ្ទៃក្នុងនេះទេ ។

ត្រូវបានអនុម័តនៅកិច្ចប្រជុំពេញអង្គនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា នាថ្ងៃទី ១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧ និង
ត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដាក់អោយចូលជាធរមានដោយប្រធាន និង អនុប្រធាននៃកិច្ចប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី ១៩ ខែមិថុនា
ឆ្នាំ ២០០៧ ។

ចៅក្រម គង់ ស្រីម
ប្រធានកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ

ចៅក្រម Silvia Cartwright
អនុប្រធានកិច្ចប្រជុំពេញអង្គ

សទ្ទានុក្រម

នៅក្នុងឯកសារនេះ មាន:

ជនជាប់ចោទ (*Accused = Accusé*) សំដៅទៅលើបុគ្គល ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ។

កិច្ចព្រមព្រៀង (*Agreement = Accord*) សំដៅទៅលើកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ស្តីពីការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជាដែលប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលបានចុះហត្ថលេខា នៅថ្ងៃទី ០៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៣ និងប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួន (*Arrest and Detention Order = mandat d'arrêt*) សំដៅទៅលើដីកាដែលចេញទៅឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ដើម្បីស្វែងរកចាប់ខ្លួន និងនាំខ្លួនបុគ្គលណាម្នាក់ មកកាន់មន្ទីរឃុំឃាំងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និងទៅឱ្យប្រធានមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញឱ្យទទួល និង ឃុំខ្លួនជននោះ រង់ចាំការបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន (*Arrest Warrant = mandate d'amener*) សំដៅទៅលើដីកាដែលចេញទៅឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ដើម្បីចាប់ និងនាំខ្លួន បុគ្គលណាម្នាក់មកចំពោះមុខសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ។

គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (*BAKC = OARC*) សំដៅទៅលើគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ដីកាសម្រេចឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ (*Bail Order = Contrôle Judiciaire*) សំដៅទៅលើដីកាបស់តុលាការដែលសម្រេចឱ្យជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទ មានសេរីភាព ឬដោះលែងចេញពីមន្ទីរឃុំឃាំង ដើម្បីរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដោយមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យជននោះបង់ប្រាក់ធានា និង/ឬ គោរពតាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ដែលមានចែងក្នុងដីកានោះ ។

សំណុំរឿង (*Case File = Dossier*) សំដៅទៅដល់សំណុំឯកសារដែលរួមមាន កំណត់ហេតុនៃកិច្ចដែលបានបំពេញនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការស៊ើបអង្កេតបឋម ឬការស៊ើបសួរ ក៏ដូចជាពាក្យសុំរបស់ភាគី សេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយដែលបានចេញ និងអ្វីដែលជាឧបសម្ព័ន្ធដែលមាននៅក្នុងគ្រប់ដំណាក់កាលនីតិវិធី រួមទាំងកំណត់ហេតុសវនាការផង ។

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី (*Civil Party = Partie Civile*) សំដៅទៅលើជនរងគ្រោះដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះសាលា

ដំបូង ដោយយោងទៅលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

អង្គជំនុំជម្រះ (Chambers = Les Chambres) សំដៅទៅលើអង្គបុរេជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និង អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

ជនត្រូវចោទ (Charged Person = Personne mise en examen) សំដៅទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ដែល ត្រូវចោទប្រកាន់ចំពោះរឿងក្តីណាមួយ ក្នុងចន្លោះពេលមានដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ រហូតដល់ដីកា បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬ ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ ។

ដីកាដោះស្រាយ (Closing Order = Décision de clôture) សំដៅទៅលើដីកាចុងក្រោយដែលធ្វើឡើង ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅពេលបញ្ចប់ដំណើរការស៊ើបសួរដែលអាចជាដីកាបញ្ជូន រឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬ ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ ។

បទចោទ (Count = Chef d'inculpation) សំដៅទៅលើការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋណាមួយ ដែល ជនជាប់ចោទ ត្រូវបានដាក់បន្ទុក ឬ ជនជាប់ចោទ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងបញ្ជូនទៅជម្រះ ។

ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន (Detention Order = Mandat de dépôt) សំដៅទៅលើដីកាដែលបញ្ជាឱ្យប្រធានមន្ទីរ ឃុំឃាំងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ទទួល និងឃុំជនត្រូវចោទ ឬ ជនជាប់ចោទ ។

ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ (Dismissal Order = Décision de non lieu) សំដៅទៅលើដីកាដោះស្រាយ ដែលធ្វើឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះលើកលែងចោទ ប្រកាន់ចំពោះជនត្រូវចោទ ។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ (អ.វ.ត.ក = ECCC = CETC) សំដៅទៅលើតុលាការពិសេសនៅក្នុងយុត្តាធិការ តុលាការកម្ពុជាដែលបង្កើតឡើង ដោយច្បាប់ស្តីពីការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការ ដោយព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកម/១០០៤/០០៦ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

ច្បាប់អ.វ.ត.ក (The ECCC Law = La Loi sur les CETC) សំដៅទៅលើច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើត អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជាសម្រាប់កាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដូចដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មឱ្យស្របនឹងកិច្ចព្រមព្រៀង និងប្រកាសឱ្យប្រើជាផ្លូវការ ដោយព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ នស/រកម/ ១០០៤/០០៦ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ។

ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ (Final Submission = Réquisitoire Définitif) សំដៅទៅលើដីកាជាលាយ លក្ខណ៍អក្សរដែលចេញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឱ្យធ្វើដីកាដោះស្រាយ

ចំពោះសំណុំរឿងណាមួយ ។

ក្រឡាបញ្ជី (Greffier = Greffier) សំដៅទៅលើអ្នកជំនួយការរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះ និងជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ ជាពិសេសក្នុងការរក្សាទុកនូវរាល់ឯកសារផ្លូវការនៃការ ជំនុំជម្រះ ទទួលយកនូវឯកសារច្បាប់ដើមពីភាគីទាំងអស់ និងធានាដល់ការជូនដំណឹងរាល់សេចក្តីសម្រេច ។

ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ (Indictment = Décision de renvoi) សំដៅទៅលើដីកាដោះស្រាយដែល ធ្វើឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំ ជម្រះ ។

ការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង (Initial Appearance = Première Comparution) សំដៅទៅលើការបង្ហាញ ខ្លួនលើកដំបូងរបស់ជនត្រូវចោទនៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ហើយជននោះត្រូវបានប្រាប់ឱ្យដឹងអំពី បទចោទប្រកាន់ ។

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ (Introductory Submission = Réquisitoire Introductif) សំដៅទៅលើ ដីកាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលចេញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបើកការស៊ើបសួរ ចំពោះករណីបទល្មើសណាមួយ និង ធ្វើការចោទប្រកាន់ ។

អ្នកស៊ើបអង្កេត (Investigator) សំដៅដល់មន្ត្រីណាម្នាក់នៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ការិយាល័យ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងជាតិ និងអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានចាត់តាំងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ដោយការិយាល័យរបស់ខ្លួន ឱ្យបំពេញភារកិច្ចជាអ្នកស៊ើបអង្កេត និងត្រូវបានផ្តល់នីតិសម្បទា ស្របតាមនីតិវិធីដូចមាន ចែងក្នុងវិធាន ១៦ ។

នគរបាលយុត្តិធម៌ (Judicial Police = Police Judiciaire) សំដៅទៅលើមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និង/ឬ កងរាជអាវុធស្ថាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលត្រូវបានតែងតាំងឱ្យបំពេញភារកិច្ចក្នុងក្របខ័ណ្ឌយុត្តិធម៌ការរបស់ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

មេធាវី (Lawyer = Avocat) សំដៅទៅលើជនណាម្នាក់ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបវិជ្ជាជីវៈមេធាវី ដោយ គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ ដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចណាមួយផ្សេងទៀតក្នុងរដ្ឋដែលជា សមាជិករបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និង ត្រូវបានចុះឈ្មោះដោយគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឱ្យ ការពារក្តីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយយោងទៅលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

ការជូនដំណឹង (Notification = Signification) សំដៅទៅលើសកម្មភាពដែលយោងទៅលើករណីដែលមាន ចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ អំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការដែល ត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ភាគីណាមួយនៃកិច្ចដំណើរ ការនីតិវិធី ។

ភាគី (Party) សំដៅទៅលើសហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

កិច្ចប្រជុំពេញអង្គ (Plenary Session = Assemblée Plénière) សំដៅទៅលើអង្គប្រជុំមួយដែលមាន ចៅក្រមទាំងអស់នៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និង អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត និង សហព្រះរាជអាជ្ញា ចូលរួម និង បោះឆ្នោត ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ១៨ ។

ការឃាត់ខ្លួន (Police Custody = Garde à vue) សំដៅទៅលើការឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យដោយនគរបាល យុត្តិធម៌ តាមការបង្គាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។

សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត (Practice Direction = Directives Pratiques) សំដៅទៅលើបទប្បញ្ញត្តិដែលចែង លំអិតអំពីទិដ្ឋភាពក្នុងការអនុវត្តការងាររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយត្រូវអនុម័តដោយគណៈកម្មាធិការ នីតិវិធី និងវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយស្របទៅតាមច្បាប់ កិច្ចព្រមព្រៀង និងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ។

ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន (Provisional Detention = Détention Provisoire) សំដៅទៅលើ ការឃុំខ្លួន ជនត្រូវចោទតាមដីកាបង្គាប់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឬ សំដៅ ទៅលើការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ តាមដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដើម្បីរង់ចាំសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ ។

ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស (Rogatory Letter = Commission Rogatoire) សំដៅទៅលើការបង្គាប់ជាលាយ លក្ខណ៍អក្សររបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ ទៅអ្នកស៊ើបអង្កេត ឬ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរជាក់លាក់ណាមួយ ។

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម (Supplementary Submission = Réquisitoire Supplétif) សំដៅទៅលើដីកាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលធ្វើដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញ ដីកា ឬ បំពេញកិច្ចបន្ថែមទៅលើការស៊ើបសួរដែលកំពុងធ្វើ ។

ជនសង្ស័យ (Suspect) សំដៅទៅលើបុគ្គលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចាត់ទុកថា អាចធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ប៉ុន្តែមិនទាន់ត្រូវបានចោទ ប្រកាន់នៅឡើយ ។

ជនរងគ្រោះ (Victim) សំដៅទៅលើរូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលដែលបានទទួលរងព្យសនកម្ម ដោយសារអំពើ ឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

សមាគមជនរងគ្រោះ (Victims' Association = Association des victimes) សំដៅទៅលើសមាគមមួយដែល បានបង្កើតឡើង ដោយសមាជិកដែលសុទ្ធតែជាជនរងគ្រោះនៃអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការនៃ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយដែលបានចុះបញ្ជីត្រឹមត្រូវនៅក្នុងប្រទេសដែលខ្លួនធ្វើសកម្មភាពក្នុងពេលដែល

សមាគមនេះ ធ្វើអន្តរាគមន៍របស់ខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ហើយបានទទួលសិទ្ធិត្រឹមត្រូវឱ្យធ្វើ
សកម្មភាពក្នុងនាមសមាជិករបស់ខ្លួន ។
